

**Jaarstukken
2018**

Gemeente Bedum

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Algemeen	7
2.1 Samenstelling Bestuur	7
2.2 Kerngegevens	8
3. Jaarverslag	11
3.1 Programmaverantwoording	13
3.1.1 Programma 0: Algemeen Bestuur	15
3.1.2 Programma 1: Openbare orde en veiligheid	20
3.1.3 Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat	23
3.1.4 Programma 3: Economische Zaken	28
3.1.5 Programma 4: Onderwijs	31
3.1.6 Programma 5: Cultuur en recreatie	34
3.1.7 Programma 6: Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening	38
3.1.8 Programma 7: Volksgezondheid en milieu	44
3.1.9 Programma 8: Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	48
3.1.10 Programma 9: Financiën	52
3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen	55
3.1.12 Onvoorzien	58
3.1.13 Vennootschapsbelasting	58
3.2 Paragrafen	59
3.2.1 Lokale heffingen	60
3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	64
3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	74
3.2.4 Financiering	77
3.2.5 Bedrijfsvoering	79
3.2.6 Verbonden partijen	83
3.2.7 Grondbeleid	93
3.2.8 Gemeentelijke subsidies	100
3.2.9 Interbestuurlijk toezicht (IBT)	101
3.2.10 Controle en Onderzoek	107
3.2.11 Sociaal Domein BMWE	109
4. Jaarrekening	121
4.1 Inleiding	123
4.3 Balans per 31 december 2017	128
4.4 Toelichting op de balans	130
4.5 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	148
4.6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	150
4.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (Single Information Single Audit (Sisa-bijlage))	158
4.8 Overzicht bezoldiging topfunctionarissen	163
5. Controleverklaring	164
6. Vaststellingsbesluit	169
7. Bijlagen	173
Overzicht begrotingswijzigingen	175
Over te hevelen budgetten	176

1. Inleiding

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2018. Deze verantwoording vindt per programma plaats. Daarnaast wordt in de paragrafen ingegaan op diverse verplichte onderwerpen.

In de jaarrekening komt o.a. het financieel resultaat aan de orde. Daar waar nodig wordt een toelichting gegeven op de posten. De wijze van presenteren sluit grotendeels aan bij de begroting 2018 en de jaarstukken 2017, zoals in de gemeente Bedum gebruikelijk was.

De jaarrekening 2018 geeft een voordelig saldo van € 1.550.433. Wij stellen u voor een deel van dit resultaat te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden die waren gepland voor 2018, maar nog niet zijn uitgevoerd. Deze zogenaamde budgetoverheveling betreft een bedrag van per saldo € 1.144.456. Na aftrek hiervan komt het resultaat uit op € 405.977. In de onderstaande tabel valt te zien dat het overschot is opgebouwd uit verschillende voor- en nadelen. Tevens is te zien dat de afwijkingen grotendeels een incidenteel karakter hebben. Het gepresenteerde overschot is dan ook niet structureel van aard.

Het resultaat kan in grote lijnen als volgt worden uitgesplitst:

Resultaat 2018			€ 1.550.433
Overheveling budgetten	€ 1.144.456		
Resultaat excl. overheveling budgetten			€ 405.977
Verwacht resultaat na najaarsnota			€ -499.000
Resteert te verklaren			€ 904.977
<i>Voordelig:</i>			
Leges omgevingsvergunningen	€ 260.000		
BTW voordeel op investeringen riolering	€ 255.000		
Voordelig resultaat GR Ability	€ 138.000		
Algemene Uitkering	€ 134.000		
Gemeentelijke milieuzorg	€ 113.000		
Bijkomende personeelskosten	€ 72.000		
Herijking dubieuze debiteuren	€ 40.000		
Inventarisatie archief	€ 40.000		
Overige afwijkingen per saldo	€ 82.977		
<i>Totaal voordelen</i>		€ 1.134.977	
<i>Nadelig:</i>			
Kosten herindeling	€ -133.000		
Dotatie voorziening grexen	€ -97.000		
<i>Totaal nadelen</i>		€ -230.000	
<i>Saldo</i>			€ 904.977

Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillen van de realisaties met de begroting verwijzen wij u naar de verschillende programmaverantwoordelingen in de jaarrekening.

Naast de reguliere jaarlijks terugkerende werkzaamheden zijn er ook activiteiten ontplooid en projecten ontwikkeld die in het oog springen. Enkele belangrijke staan hieronder weergegeven:

- Herindeling 'Het Hogeland';
- Bevingsproblematiek;
- Versteving/nieuwbouw scholen;
- Voortgang in de ontwikkeling van het centrumplan;

Wij stellen u voor:

1. het jaarverslag en de jaarrekening 2018 met een resultaat van € 1.550.433 vast te stellen.
2. het resultaat voor een bedrag van € 1.144.456 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2018, conform het overzicht in bijlage 7.2;
3. het resterend resultaat van de punten 1 en 2 ad € 405.977 toe te voegen aan de algemene reserve;

Winsum, 25 juni 2019

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding

2. Algemeen

2.1 Samenstelling Bestuur op 31-12-2018

De samenstelling van de raad is als volgt geweest:

Leden van de raad	Namens
J. Heres	PvdA
W. Rus	PvdA
R.G. Kuiper	PvdA
A.R. Wijnstra	CDA
K. Rutgers-Swartjes	CDA
B.P. Koster	CDA
R. van Bruggen	CDA
J. Berghuis	ChristenUnie
T.G. Doesburg	ChristenUnie
B. de Jong	ChristenUnie
S. Journée-Schuiling	VVD

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 zijn 4 raadszetels niet ingevuld.

drs. E. van Lente	Voorzitter
-------------------	------------

drs. H. P. Reijsoo	Griffier
--------------------	----------

De samenstelling van het college van burgemeester en wethouders is als volgt geweest:

Leden van het college van burgemeester en wethouders	
drs. E. van Lente	Burgemeester
drs. J.W. van de Kolk	PvdA
J. de Vries	CDA
M. van Dijk	ChristenUnie

R. Wiltjer	Gemeentesecretaris
------------	--------------------

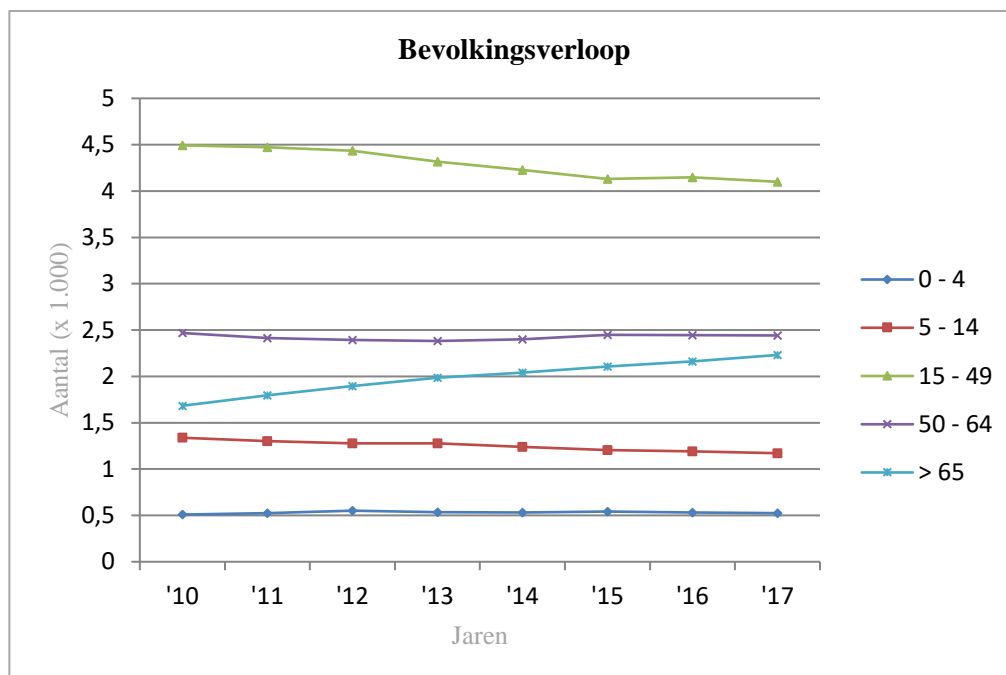
2.2 Kerngegevens

	31-12-2017	31-12-2018
Sociale structuur		
Aantal inwoners	10.468	10.475
waarvan:		
Jonger dan 20 jaar	2.395	2.371
65 jaar en ouder	2.231	2.232
Clënten in de WWB	170	168

Bevolkingsverloop (per 31 december)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal inwoners	10.507	10.550	10.494	10.438	10.433	10479	10468	10475
Waarvan:								
0-4 jaar	525	551	534	532	542	531	524	*
5-14 jaar	1.301	1.277	1.278	1.238	1.206	1190	1171	*
15-49 jaar	4.473	4.435	4.316	4.227	4.131	4147	4100	*
50-64 jaar	2.414	2.392	2.382	2.399	2.447	2448	2442	*
65 jr. & ouder	1.794	1.895	1.984	2.042	2.107	2163	2231	*

* ten tijde van het opstellen van de jaarrekening zijn deze gegevens nog niet gepubliceerd door het CBS.

Fysieke structuur per 31 december

	2017	2017 (opp.)	2018	2018 (opp.)
oppervlakte gemeente		4.496 ha		4.496 ha
waarvan: binnenwater		39 ha		39 ha
historische kern		0 ha		0 ha
Woonruimten	4.787		4.787	
lengte van de wegen	92,9 km	419.704 m ²	92,9 km	419.704 m ²
waarvan: wegen buiten de bebouwde kom	43,9 km	159.751 m ²	43,4 km	159.751 m ²
wegen binnen de bebouwde kom	50,1 km	259.953 m ²	50,1 km	259.953 m ²
lengte fiets / ruiter- en wandelpaden	14,0 km	31.547 m ²	14,0 km	31.547 m ²
rest verharding (trottoirs / parkeerplaats)		160.859 m ²		160.859 m ²
totaal verharding		612.110 m ²		612.110 m ²
lengte waterwegen	12,0 km		12,0 km	
aantal m ² openbaar groen		330.901 m ²		330.901 m ²
aantal m ² sportaccommodaties		155.530 m ²		155.530 m ²
aantal m ² begraafplaatsen		61.178 m ²		61.178 m ²

3. Jaarverslag 2018

3.1 Programmaverantwoording

Inleiding

Op de volgende bladzijden zijn de programma's opgenomen. Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten om bepaalde maatschappelijk gewenste effecten te verwezenlijken.

Het programma is voor uw raad een handvat om op hoofdlijnen te kunnen besturen. Het is kaderstellend, budgetbepalend en biedt mogelijkheden om te kunnen controleren. Hiervoor wordt per programma in de begroting aangegeven:

- wat we willen bereiken;
- wat we er voor gaan doen;
- wat het mag gaan kosten.

Na afloop van het jaar leggen wij verantwoording af door opnieuw de programma's te presenteren en daarbij aan te geven:

- wat hebben we bereikt;
- wat hebben we er voor gedaan;
- wat heeft het gekost.

NB: in deze jaarrekening verantwoorden we op basis van het bestuursprogramma 2014 – 2018, zoals vastgesteld door uw raad op 8 mei 2014.

Na de programma's is een hoofdstuk "Algemene dekkingsmiddelen" opgenomen. De presentatie sluit aan bij de presentatie zoals die is gegeven in de begroting 2018.

Ten slotte treft u een hoofdstuk aan met de onderbouwing van de post "Onvoorzien".

De voorschriften geven tevens aan dat bij het onderdeel "programmaverantwoording" ook moet worden ingegaan op het verloop van de post onvoorzien gedurende het rekeningsjaar.

3.1.1 Programma: 0 Algemeen Bestuur

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Op initiatief van het provinciaal bestuur is het onderwerp herindeling op de bestuurlijke agenda gekomen. Dat initiatief wordt gesteund door meerdere gemeentebesturen. De eerste voorkeur van Bedum is zelfstandigheid én samenwerking met de buurgemeenten. Zelfstandigheid is de beste optie voor een nabij en benaderbaar gemeentebestuur. Samenwerking is nodig om de taken in het sociale domein goed te kunnen uitvoeren maar zelfstandigheid biedt stevig invloed op het beleid. Wij willen dat het gemeentebestuur de komende tijd de ingezette lijn blijft volgen. Wij wachten de resultaten van onderzoeken naar de (on)mogelijkheid van een 'G7-gemeente' af, in lijn met het raadsbesluit van 3 december 2013.

Betrokkenheid van onze inwoners versterkt het beleid van onze gemeente. Om burgerparticipatie te stimuleren willen wij in de komende jaren:

- burgerinitiatieven stimuleren en faciliteren;*
- het idee van een vrijwilligersprijs voor jongeren uitwerken;*
- themagerichte wijk- en dorpenrondes organiseren;*
- de wijkaanpak uitbreiden over de gehele gemeente;*
- burgers actief uitnodigen als 'Gast van de Raad';*
- Inventariseren welke andere vormen van burgerparticipatie er zijn en inzichtelijk krijgen hoe burgerparticipatie kan bijdragen aan het behoud van onze leefbaarheid en ons voorzieningenniveau in het licht van een terugtrekkende overheid.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma en andere onderwerpen, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Herindeling

Het verslagjaar heeft in het teken gestaan van de herindeling per 1 januari 2019. De hiervoor in het leven geroepen programmastructuur was verantwoordelijk voor de voorbereiding en de uitvoering van het herindelingsprogramma. Dit programma is deels gevuld met inzet van medewerkers vanuit de staande organisatie. In geval van frictie in de eigen organisatie is hiervoor ten dele compensatie geboden. Ten dele kon de inzet worden opgevangen omdat voor de eigen gemeente geen nieuw beleid meer werd ontwikkeld.

Bedum over de grenzen 2018

Per ultimo 2018 zijn de banden met onze partners over de grenzen, te weten het Poolse Zbaszynek en het Amt Peitz formeel beëindigd. Vanuit Bedum heeft een delegatie het Fischerfest in Peitz bezocht en is de burgemeester op bezoek geweest in Zbaszynek. Tijdens Mooi Bedum is formeel afscheid genomen van onze uitwisselingspartners met een bijeenkomst in het Trefcentrum.

Elektronische overheid/Antwoord

Vanwege de herindeling zijn in 2018 geen nieuwe initiatieven ontplooid.

Burgerparticipatie/wijkaanpak

In het verslagjaar is onverminderd ingezet op het betrekken van burgers bij de afwikkeling van de gemeentelijke plannen. Met name het versterkingsprogramma scholen geldt hiervoor als aansprekend voorbeeld.

Kindergemeenteraad

Op donderdag 15 februari is door ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat in samenwerking met de gemeente Bedum een Kindergemeenteraad georganiseerd. 16 leerlingen van de Togtemaarschool en 't Groenland hebben zich een middag lang bezig gehouden met lokale politiek en zijn concrete plannen bedacht in het kader van het thema gezonde levensstijl. Tijdens de middag zijn gesprekken gevoerd met raadsleden. Met deze input konden de kinderen hun projectvoorstellen goed onderbouwen in de raadsvergadering die door de burgemeester werd voorgezeten. Gekozen is voor het project “Survivalbaan Bedumer bos”. Dit project is geïntegreerd in het project “Robbenpioniers” en heeft een relatie met de projecten “Beleef Bedum Buitengewoon” en “het beleefpad”

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Inspraakverordening, vastgesteld d.d. 29 januari 2004;
- Nota jeugd en veiligheid, d.d. 29 januari 2004;
- Integriteitscode, vastgesteld d.d. 19 februari 2004;
- Regeling burgerinitiatief, vastgesteld d.d. 25 maart 2004;
- Algemeen Plaatselijke verordening, vastgesteld (wijzigingen) d.d. 8 juli 2010;
- Handhavingsbeleidsplan en handhavingsuitvoeringsprogramma 2011 – 2014, vastgesteld d.d. 22 september 2011;
- Handhavingsbeleidsplan Omgevingsrecht 2011 – 2015 BMW-gemeenten, vastgesteld d.d. 28 juni 2011 (B&W);
- Organisatiebesluit, d.d. 1 juli 2008;
- Regeling faciliteiten voor studie en persoonlijke ontwikkeling d.d. 1 januari 2008;
- Communicatienota, vastgesteld d.d. 23 april 2009;

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	7,0	6,2	9,4	8,6	n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,0	5,7	6,9	8,2	n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 327	€ 488	€ 671	€ 436	n.b.
Externe inhuur	%	35%	29%	29%	25%	n.b.
Overhead	%	13%	10%	10%	16%	n.b.

Wat heeft het gekost?

Programma Algemeen bestuur -exclusief overhead-				
	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	328.524	199.728	196.675	128.796
Lasten	2.064.907	1.985.188	1.094.744	-79.719
Saldo van baten en lasten	-1.736.384	-1.785.460	-898.069	49.076

Programma Algemeen bestuur -overhead-				
	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	332.075	63.789	33.789	268.286
Lasten	3.758.920	3.367.254	3.013.884	-391.666
Saldo van baten en lasten	-3.426.845	-3.303.465	-2.980.095	-123.380

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

Programma Algemeen bestuur – excl overhead

	Baten	Lasten	
Budgetoverheveling			
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.	0	0	
Te verklaren verschillen			
- Eind vorig jaar heeft er een aanpassing plaats gevonden in de vergoeding van raadsleden. Dit heeft met name gevolgen gehad voor kleine gemeenten. Dit is bekend geworden na het opstellen van de najaarsnota, het budget derhalve nog niet verhoogd. Het nadeel wordt gecompenseerd door een voordeel op de Algemene uitkering.		27.000	N
- Het budget voor de rekenkamer is in 2018 niet volledig uitgegeven. Het budget valt in deze rekening vrij.		11.000	V
- Jaarlijks laten we een berekening uitvoeren om de voorziening voor wethouderspensioenen te kunnen actualiseren. In de begroting hadden we rekening mee gehouden met een aanvullende storting. Op basis van de laatste berekening blijkt er echter een deel te kunnen vrijvallen.	144.000	152.000	V
- De raming voor de loonkosten van het college blijkt niet toereikend te zijn. Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met een lagere ontwikkeling.		85.000	N
- De kosten voor de herindeling zijn hoger uitgevallen dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.		133.000	N
- De secretarieleges laat per saldo een nadeel zien van € 25.000.	15.000	11.000	N
- Aan de post beheer en onderhoud zijn meer salariskosten toegerekend. Dit omdat als gevolg van de versteviging en herstel van aardbevingsschade er meer tijd is besteed aan ons gebouwonderhoud.		11.000	N
- De afwikkeling van de WKR 2017 is verdeeld over alle salarisposten in de begroting. Deze is als één post gecorrigeerd in programma 0. Deze laat hier een voordeel zien, maar valt wegen tegen alle kleinere nadelen in de andere programma's. Per saldo heeft deze voor de jaarrekening geen effect.		15.000	V
- Overige kleine afwijkingen.	204	9.281	V
Totaal	128.796	-79.719	

Programma Algemeen bestuur – overhead

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.	129.000	V		
Te verklaren verschillen				
- Als gevolg van de gaswinning worden gemeenten geconfronteerd met allerlei aanvullende werkzaamheden. Hiervoor is door NCG een lumpsumvergoeding beschikbaar gesteld. In 2018 hebben € 261.000 ontvangen. Deze is niet opgenomen in de begroting. Een deel (€ 129.000, zijnde de tweede tranche) hebben we overgeheveld naar 2019 ter dekking van inhuur-/loonkosten in Het Hogeland. De rest dient ter dekking van extra lookkosten die in 2018 bij de verschillende programma's tot nadelen leiden.	132.000	V		
- De post salarissen en inhuur derden (binnen- en buitendienst) laat per saldo een nadeel zien van € 279.000. Met name de inhuur van derden laat een nadelig saldo zien. Het jaar 2018 stond in het teken van de herindeling, dit heeft een grote druk gelegd op de ambtelijke organisatie. Daarnaast houdt dit ook verband met bovenstaand punt. De totale voor- en nadelen op loonkosten en inhuur worden verrekend met de bestemmingsreserve 'Frictie personeelskosten'. De over- en onderschrijdingen hebben derhalve geen effect op het rekeningresultaat.			441.000	N
- De post bijkomende personeelskosten laat op diverse onderdelen voordelen zien. Het budget voor de ondernemingsraad valt vrij, deze werd in het verleden overgeheveld naar het volgend dienstjaar (€ 19.000 V). In 2018 zijn er alleen verlofdagen gekocht en geen dagen verkocht, per saldo een voordeel van € 43.000. Tot slot is het budget voor overige personeelskosten door diverse oorzaken onderschreden (€ 10.000 V).			72.000	V
- Het budget voor de huisvesting van de binnendienst laat per saldo een nadeel zien. Dit betreft een saldo van lagere salariskosten en hogere inhuurkosten. Zoals eerder aangegeven wordt dit verrekend met de bestemmingsreserve 'Frictie personeelskosten' en heeft derhalve geen effect op het rekeningresultaat.			23.000	N
- Voor de inventarisatie van het archief staat € 40.000 geraamd. Mede vanwege de aankomende herindeling heeft dit in 2018 geen prioriteit gehad. In 2019 is er budget gereserveerd voor dit doel. Dit budget kan daardoor vrijvallen.			40.000	V
- In het kader van de herindeling zijn op meerdere terreinen afscheidsbijeenkomsten/-activiteiten georganiseerd. Per saldo een nadeel van € 18.000			18.000	N
- Ter ondersteuning van de griffie is extra ingehuurd. Evenals de andere inhuurposten wordt dit verrekend met de bestemmingsreserve 'Frictie personeelskosten' en heeft derhalve geen effect op het rekeningresultaat.			34.000	N
- Overige kleine afwijkingen.	7.286	V	12.334	V
Totaal	268.286		-391.666	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018, het volgende krediet beschikbaar gesteld:

	Krediet	Uitgaven	Restant
Buitendienst roldeuren vervangen MJOP	€ 14.547,00	-	€ 14.547,00
Buitendienst luchtheater MJOP	€ 7.049,00	-	€ 7.049,00

Activiteiten die onder dit programma vallen

600001 Overhead: salaris- en ov. pers. kn. binnendienst
600002 Overhead: salaris- en ov. pers. kn. buitendienst
600003 Overhead: bijkomende personeelskosten
600004 Overhead: huisvesting binnendienst
600005 Overhead: huisvesting buitendienst
600006 Beheer overige gemeentelijke gebouwen
600007 Overhead: kantoorbenodigdheden, inventaris, archief
600008 Overhead: kosten tractie
600009 Overhead: automatisering
600100 Raad en commissies
600200 College van burgemeester en wethouders
601200 Bestuursondersteuning
601300 Voorlichting algemeen
601400 Kabinetszaken
601450 Representatie
602000 Rij- en reisdocumenten
602100 GBA/Burgerlijke stand/Naturalisatie
602700 Verkiezingen
602850 Secretarieleges
602910 Internationale contacten
602950 Rekenkamerfunctie
602970 Ondersteunende activiteiten raad

3.1.2 Programma: 1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Veiligheid is een basisvoorwaarde in onze samenleving. Het garanderen van veiligheidsgevoel onder de inwoners is één van de kerntaken van de overheid. Toch is veiligheid primair een verantwoordelijkheid van burgers zelf. Door regels én elkaar te respecteren kan iedereen bijdragen aan een veilige samenleving. Daar waar meer nodig is om veiligheid te bevorderen, treedt de overheid op

De gaswinning en de effecten daarvan doen ons beseffen dat het veiligheidsgevoel is geschaad. Wij willen dat onze inwoners zich weer veilig voelen in hun eigen huis. Ook willen wij waken over de leefbaarheid van onze regio. Daarom heeft de gemeente een rol bij de verdeling van het geld dat vanuit Rijk en NAM beschikbaar wordt gesteld. Bedum moet dit samen met de omliggende gemeenten oppakken. De uitgangspunten van de commissie Meijer worden onderschreven.

In de komende jaren willen wij vanuit onze verantwoordelijkheid en onze positie:

- behoud van de leefbaarheid in onze regio ondanks aardbevingen;*
- dat burgers zich weer veilig voelen in hun eigen huis;*
- de nota Veiligheidsbeleid opnieuw vaststellen, concretiseren en implementeren;*
- bevorderen dat wordt toegezien op de naleving van de snelheid in 30 km/u zones.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Rampen en calamiteiten

In het verslagjaar is uitvoering gegeven aan de oefenagenda van de directie gemeenten. In 2018 hebben zich in Bedum geen rampen voorgedaan anders dan de gesimuleerde zware aardbeving in Zuidwolde. Voorts is de casinobrand in Groningen uitvoerig geëvalueerd.

Sociale veiligheid

Bij de inrichting van de openbare ruimte is permanent aandacht voor de sociale veiligheid.

Huiselijk geweld

Naast permanente aandacht voor dit onderwerp in de respectieve structuren en eventueel afgegeven verplichte inbewaringstellingen zijn er geen nieuwe initiatieven ontplooid.

Aardbevingen/leefbaarheid

In het verslagjaar is veel ambtelijke en bestuurlijke inzet gepleegd op het aardbevingsdossier. In die inzet zijn de taken in BMW-verband verdeeld. Het aspect veiligheid in de meest brede zin van het woord heeft prioriteit gehad in alle dialogen die in de verschillende gremia zijn gevoerd. Annex daaraan is vanuit het akkoord “Herstel van vertrouwen, vertrouwen op herstel” door de minister en door de NAM geld beschikbaar gesteld voor leefbaarheid. Toedeling van die gelden geschiedt langs 3 sporen te weten: gemeenten, regio/maatschappelijke organisaties en inwoners. Zo heeft de gemeente in spoor 1 geld ontvangen voor het centrumplan en wordt binnen spoor 2 de aanleg van breedband in het gebied geïnitieerd. Binnen spoor 3 konden inwoners een beroep doen op leefbaarheidsgeld in de vorm van subsidie voor energiebesparende maatregelen.

Verder zijn, waar mogelijk en op verzoek, inwoners bijgestaan bij de commissie bijzondere gevallen en is getracht in verbinding te komen met gedupeerden. En overigens is onverkort ingezet op de realisering van het scholenprogramma met versterking (Walfridusschool) en nieuwbouw (De Haven, 't Groenland, Togtemaarschool) en een combinatie van beide (De Regenboogschool). Recent is gebleken dat Bedum koploper is in de uitvoering van dit omvangrijke programma.

Openbare verlichting

In 2018 is verder uitvoering gegeven aan de vervanging van de lichtmasten en armaturen die gepland stonden in 2017 en 2018. Daarmee is de achterstand die was ontstaan in de uitvoering van de vervangingsplannen uit het beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2018 ingelopen.

Bij de reconstructie van de Waldadrift is deels een vrijliggend fietspad aangelegd die van nieuwe LED verlichting is voorzien.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018, vastgesteld op 17 september 2015;
- Notitie 'Groninger aanpak van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties', november 2010.

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	131	134	92	275	131
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,5	0,7	0,7	0,9	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,4	3,2	2,1	4,5	5,1
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,3	1,2	1,2	1,3	2,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2,3	4,6	4,7	7,5	6,3

Wat heeft het gekost?

Programma openbare orde en veiligheid				
	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	0	0	0	0
Lasten	600.124	688.380	610.881	88.256
Saldo van baten en lasten	-600.124	-688.380	-610.881	88.256

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten	
Budgetoverheveling			
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.	0	50.000	V
Te verklaren verschillen			
- De Veiligheidsregio heeft 2018 afgesloten met een positief rekeningresultaat. Dit voordeel vloeit terug naar de deelnemende gemeenten. Daarnaast vallen de opleidingskosten van de vrijwillige brandweer mee.		22.000	V
- De veiligheidsmonitor is niet uitgevoerd in 2018, dit leidt tot een voordeel in het dienstjaar.		10.000	V
- Overige kleine afwijkingen.		6.256	V
Totaal	0	88.256	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Activiteiten die onder dit programma vallen

604300 Regionale taken brandweer
604400 Rampenbestrijding
606000 Uitvoering bijzondere wetten
606500 Openbare orde en veiligheid

3.1.3 Programma: 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid staan bij alle partijen hoog in het vaandel. Het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Renovatie van het stationsgebied ligt daarmee in lijn.

Speciale aandacht is er voor verkeersveiligheid. Wij willen een onderzoek naar de veiligheid van de schoolomgeving. Daar waar nodig willen wij veiligheidszones instellen rondom scholen.

Gestreefd wordt naar uitbreiding van het project aanpak buitenwegen: de buitenwegen die nog niet zijn verbeterd en waarvan de berm nog niet structureel is verhard, blijven onze aandacht houden. Wij streven ook hier naar verbetering.

In de komende jaren willen wij:

- speciale aandacht besteden aan de veiligheid rondom scholen;*
- het huidige voorzieningenniveau van het openbaar vervoer in stand houden;*
- vervoerstromen beter op elkaar afstemmen, zoals OV en doelgroepen-vervoer;*
- het stationsgebied vernieuwen. Uitbreiding van de parkeergelegenheid moet daarbij speciale aandacht krijgen;*
- het niveau van het onderhoudsbudget voor de openbare ruimte, zoals in de bezuinigingsvoorstellen is opgenomen, als minimumbasis nemen;*
- voortvarend invulling geven aan de oostelijke ontsluiting van Bedum, met daarbij speciale aandacht voor de gevolgen van de aanleg van die weg voor de verkeerssituatie in Onderdendam;*
- aandacht blijven vragen bij de provincie voor de verdubbeling van de Eemshavenweg tot aan de Sint Annerweg;*
- onderzoek naar de mogelijkheden van reconstructie van De Vliet en Waldadrift;*
- speciale aandacht voor de fietsveiligheid op de Waldadrift;*
- onderzoek naar uitbreiding van bermverharding in het buitengebied;*
- onderzoek naar de mogelijkheden van verdere uitbreiding van recreatieve fiets- en wandelpaden;*
- een schuilvoorziening voor fietsers bij de rotonde bij de Nije Klap in Bedum;*
- onderzoek naar de staat van kademuren en beschoeiingen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Bermverharding buitengebied

De NAM heeft verder gewerkt aan de voorbereidingen voor de aanleg van passeerstroken aan “De Wolddijk” zodat deze weg geschikt wordt als aan- en afvoeroute naar de boorlocatie aan De Wolddijk. De uitvoering was voorzien in 2018 maar vanwege de ligging van kabels en leidingen langs deze weg is veelvuldig overleg gevoerd met de nutspartijen. Dit heeft er toe geleid dat de uitvoering nu gepland staat voor het voorjaar van 2019. Het ligt in de bedoeling om gelijk met deze uitvoering ook bermbeton langs de Wolddijk en de Pijpsterweg aan te brengen. De financiering is voorzien uit de afkoopsom die ontvangen is van de NAM voor de overname van de buiten bedrijf gestelde gasleiding.

In 2018 is ook gewerkt aan de besteksvoorbereiding voor herstelwerkzaamheden aan een aantal asfaltwegen in het buitengebied. De aanbesteding is voorzien in het eerste kwartaal van 2019. Het aanbrengen van bembeton langs deze wegen is hierin meegenomen.

Onderhoud infrastructuur

Boterdiep Oz

In 2018 is de reconstructie van Boterdiep Oz uitgevoerd. Gelijk met deze uitvoering zijn wat aanpassingen aan de ruimte tussen de rijbaan en het fietspad gedaan en het fietspad tussen de Prof. Ridderbosstraat en de Gele Klap is komen te vervallen. Het groen tussen de rijbaan en het fietspad moet nog worden ingericht. Dit staat gepland voor het eerste kwartaal van 2019.

Reconstructie Waldadrift

Meteen na de uitvoering van de rioolreconstructie aan De Vlijt is gestart met de reconstructie van de Waldadrift die oorspronkelijk was voorzien in 2017. De uitvoering van de werkzaamheden aan de Vlijt kregen een hogere prioriteit vanwege de relatie met het Centrumplan en dit had tot gevolg dat de reconstructie van de Waldadrift doorschoof naar 2018.

Bij de reconstructie van de Waldadrift is ook het vrijliggende fietspad aangelegd.

Bij de voorbereiding van de werkzaamheden is intensief samengewerkt met bewonersgroepen voor verkeersveiligheid en groeninrichting. Over het resultaat tot nu toe is men zeer te spreken.

In het eerste kwartaal van 2019 zal nog verder gewerkt worden aan de afronding van alle civieltechnische werkzaamheden (inclusief de aanleg van het fietspad) en wordt ook het groen aangelegd.

De Vlijt

In 2017 is, ter voorbereiding op de bouwactiviteiten voor het centrumplan, de riolering aan De Vlijt (t/m de Bazuinslaan) en het Kerkplein verlegd en vervangen door grotere diameters. Aansluitend is in 2018 de riolering vervangen in het deel van De Vlijt van de Bazuinslaan tot de Waldadrift. In de uitvoering is vertraging ontstaan door bezwaren op vergunningen die momenteel nog in behandeling zijn bij de bezwaar en beroep c/a van Het Hogeland en bij de rechtbank te Groningen.

Na de werkzaamheden aan de riolering is eerst de bestaande verharding teruggebracht. Na afronding van de bouwactiviteiten in het centrum wordt De Vlijt opnieuw ingericht.

Diverse straten in Zuidwolde

In 2018 zijn herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan de riolering en de bestrating van de Sickinghestraat, Lewestraat, Van Starckenborghstraat en een deel van de Van Berumstraat. In de Van Starckenborghstraat zijn op verzoek van de bewoners extra parkeerplaatsen aangelegd.

Ook in de Pastorielaan, Schoolstraat, Tuinbouwstraat en een deel van de Noordwolderweg heeft de bestrating het einde van de levensduur bereikt en uit inspecties en berekeningen van de riolering is gebleken dat deze moet worden vervangen.

In 2018 is gewerkt aan de besteksvoorbereiding van de uit te voeren werkzaamheden in de Pastorielaan en een deel van de Schoolstraat. De aanbesteding is voorzien in het eerste kwartaal van 2019.

Omdat de inrichting van de Schoolstraat en de Tuinbouwstraat niet meer voldoet en er vooral behoefte is aan extra parkeergelegenheid zijn we voornemens om de rioolvervanging in deze straten te combineren met een herinrichting. De planuitwerking zullen ook de bewoners worden betrokken.

De uitvoering in de Schoolstraat is voorzien in 2019/2020 en in de Tuinbouwstraat in 2020/2021. Als laatste is dan in 2021/2022 de Noordwolderweg aan de beurt.

Naast deze projecten is in 2018 ook uitvoering gegeven aan het in 2014 vastgestelde beheerplan wegen 2014-2018. Dit betreft diverse kleine herstraat- en asfalteringswerkzaamheden.

Bruggen

Voor het onderhoud aan de bruggen wordt gebruik gemaakt van het in 2016 vastgestelde beheerplan bruggen. Aan de hand van dit plan wordt jaarlijks een uitvoeringsplan groot onderhoud opgesteld.

In 2018 zijn schilderwerkzaamheden uitgevoerd aan de Gele Klap, de nYe Klap en de leuningen van de brug bij het gemeentehuis.

Kademuren en beschoeiingen

In 2018 is uitvoering gegeven aan de in het 4^e kwartaal van 2017 door de raad vastgestelde beheerplan kademuren en beschoeiingen 2017-2021.

Er is beschoeiing vervangen bij de woonboten in Zuidwolde, langs de Grote Haver, rond de begraafplaats in Bedum en een damwandconstructie aan de Eiken.

Het herstel van de kademuren aan Boterdiep Wz en Molenweg wordt meegenomen met de reconstructieplannen van deze straten.

Bij de inspectie van de kademuren en beschoeiingen in de eerste helft van 2017 is ook gekeken of er mogelijk sprake is van aardbevingsschade of schade als gevolg van de waterpeilverlaging in relatie met de bodemdaling als gevolg van gaswinning, een direct aantoonbare relatie is hierbij moeilijk vast te stellen.

De Antea groep heeft in 2017, in opdracht van de NCG en in samenwerking met de leden van het Platform Aardbevingsbestendige Infrastructuur (PAI), onderzoek gedaan naar de veiligheidsrisico's voor inwoners van het aardbevingsgebied als gevolg van schade die ontstaat aan infrastructuur bij een aardbeving. De conclusie van dit onderzoek is dat er relatief gezien weinig risico's zijn voor inwoners. In het onderzoek is echter nog geen aandacht geweest voor de vraag wat de gevolgen van aardbevingen zijn op de technische staat van de onder- en bovengrondse infrastructurele objecten in het Aardbevingsgebied direct na een beving of op de middellange termijn.

In 2018 is hier verder aan gewerkt maar er is nog geen duidelijkheid over de financiële consequenties voor de infrabeheerders op korte en middellange termijn zijn.

Veiligheid rondom scholen

Bij de scholen die bouwkundig verstevigd zijn, dan wel waarvoor vervangende nieuwbouw wordt gepleegd, wordt de veiligheid rondom scholen meegenomen. Parallel aan de uitvoering worden bij de Regenboog, Togtemaarschool/Walfridusschool en 't Groenland in overleg met omwonenden deze plannen uitgevoerd. Bij de Horizon worden nog enkele aanpassingen (attentiepunten) aangebracht.

Upgrading stationsgebied en uitbreiding parkeergelegenheid

De grondverwerving en de planvoorbereiding zijn in 2018 afgerond. De aanbesteding en uitvoering zullen in 2019 plaatsvinden. Na de gereedmelding bij de Regio Groningen-Assen zal de toegezegde bijdrage van € 300.000 worden uitgekeerd.

Oostelijke Ontsluitingsweg Bedum

In 2016 is besloten de aan te leggen ontsluitingsweg het spoor te laten kruisen door middel van een tunnel. De uitwerking van die keuze, evenals andere ontwerpopties, hebben geleid naar een realisatiebesluit door uw raad (15 december 2016) en Provinciale Staten eind 2016. Het bestemmingsplan heeft u vastgesteld op 12 juli 2018. In 2017 is de anterieure overeenkomst met de provincie en FrieslandCampina ondertekent waarin ook de bijdrage van de gemeente in de ontsluitingsweg ad € 1.000.000 is vastgelegd. Voor de oversteek van het Zevenbruggetjespad over het spoor en de nieuwe ontsluitingsweg wordt nog een oplossing uitgewerkt. De huidige situatie -niet beveiligde spoorovergang- wordt veilig gemaakt vanuit het programma NABO (niet automatisch beveiligde spoorovergang); van de gemeente wordt een bijdrage gevraagd van ongeveer € 100.000 (zijnde 25% van de totale verwachte kosten).

De provincie is nu bezig met de planuitwerking t.b.v. de aanbesteding. Bij de St Annerweg zijn voorbereidende werkzaamheden gestart. De aanleg van het gedeelte tussen de St Annerweg en het spoor start in 2020 zodat de werkzaamheden om de tunnel te kunnen bouwen vanaf die zijde kan starten. Rekening houdende met eventuele onteigeningsprocedures, voor de benodigde gronden, is voltooiing van de rondweg voorzien in 2022.

Verdubbeling Eemshavenweg

In de Provinciale Omgevingsvisie 2016-2020 is een mogelijke verdubbeling van deze provinciale weg niet opgenomen. In de Omgevingsvisie is ten aanzien van de N46 opgenomen dat dit één van de wegen is waardoor de provincie goed en veilig bereikbaar is en onderdeel is van de goede verbindingen die er moeten zijn. Dit houdt onze aandacht.

Fiets- en wandelpaden

De Fietsstrategie voor de gemeente Bedum is door uw raad in de vergadering van 20 september 2018 vastgesteld. De verdere uitwerking zal geschieden door de gemeente Het Hogeland.

Verkeersveiligheid

Bij alle reconstructies en herinrichtingen zijn en worden de uitgangspunten en aanbevelingen van het Gemeentelijk Verkeersveiligheidsplan meegenomen. Voorlichting en educatie naar de verschillende doelgroepen gebeurt onder de paraplu van het Verkeer en Vervoerberaad van de provincie Groningen.

Parkeeronderzoek centrum

Door de ondernemers in het centrum is aandacht gevraagd voor het parkeren in het centrumgebied. Om dit objectief te beoordelen hebben we een bedrijf opdracht verstrekt om hier onderzoek naar te doen. Dit onderzoek is in juni 2018 uitgevoerd en hebben we in het najaar middels een bijeenkomst gepresenteerd aan ondernemers en bewoners van het centrumgebied. De conclusies uit het rapport hebben we overgenomen. Deze zijn dat er nu in principe voldoende parkeerruimte is, dat we parkeeroverlast in de Grotestraat gaan aanpakken door inzet van BOA's en vooralsnog niet overgaan tot het instellen van blauwe zone's.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Verkeersveiligheidsplan, vastgesteld 20 september 2012;
- Beheerplan wegen 2014-2018, vastgesteld 18 juni 2014;
- Beheerplan bruggen 2016-2020, vastgesteld 24 maart 2016;
- Beheerplan kademuren en beschoeiingen 2017-2021, vastgesteld 14 december 2017.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	102.873	102.063	102.042	810
Lasten	1.970.641	1.863.320	1.717.620	-107.321
Saldo van baten en lasten	-1.867.769	-1.761.257	-1.615.578	-106.512

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten	
Budgetoverheveling			
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.		46.500	V
Te verklaren verschillen			
- Het wegenonderhoud heeft een rechtstreekse link met de bestemmingsreserve 'Onderhoud wegen'. De ontstane voor- en nadelen ten opzichte van de ramingen worden gemuteerd op deze bestemmingsreserve. Dit nadeel wordt dus gedekt uit een onttrekking aan de genoemde reserve.		136.000	N
- Voor het brugonderhoud geldt hetzelfde als voor het wegenonderhoud. De ontstane voor- en nadelen ten opzichte van de ramingen worden gemuteerd op de bestemmingsreserve 'Onderhoud bruggen'. Ook dit onderhoud is budget neutraal verwerkt.		42.000	N
- De post bewegwijzering en straatnaamborden laat meerdere kleine voordelen zien. Het grootste voordeel ontstaat op salarissen, deze wordt meegenomen met de mutatie op de bestemmingsreserve 'Frictie personeelskosten'. Per saldo laat deze post een voordeel zien van € 17.000.		17.000	V
- Overige kleine afwijkingen.	810	7.179	V
Totaal	810	-107.321	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 de volgende kredieten beschikbaar gesteld:

	Krediet	Uitgaven	Restant
Openbare verlichting 2018	€ 127.500,00	€ 10.000	€ 117.500
Vervanging beschoeiing	€ 561.980,00	€ 199.592	€ 362.388

Activiteiten die onder dit programma vallen

607050 Wegen
 607102 Gereedschappen wegen
 607200 Onderhoud wandelpaden
 607350 Goten/bermen/sloten
 607500 Onderhoud en bediening bruggen
 607600 Openbare verlichting
 607700 Straatmeubilair enabri's
 607800 Gladheidbestrijding
 608000 Inritvergunningen
 608100 Overige zaken (binnen bebouwde kom)
 608200 Onderhoud duikers
 609000 Bewegwijzering en straatnaamborden
 609100 Verkeer en verkeersveiligheid
 609500 Openbaar vervoer en verkeer
 610000 Onderhoud kade, kademuur en beschoeiing

3.1.4 Programma: 3 Economische Zaken

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Juist in tijden van economische crisis willen wij een gezonde, dynamische en toekomstgerichte lokale economie. Daarom speelt de gemeente tijdig in op ontwikkelingen, die de plaatselijke economie kunnen versterken. Dat geldt ook voor de uitbreidingsplannen van de plaatselijke vestiging van FrieslandCampinaDomo. Wij staan daar in beginsel positief tegenover, vooropgesteld dat die uitbreiding planologisch en milieutechnisch haalbaar is.

Bedum is een plattelandsgemeente. Wij willen dan ook ruimte voor een sterke agrarische sector. Groei van deze sector is mogelijk, zolang die groei in balans blijft met het landschap en de omgeving.

De ontwikkeling van de centrumplannen staat goed op de rails. Wij willen voortvarend aan de plannen blijven werken, samen met betrokken ondernemers en organisaties. De overeengekomen uitgangspunten blijven overeind. De ondernemers zijn nu aan zet. In deze periode verwachten wij, samen met hen, tot uitvoering te kunnen komen. Het einddoel is een aantrekkelijk, leefbaar en toekomstbestendig dorpscentrum.

De contacten met de lokale bedrijven en ondernemers gaan we nog verder intensiveren. Het algemene overlegorgaan is daarvoor de bedrijvenvereniging. Wij hebben afgesproken het huidige beleid van de winkelpenstelling te continueren en geen koopzondagen toe te staan.

In de komende jaren willen wij:

- de rol die lokale ondernemers kunnen spelen in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid met hen verkennen en bespreken;*
- de kansen voor het midden- en kleinbedrijf stimuleren;*
- het goede contact tussen het gemeentebestuur en de bedrijvenvereniging handhaven;*
- samen met ons bedrijfsleven de deelname aan de bedrijvencontactdagen in Groningen continueren;*
- mogelijkheden voor groei van de agrarische sector benutten en daarbij oog voor landschap en omgeving houden;*
- de vitaliteit van het buitengebied versterken door het tegengaan van ‘verrommeling’ en leegstand;*
- verder gaan met de ontwikkeling en uitvoering van de centrumplannen;*
- onderzoek doen naar de verbetering en verfraaien van de entree van Bedum;*
- onderzoek doen naar de mogelijkheden van de aanleg van een glasvezelnetwerk.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Stimulering kansen voor midden- en kleinbedrijf

Hiervoor hebben wij geen speciale maatregelen voorzien. Daar waar zich kansen of mogelijkheden voordoen, gaan we in overleg met het betreffende bedrijf of bedrijven. Vanzelfsprekend gaan we naar aanleiding van een verzoek van een bedrijf in nauw overleg om te bezien of we, en zo ja hoe, kunnen ondersteunen. De rol van de gemeente is vooral faciliterend.

Contact lokale ondernemers

Op de Promotiedagen voor het Bedrijfsleven in Martiniplaza heeft de gemeente zich gezamenlijk met de herindelingspartners en samen met verschillende bedrijven uit de gemeente gepresenteerd in de stand “Plein Het Hogeland”.

Ontwikkeling en uitvoering centrumplannen

De planvorming voor het gezondheidscentrum en het centrale bouwblok aan De Vlijt (commercieel met appartementen) heeft nog niet naar besluitvorming in 2018 geleid. De weekmarkt is gesitueerd op een tijdelijk terrein aan De Vlijt. Voor het centrumplan hebben we bijdragen ontvangen uit het Regiofonds Groningen-Assen (substantieel project) en uit het programma Leefbaarheid van toen nog de Dialoogtafel (nu NCG); deze bijdragen zijn en worden ingezet t.b.v. deze plannen.

Entree Bedum

De alternatieve invulling voor de gronden in het bestemmingsplan Boterdiep langs het Boterdiep (van ‘kantoren’ naar ‘werken en wonen is planologisch geregeld in het in 2016 vastgestelde bestemmingsplan Bedrijvenpark Boterdiep. In 2018 zijn ook de laatste kavels woon-werk aan Noordwolderweg verkocht. Er resteert nog de overdracht van 1 kavel aan het Boterdiep. Hiermee zijn alle bedrijfskavels verkocht. Voor de groenstrook langs het bestaand bedrijventerrein is een plan opgesteld en in 2018 uitgevoerd.

Glasvezelnetwerk

Door de Provincie Groningen is dit opgepakt; dit moet leiden tot een provincie dekkend netwerk waarbij ook de zogenaamde onrendabele gebieden worden aangesloten. De vraagbundeling in de gemeente Bedum heeft in 2018 plaatsgevonden. Het vergunningenproces (kabels, masten) wordt thans doorlopen. Medio 2019 wordt het glasvezelnetwerk aangelegd.

Uitbreidingsplannen FrieslandCampina Domo (FCD)

In maart 2015 hebben we met de provincie en FrieslandCampina een intentieovereenkomst ondertekend. Gewerkt is aan de ruimtelijke inpassing, waarbij vanzelfsprekend ook andere aspecten, zoals milieutechnisch, en flankerende inpassingsmaatregelen zijn betrokken. De directe relatie met de ontsluitingsweg is daarbij steeds in ogenschouw gehouden. In 2017 hebben we met de provincie en FrieslandCampina de anterieure overeenkomst ondertekent. Hierin zijn de onderlinge afspraken vastgelegd zoals de bijdragen in de plankosten aan de gemeente door de twee andere partijen die in 2018 (deels) zijn gedeclareerd en voldaan en de bijdrage van de gemeente en FrieslandCampina a € 1 mln. in de aanleg van de ontsluitingsweg (dit bedrag is gereserveerd in de begroting). De planologische procedure is gestart in 2018, onderdeel hiervan is de op te stellen Planmer. Door de landelijke commissie MER is deze Planmer beoordeeld en zijn opmerkingen gemaakt. Met FrieslandCampina is afgesproken dat ze de Planmer gaan aanvullen; dit is in 2018 nog niet gebeurd.

Detailhandelsvisie/koopstromenonderzoek

Door de provincie Groningen is in 2018 een koopstromenonderzoek uitgevoerd. Op initiatief van burgemeester Van Lente heeft de gemeente een vervolg gegeven aan dit onderzoek. Ondernemers zijn uitgenodigd om mee te denken over de toekomst van de detailhandel in de gemeente. Inmiddels hebben er twee bijeenkomsten plaatsgevonden met ongeveer 15 ondernemers die hebben aangegeven “de kar te willen trekken”. In de nieuwe gemeente wordt dit proces vervolgd.

Het opstellen van een detailhandelsvisie is doorgeschoven naar 2019, dit in verband met de herindeling.

Ontwikkelingen Regio Groningen-Assen (RGA)

In het vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen-Assen is in 2018 gestart met de evaluatie. Dit leidt tot een actualisatie die in 2019 wordt afgerond. In dat proces wordt ook de gewijzigde situatie met betrekking tot de gemeentelijke herindelingen betrokken.

Bestaand beleid

- Gemeentelijke marktverordening, vastgesteld d.d. 22 september 2005;
- Notitie Economisch Beleid in de gemeente Bedum, vastgesteld d.d. 17 december 2009;
- Verordening Winkeltijden, vastgesteld d.d. 15 december 2011.

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Funcitiemenging*	%	39,6%	41,7%	38,1%	41,7%	52,4%
Vestiging (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	93,0	135,0	108,1	112,4	125,0
Banen	Aantal per 1.000 inwoners (15 tot en met 64 jaar)	383,2	523,1	372,7	454,4	663,0

* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	145.804	152.264	72.035	-6.460
Lasten	176.693	221.123	89.640	44.430
Saldo van baten en lasten	-30.889	-68.859	-17.605	37.970

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten	
Budgetoverheveling			
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2019.	0	73.000	V
Te verklaren verschillen			
- In de raming voor energiekosten en waterschapslasten is geen rekening gehouden met de panden aan De Vliet. Dit leidt tot een nadeel van € 24.000.		24.000	N
- Overige afwijkingen	6.460	4.570	N
Totaal	-6.460	44.430	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Activiteiten die onder dit programma vallen

612000 Straatmarkten
612100 Economische zaken: fysieke bedrijfsinfrastructuur
612200 Economische promotie
612300 Economische zaken: bedrijvenloket&bedrijfsregelingen
612500 Marktgeden

3.1.5 Programma: 4 Onderwijs

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Onderwijs is cruciaal voor de toekomst en de ontwikkeling van onze jeugd. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de ouders. Wij streven naar ondersteuning waar dat nodig is en willen zorgen voor goede voorzieningen. Wij wachten daarbij niet af maar zijn proactief.

In de komende jaren willen wij:

- keuzevrijheid voor ouders in het onderwijs voorop laten staan;*
- schoolgebouwen multifunctioneel inrichten, mede in het kader van te realiseren kind voorzieningen;*
- de samenwerking tussen scholen en het CJG verder intensiveren.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Samenwerking tussen scholen en CJG

In de pilot Taskforce Preventie Voortijdig Schoolverlaten en Thuiszitters wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van de samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp met als doel de basis van het onderwijs-zorgaanbod te versterken. Leerlingen moeten zo vroeg mogelijk (preventief), de juiste ondersteuning krijgen. Het aantal voortijdige schoolverlaters en thuiszitters moeten zoveel mogelijk voorkomen worden of liever teruggedrongen worden.

Het schooljaar 2017/2018 is gebruikt als pilot.

De Taskforce Thuiszitters zou een plek moeten zijn waar Zorg en Onderwijs elkaar kunnen vinden, elkaar expertise benutten en waar adequate integrale plannen worden vastgesteld voor (dreigende) thuiszitters. Alle partijen vinden elkaar steeds beter, maar er zijn nog een aantal verbeterpunten aan te merken. Wel kan gezegd worden dat het aantal thuiszitters gedaald is.

School als Wijk

‘Het project School als Wijk loopt erg goed, dit blijkt uit de voorlopige evaluatie en uit de registraties. Er is dan ook mee ingestemd om het project voort te voor tenminste vier jaar. De Groninger gemeenten zijn positief over de ontwikkeling van School als Wijk en benadrukken dat de kracht van het project ligt in de provincie-brede samenwerking, dit in samenwerking met de MBO scholen het Noorderpoort en Alfa College. Van belang daarbij is dat er voldoende aandacht is voor lokale verbinding.

De Zorgroutes

De zorgroutes voor het onderwijs worden in samenwerking met het passend onderwijs aangepast. De zorgroutes lopen over het algemeen goed. In het primair onderwijs beter dan het voortgezet onderwijs. Hier wordt in 2019 aandacht aan geschonken.

Ziekteverzuim

Ziekteverzuim is een groot probleem (30% van de leerlingen in het VO zit volgens bepaalde criteria geoorloofd thuis). Vaak is dit een signaal dat er meer aan de hand is. Wanneer gemeenten problemen vroegtijdig willen opsporen en aanpakken (om erger te voorkomen), dan zou je hiervoor dus meer aandacht moeten hebben (in Uithuizen zou er een pilot starten om ziekteverzuim aan de hand van een nieuw protocol aan te pakken, maar dit initiatief is door ziekte/ afwezigheid van medewerkers nog niet van de grond gekomen). Na de zomer is hiermee een start gemaakt.

Leerlingenvervoer

Ook in het schooljaar 2017/2018 zijn leerlingen bij een opstapplaats ingestapt. In 2017 is gestart met de aanbesteding publiek vervoer. De vervoersovereenkomst voor het leerlingenvervoer loopt tot 1 augustus 2018. Vanaf het schooljaar 2018/2019 gaat UVO het leerlingenvervoer verzorgen. Zij hebben het perceel gegund gekregen. Aan het begin van het schooljaar waren er opstartproblemen, maar na drie weken was dat opgelost en werd ieder kind op de juiste wijze opgehaald van huis en naar school gebracht.

Boekstart en Boekenpret

Boekenpret is een leesbevorderingsprogramma voor kinderen van 0-6 jaar. Het project streeft ernaar de leescultuur die kinderen omgeeft te bevorderen, waardoor uiteindelijk de taalontwikkeling en het leesgedrag van deze kinderen gestimuleerd wordt.

In den lande geldt Bedum als best practice. In november 2014 is er een landelijk beschikbare inspiratieflyer gepresenteerd op de site: www.boekstartpro.nl

De intentie van het project: Elk kind telt mee in Bedum waarbij de gemeente Bedum, Bibliotheek Bedum en alle scholen en voorschoolse instellingen samenwerken, wordt landelijk gepromoot als voorbeeld. Het programma wordt voor de komende jaren gecontinueerd en is meegenomen in het programma dat de bibliotheek aanbiedt.

Programmaplan huisvesting onderwijs

De zorgplicht voor onderhoud en aanpassing van de scholen voor primair onderwijs is komen te vervallen. De gemeente is alleen nog verantwoordelijk voor nieuwbouw van scholen. De gemeente is nauw betrokken bij het gehele traject om de scholen aardbevingsbestendig te maken.

Voor de nieuw te bouwen scholen Togtemaarschool en 't Groenland is afgesproken dat de gemeente de opdrachtgever is. 't Groenland wordt een kindcentrum, waarin ook de peuteropvang een plek krijgt.

Daarnaast krijgt het gebouw een huiskamer die een dorpshuisfunctie krijgt.

De Regenboog wordt versterkt maar krijgt daarnaast uitbreiding in de kom van het gebouw. De leerlingen zijn momenteel gehuisvest in het tijdelijk gebouw aan Terlaan.

De leerlingen van de Togtemaar hoeven niet naar de tijdelijke bouw, aangezien de Togtemaar op het perceel naast het gebouw op de plaats van de skatebaan nieuwbouwt.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeenten BMWE 2015;
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Bedum 2015;
- Regionale notitie "Sluitende aanpak voortijdig schoolverlaters";
- Statuten "Stichting openbaar primair onderwijs Appingedam, Bedum, Delfzijl, Loppersum en Ten Boer".

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Absoluut verzuim*	Aantal per 1.000 leerlingen	3,71	0,68	0,00	0,00	1,82
Relatief verzuim**	Aantal per 1.000 leerlingen	25,34	37,86	25,88	22,53	26,58
Voortijdig schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,9	1,9	1,3	1,5	2,0

*Dit is het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen.

** Dit is het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	5.980	260.841	25.482	-254.861
Lasten	1.284.430	1.932.263	599.409	647.833
Saldo van baten en lasten	-1.278.449	-1.671.422	-573.927	392.973

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.	235.000	N	617.000	V
Te verklaren verschillen				
- De post gymnastiekonderwijs laat meerdere voor- en nadelige afwijkingen zien. Vanwege administratieve redenen zijn de huurinkomsten van bewegingsonderwijs en de subsidiering daarvan niet verrekend. Daarnaast is 2017 afgewikkeld. De post lonen en salarissen laat hier een voordeel zien, deze is betrokken bij de mutatie op de bestemmingsreserve 'Frictie personeelskosten. Tot slot is er een klein voordeel te zien op de aanschaf van sport en spelmateriaal.	19.000	N	17.000	V
- De kosten van het leerlingenvervoer vallen hoger uit dan geraamd.			32.000	N
- Het budget voor overige voorzieningen onderwijs laat een voordelig verschil zien. Dit komt omdat er in 2018 minder projecten voor Voor en Vroegschoolse educatie zijn gefinancierd. Daarnaast is een projectaanvraag voor een ICT project in het onderwijs nog niet geeffectueerd.			20.000	V
- In het kader van het scholenprogramma zijn middelen geraamd voor ondersteuning bij de uitvoering van dit programma. Dit budget is niet volledig benut. Daarnaast laat de post voor rente en afschrijving een voordeel zien, doordat het scholenprogramma nog niet volledig is afgerond. kapitaallast schuift voor het niet gerealiseerde deel een jaar door.			31.000	V
- Overige kleine afwijkingen	861	N	5.167	N
Totaal	-254.861		647.833	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Activiteiten die onder dit programma vallen

615000 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
 615150 Huisvesting basisonderwijs
 615200 Gymnastiekonderwijs
 621100 Leerplichtwet
 621200 Overige voorzieningen onderwijs
 621300 Leerlingenvervoer

3.1.6 Programma: 5 Cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Het voorzieningenniveau in onze gemeente is hoog. Dat willen wij ook zo houden. Wij streven naar behoud van onze culturele voorzieningen, zoals de muziekschool en de bibliotheek. Ook onze sportvoorzieningen moeten qua kwaliteit op het huidige niveau behouden blijven.

In de komende jaren willen wij:

- de bibliotheek en het muziekonderwijs in stand houden;*
- uitvoering geven aan de sportnota;*
- onderzoek naar een meer efficiënte inzet van middelen in zwembad, de sporthal en overige sportvoorzieningen;*
- stimulering van het toerisme op een op de mogelijkheden van Bedum toegesneden schaal. Dit doen we samen met ondernemers;*
- verdere uitwerking van de recreatie en toerisme nota;*
- onderzoeken of onze inwoners en onze bedrijven meer bij het beheer van het openbaar groen kunnen worden betrokken;*
- het groenbeleids- en groenbeheerplan als uitgangspunt nemen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Behoud culturele voorzieningen

De gemeente heeft een bibliotheek in Bedum. Daarnaast hebben de scholen De Regenboog en 't Groenland een bibliotheek op school. De muziekschool Hunsingo verzorgt op alle basisscholen, in het kader van de nieuwe regeling Cultuureducatie met Kwaliteit, Algemene Muzikale Vorming (AMV) voor leerlingen in de groepen 3 en 4.

Sport/Sportvoorzieningen (efficiënte inzet middelen)

In samenwerking met het Huis voor de Sport Groningen, in het bijzonder de combinatiefunctaris, is de uitvoering van de uitgangspunten uit de gemeentelijke beleidsnota Sport en Bewegen in volle gang. De jaarlijks opgestelde actieplannen liggen hieraan ten grondslag. Over inhoud en resultaat is in een aantal raadsbrieven gerapporteerd. In het afgelopen begrotingsjaar heeft de nadruk gelegen op voortzetting van deze beleidsvoornemens en het inspelen op nieuwe ontwikkelingen vanuit het particulier initiatief. Hierbij gaat de aandacht uit naar de gepresenteerde plannen van een aantal initiatiefnemers namens het bestuur van de s. v. Bedum. Het betreft hier de gewenste nieuwbouw van een multifunctionele accommodatie ter plaatse van het trainingsveld op het sportcomplex in Bedum. Deze plannen zijn met regelmaat geagendeerd tijdens college- en raadsvergaderingen. Inmiddels is in een gemeentelijk voorbereidingskrediet voorzien.

De gesprekken met het bestuur van de s.v. Onderdendam over de overheveling van taken en verantwoordelijkheden zijn afgesloten. Van de zijde van het bestuur van de s. v. Onderdendam is aangegeven af te zien van enige vorm van privatisering. Het draagvlak, inhoudelijk en financieel, achtte men te kwetsbaar om hier op een verantwoorde wijze vorm en inhoud aan te kunnen geven.

Op het gebied van sport en bewegen is veel energie en tijd gestopt in de voorbereiding op de herindeling van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum. De inventarisatie van data en de verantwoording ervan zijn afgerond. De gezamenlijke colleges hebben op dit beleidsveld een overdrachtdossier opgesteld voor het opvolgende college van de gemeente Het Hogeland.

Behoud niveau sportvoorzieningen

In samenwerking – en in overleg met de afdelingen Vrom en OW de sportvoorzieningen op een kwalitatief verantwoorde onderhouden en aangeboden aan gebruikers.

Op het westelijk wedstrijdveld van de v. v. Noordwolde is verlichting aangebracht ten behoeve van uitbreiding van de trainingscapaciteit.

In samenwerking met een initiatiefgroep rondom de s.v. Bedum is medewerking verleend aan de planvorming rondom de realisering van een multifunctionele accommodatie op het sportcomplex in Bedum.

Er is intensief overleg gevoerd met het bestuur van de s.v. Onderdendam om te bezien of enigerlei vorm van privatisering mogelijk is. Uiteindelijk is tijdens een Algemene ledenvergadering van de club gebleken dat men dit vanwege de meerkosten te risicovol vond.

Recreatie en toerisme

De gemeente heeft het VVV-kantoor financieel gefaciliteerd om het toeristisch-recreatief beleid in de gemeente Bedum vorm en inhoud te geven.

De herinrichting van het hertenkamp Marijkelaan/Margrietlaan heeft in 2018 zijn beslag gekregen. Afrondend zal er nog een passende omheining geplaatst worden en zijn de andere werkzaamheden uitgevoerd.

Beheer openbaar groen

In 2018 zijn de omvormingsplannen aan de De Lijnbaan uitgevoerd. Deze plannen zijn tot stand gekomen in samenwerking met de bewoners.

Voor de reconstructie van de Waldadrift is in overleg met een bewonersgroep een plan uitgewerkt voor het openbaar groen, inclusief de bosrand. In aansluiting op de reconstructie van de Waldadrift wordt ook een plan uitgewerkt voor het verbeteren van de zichtbaarheid en beleving van de vijvers aan de Waldadrift en het Geert Reinderspark. In het Geert Reinderspark zal de overstortvoorziening (bergbezinkzak) opgeruimd worden. Hiervoor moeten ook rioleringswerkzaamheden in het park uitgevoerd worden. Er is een plan in voorbereiding om het Geert Reinderspark aantrekkelijker te maken en de waterkwaliteit te verbeteren. Dit geldt ook voor de vijvers aan de Waldadrift bij de Ommelanderdrift. De uitvoering is voorzien in 2019.

We hebben nog steeds te maken met de essentaksterfte. Staatsbosbeheer heeft in het Bedumerbos alle zieke essen gekapt. Onze eigen dienst heeft in 2018 ook weer veel zieke essen moeten kappen.

Op diverse plekken zijn kleinschalig gemeentelijke groenvakken omgevormd.

Vanwege het verbod op het toepassen van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen op (half)verhardingen is ervaring opgedaan met alternatieve methodes. Deze alternatieve methodes zijn fors duurder en daarom hebben we het budget voor groenonderhoud verhoogd. Op de grindpaden op de begraafplaatsen geven de alternatieve methodes nog niet het gewenste resultaat. In 2017 is onderzoek gedaan naar het aanbrengen van een ander type verharding op deze paden die minder onkruidgevoelig is, beter begaanbaar dan grind en toch past bij de uitstraling van een begraafplaats.

In 2018 zijn de hoofdpaden op de begraafplaatsen in Bedum, Zuid- en Noordwolde voorzien van BGS-pad. Dit in combinatie met het laten vergrassen van zijpaden die minder gebruikt worden.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Convenant “Groninger Sport Model”(ondertekend);
- Notitie Stimulering Vrijwilligerswerk gemeente Bedum (vastgesteld);
- Subsidieverordening gemeente Bedum, vastgesteld op 9 juni 2011;
- Projectplan BOS-impuls;
- Beleidsplan Wmo 2015-2018, vastgesteld op 4 december 2014;
- Beleidsnota “Sport en bewegen 2013 – 2019 “Samenwerken, vernieuwen, binden en boeien”, vastgesteld op 19 september 2013;
- Groenbeleidsplan, vastgesteld op 21 januari 2010;
- Groenbeheersplan vastgesteld op 17 oktober 2013.

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Niet sporters	%	55,0%	59,3%	53,5%	62,3%	48,7%

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	215.277	204.237	201.698	11.040
Lasten	2.213.135	2.191.609	2.298.738	-21.526
Saldo van baten en lasten	-1.997.858	-1.987.372	-2.097.040	-10.486

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.			102.500	V
Te verklaren verschillen				
- Het budget voor de combinatiefunctionaris laat een overschrijding zien van bijna € 34.000. Deze overschrijding wordt deels gedekt door een bijdrage van een van de onderwijs stichtingen.	19.000	V	34.000	N
- Het sportveldencomplex Bedum laat op het budget voor de salarissen een overschrijding zien. Deze wordt betrokken bij de mutatie op de bestemmingsreserve 'Fictie personeelskosten'. Per saldo heeft dit voor de rekening dus geen effect.			19.000	N
- De post voor energie laat op dit programma een overschrijding zien van € 63.000. Dit wordt veroorzaakt door verkeerd gefactureerde diensten. Wij zijn druk doende deze middelen terug te krijgen van de crediteur.			63.000	N
- Overige kleine afwijkingen per saldo.	7.960	N	8.026	N
Totaal	11.040		-21.526	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 de volgende kredieten beschikbaar gesteld:

	Krediet	Uitgaven	Restant
Vervangen kanosteiger Zuidwolde	€ 6.780,00	€ -	€ 6.780

Activiteiten die onder dit programma vallen

623000 Openbare bibliotheek
624000 Stichting Muziekschool
624100 Welzijnsactiviteiten
625000 Sportzaken – algemeen
625100 Sportveldencomplex Bedum
625200 Sportveldencomplex Onderdendam
625300 Sportveldencomplex Noordwolde
625400 Tennisbanen Bedum

625500 Tennisbanen Zuidwolde
625700 Sporthal De Beemden
625800 Zwembad De Beemden
627200 Kunst en Cultuurbeleid
629000 Natuurbescherming
630000 Plantsoenen, parken en ander openbaar groen
630200 Volkstuinen
630300 Overige openluchtrecreatie
632000 Speelterreinen

3.1.7 Programma: 6 Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

De jaren 2014 tot en met 2018 staan in het teken van de introductie van veel nieuwe taken voor de gemeente als gevolg van de decentralisaties. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de jeugdzorg, de begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ (die overgaat naar de WMO) en de invoering van de Participatiewet. De WSW verdwijnt grotendeels waardoor de gemeente ook verantwoordelijk wordt voor de arbeidsbemiddeling van mensen met een beperking.

In deze veranderingen blijft de gemeente Bedum samen optrekken met de gemeenten De Marne, Winsum en Eemsmund, maar ook op provinciaal niveau. Lokaal zal de gemeente Bedum de komende jaren invulling geven aan de basiszorg, die aansluit bij de vraag van de inwoners van onze gemeente.

Wij willen iedereen die aangewezen is op voorzieningen en die onvoldoende op ondersteuning uit de eigen omgeving kan terugvallen, ondersteunen in zelfstandige en volwaardige deelname aan de samenleving. Uitgangspunten daarbij zijn de menselijke maat en het persoonlijk contact. Ook in tijden van krapte willen wij zwakkeren zo veel als mogelijk ontzien.

In de komende jaren hanteren wij daarvoor de volgende uitgangspunten:

- *de inwoners van de Bedum zijn zelfstandig en zelfredzaam. Ze voeren zelf de regie op hun eigen leven en organiseren de verschillende aspecten in het sociale domein (inkomen, wonen, vrije tijd, werk, etc.). In dit kader past het ontwikkelen van een zorgconcept waarbij onze inwoners in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen;*
- *de inrichting van de basiszorg en informele zorg realiseren we in samenspraak met de inwoners en de instellingen in Bedum;*
- *inwoners die zijn aangewezen op professionele ondersteuning en die niet voldoende op ondersteuning uit de eigen omgeving kunnen terugvallen, wordt zorg op maat geboden;*
- *de belangen van jongeren, mensen met een beperking en sociaal zwakkeren worden bij de vernieuwing voorop gesteld;*
- *doorgaan met het investeren in de zorg voor de jeugd, zoals die onder meer door het CJG vorm wordt gegeven;*
- *de aanvraag van extra zorg of ondersteuning wordt op een laagdrempelige manier georganiseerd;*
- *het beleid wordt zo vorm gegeven dat de ketenpartners aanvullend werken op de zelfredzaamheid waardoor kinderen en jeugdigen optimaal kunnen opgroeien en hun veiligheid is geborgd;*
- *de decentralisaties worden bij voorkeur budgetneutraal uitgevoerd.*

Uitvoering bestuursprogramma

De ontwikkeling en doelstellingen aangaande het sociaal domein, welke per 1 januari 2015 aan de gemeenten zijn overgedragen, worden besproken in de paragraaf Sociaal Domein BMW, omdat deze werkzaamheden in samenwerking met de gemeenten de Marne, Winsum en Eemsmund worden uitgevoerd..

Het betreft de:

- WMO 2015;
- de jeugdwet;
- de participatiewet (inclusief de BUIG).

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van de overgebleven onderdelen uit het bestuursprogramma, zoals opgenomen in de begroting 2018.

WMO/Jeugd/Participatie

Voor een nadere toelichting op de uitvoering van taken binnen het sociaal domein verwijzen we naar paragraaf 3.2.11 Sociaal Domein BMW E.

Kinderopvang

Jaarlijks worden de voorzieningen, kinderopvang, gastouderopvang, gastouderbureau en buitenschoolse opvang in de gemeente door de GGD geïnspecteerd.

Vanaf 1 januari 2018 zal de nieuwe wetgeving Harmonisatie Kinderopvang en Peuterspeelzalen van kracht worden en zal een volgende stap worden gezet in de richting van harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang.

De gemeente Bedum heeft vanaf 1 januari 2017 (datum van ingang) de peuterspeelzalen volgens de wet Harmonisatie Kinderopvang en Peuterspeelzalen geharmoniseerd. Deze omvorming is goed verlopen. De harmonisering moet tot verbetering van het huidige VVE-aanbod in Bedum (door aanbod 3e dagdeel en het realiseren van een 3+ groep leiden). In het voorjaar van 2018 is de subsidieregeling peuteropvang en vve vastgesteld.

Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE):

De gemeenten Bedum, De Marne en Winsum hebben gezamenlijk de beleidsnotitie “Doelgroepen bepaling en toeleiding Voor en Vroegschoolse Educatie (verder VVE)” opgesteld. Het speerpunt van deze beleidsnotitie is het vroegtijdig signaleren en terugdringen van taal- en ontwikkelingsachterstanden. In het kader van deze beleidsnotitie is door Biblionet een aanbod opgesteld om VVE te implementeren op de basisscholen (groepen een en twee), de peuterspeelzalen en in de kinderopvang in de gemeente Bedum. Het project heeft de titel gekregen “Elk kind telt mee in Bedum!”.

Vluchtelingenwerk

Vanaf het begin van het jaar 2018 verzorgt MJD het vluchtelingenwerk voor de BMW E gemeenten. Uit de Best Value methode kwamen zij het sterkst naar voren en daarom is hen deze klus gegund. In het begin van het jaar waren er opstartproblemen, maar de statushouders weten de weg nu goed te vinden naar het inlooppreekuur van MJD.

Werk/minimabeleid/sociale werkvoorziening

De inhoudelijke verantwoording van dit beleidsveld is in paragraaf 3.2.11 “Sociaal Domein BMW E” toegelicht.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

Algemeen

- Visie sociaal domein en startnota 3D BMW E, vastgesteld door de raad op 20 februari 2014;

Wmo

- Wmo beleidsplan 2015-2018 BMW E, vastgesteld op 4 december 2014;
- Verordening maatschappelijke ondersteuning BMW E gemeenten 2017, vastgesteld op 27 juni 2017;
- Besluit maatschappelijke ondersteuning 2017 BMW E-gemeenten;
- Wmo-Beleidsregels BMW E gemeenten 2017;

Jeugd

- Beleidsplan jeugdhulp BMW E 2015-2018, vastgesteld door de raad op 4 december 2014;
- Verordening jeugdhulp gemeente Bedum 2017;
- Nadere regels jeugdhulp gemeente Bedum 2017;

Sociale Zaken

- Verordening tegenprestatie Participatiewet BMW E 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening individuele studietoelage Participatiewet BMW E 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening re-integratie Participatiewet BMW E 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- Verordening individuele inkomensloelage Participatiewet BMW E 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;

- Verordening afstemming Participatiewet, IOAW en IOAZ BMW 2016;
- Verordening Cliëntenparticipatie Participatiewet BMW 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet BMW 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ;
- Wijzigingsverordening Participatiewet BMW 2017;
- Plan schuldhulpverlening 2016-2019;
- Nota Mee Doen! 2017-2019;
- Vergoeden eigen risico voor chronisch zieken en gehandicapten;

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemmond	Landelijk
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0,93%	1,49%	0,51%	1,04%	1,45%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	5,05%	5,64%	3,88%	6,88%	6,58%
Netto arbeidsparticipatie	%	66,6%	62,0%	65,2%	62,8%	66,6%
Jeugdwerkloosheid	%	2,24%	2,79%	1,83%	2,33%	1,52%
Personen met bijstandsuitkeringen	Aantal per 1.000 inw 18jr eo	27,5	40,3	30,1	40,7	40,1
Aantal re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners 15-64 jr					
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	10,8%	10,6%	9,8%	13,4%	9,2%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,7%	Nb	0,7%	1,5%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Nb	0,8%	Nb	0,5%	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Nb	Nb	Nb	Nb	58

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	2.441.605	2.464.025	2.352.445	-22.420
Lasten	11.513.125	10.897.073	10.191.619	-616.052
Saldo van baten en lasten	-9.071.520	-8.433.048	-7.839.174	-638.472

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.			50.000	V
Te verklaren verschillen				
- De jaarrekening van Ability laat ten opzichte van haar begroting een positief rekeningresultaat zien. In de begroting van Bedum is rekening gehouden met een bijdrage in het verlies. Omdat de resultaten van Ability positief zijn, leidt dit tot een voordeel in de jaarrekening van Bedum.			138.000	V
- De uitgaven in het kader van de WMO (AWBZ) en de jeugdzorg zijn per saldo hoger uitgevallen dan begroot. De kosten van de jeugdzorg zijn overschreden met € 904.000. Daarentegen ontvangen we meer middelen voor de uitvoering van de WMO dan dat we aan kosten maken. Dit leidt tot een voordeel van € 300.000. Het tekort per saldo wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein.			604.000	N
- Het budget voor de huishoudelijke hulp laat een nadeel zien van € 122.000. Voor een deel wordt dit verklaard door hogere tarieven die weer het gevolg zijn van cao afspraken.			122.000	N
- Bij de voorjaarsnota zijn de uitgaven en inkomsten van de bijstandsverlening op basis van de verwachte ontwikkeling bijgesteld. Bij de jaarrekening blijkt de bijstelling te hoog te zijn geweest. De kosten laten een voordeel zien van ruim € 50.000. De BUIG-uitkering, voor uitvoering van o.a. de WWB, laat een nadeel zien van € 128.000 door afwikkeling van oude jaren. Tot slot heeft er een aanpassing plaats gevonden in de waardering van de soza-debiteuren. Dit als harmonisatieslag vooruitlopend op de herindeling. Deze waardering heeft een nadelig effect van € 158.000	286.000	N	50.000	V
- Beschermd wonen wordt uitgevoerd door de centrumgemeente Groningen. Zowel 2017 als 2018 zijn de kosten lager geweest dan de vergoeding die Groningen daarvoor heeft ontvangen. Dit voordeel is verrekend met de andere gemeenten in Groningen.	274.000	V		
- De uitgaven in het kader van arbeidsparticipatie zijn hoger dan begroot.			103.000	N
- In 2018 is een taskforce Thuiszitters uitgevoerd door de GGD Groningen. Dit heeft extra kosten met zich meegebracht.			18.000	N
Overige kleine afwijkingen.	10.420	N	7.052	N
Totaal	-22.420		-616.052	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Activiteiten die onder dit programma vallen

634000 WWB: algemeen (Participatiewet)
634004 WWB: sociale recherche
634600 Bijzondere bijstandsverlening
634700 Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
636000 Sociale werkvoorziening
636500 Participatiebudget
636510 Financiële tegemoetkoming chronisch zieken
637500 Gemeentelijk minimabeleid stimuleringsfonds
639100 Dorpshuizen en verenigingsgebouwen
640000 Maatwerkvoorziening natura materieel WMO
640100 Huishoudelijke hulp (ZIN), vervoer & begeleiding
640200 Opvang & beschermd wonen

640400 Algemeen maatschappelijk werk
640500 Algemene voorzieningen participatie
640600 Cliëntondersteuning
640650 Centrum Jeugd en Gezin
640660 Jeugdzorg
641000 Eigen bijdragen WMO
642100 Peuterspeelzalen gemeente Bedum
642500 Kinderdagverblijven

3.1.8 Programma: 7 Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Wij kiezen waar mogelijk voor duurzaamheid. Die keuze is in het belang van de huidige en de toekomstige generaties. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en kan daarin vaak een voortrekkersrol vervullen.

In de komende jaren willen wij:

- het gebruik van alternatieve energiebronnen -zoals aardewarmte, zonne- en windenergie- stimuleren;*
- het klimaat en energiebeleid actualiseren;*
- investeren in duurzame en de veiligheid bevorderende openbare verlichting;*
- samenwerking in waterketen in BMW-verband en met het waterschap stimuleren;*
- afvalverwerking verder verduurzamen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Samenwerking waterketen

Onderwerpen die worden opgepakt in de clustersamenwerking van de BMW gemeenten en het waterschap:

- Onderzoek verbeteren hydraulisch functioneren van de zuiveringskringen fase 2 is gereed. Voorbereiding fase 3 is in gang gezet en wordt in 2019 uitgevoerd.
- Realisatie meetplan riolering en overstorten. Gereed in 2018
- Gegevensbeheer Riolering uitvoeren voor 2 clusters (8 gemeenten) Krijgt steeds meer vorm en inhoud. Er zijn meer gemeenten die interesse tonen om aan te haken bij het team gegevensbeheer riolering.
- Deelnemen in een regionale samenwerking Waterketen Groningen Noord-Drenthe in een gezamenlijke dienst meten en monitoren. De faciliterende organisatie waterschap H&A is gestart. In 2019 zal gemeente Het Hogeland en waterschap Noorderzijlvest aanhaken.

Riolering

Vanuit het Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV zal uitvoering worden gegeven aan:

- Realisatie rioolrenovatie in het Geert Reinderspark (BBZ) en De Vlijt. Gestart in 2018 en loopt door in 2019. Vertraging ontstaan door bezwaren op vergunningen die momenteel nog in behandeling zijn bij de bezwaar en beroep c/a van Het Hogeland en bij de rechtbank te Groningen.
- Wijzigen riolering Waldadrikt. De riolering binnen het project Herinrichting Waldadrikt is gereed. Project wordt begin 2019 afgerond.
- Wijzigen riolering Stationsgebied en Margrietlaan. Riolering in vernieuwd hertenkamp is gereed. De riolering in het Stationsgebied wordt in 2019 gewijzigd.
- Uitvoering geven aan het operationeel plan rioolreparaties kern Zuidwolde. De bestek voorbereiding fase 1 is afgerond. Aanbesteding en uitvoering fase 1 in 2019.

Baggerplan

Een meerjarig baggerplan is gereed. De investeringen zijn als PM opgenomen op de investeringslijsten in 2020 en 2021.

Volksgezondheid.

De publieke gezondheid in de regio Groningen, wordt op basis van de gemeenschappelijke regeling PG&Z, uitgevoerd door de GGD. Het bestuur van de GGD heeft bestuurlijke een ontwikkelperspectief 2017-2020 opgesteld. Uitgangspunt voor de komende drie jaar is transformatie van de dienstverlening in combinatie met de mogelijkheid dat gemeenten jaarlijks de keuze hebben om taken die niet verplicht bij de GGD zijn belegd

wel of niet door de GGD te laten uitvoeren. De BMW-gemeenten hebben tot de herindeling gekozen om alle, binnen de gemeenten, reeds in uitvoering zijnde taken niet elders onder te brengen. Hiervoor is in BMW-verband samen met de GGD gewerkt aan het opstellen van een Dienstverleningsovereenkomst. Daarnaast is door betrokken medewerker van de gemeente Bedum de annotatie van de agenda's van het DB en het AB voorbereid en is deelgenomen aan de daaraan voorafgaande ambtelijke voorbereidingsoverleg. De agendavoering en de voorbereiding van de bijeenkomsten lag bij de gemeente Bedum.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Milieubeleidsplan 2009-2012, vastgesteld in mei 2009;
- Intergemeentelijk bodembeleidsplan Regio Noord 2014 - 2018, vastgesteld 3 december 2013;
- Handhavingsbeleidsplan Omgevingsrecht 2011-2015 BMW-gemeenten, d.d. 28 juni 2011 (B&W);
- Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014 – 2018, vastgesteld d.d. 12 december 2013;
- Waterplan vastgesteld in 2009;
- Stedelijke Wateropgave d.d. april 2008;
- Nota lokaal gezondheidsbeleid 2012-2016;
- Plan van Aanpak Gemeentelijk klimaatbeleid, d.d. juni 2004;
- Afvalstoffenverordening, d.d. 25 maart 2004;
- Notitie Toezicht en handhaving bij evenementen, vastgesteld in 2009;
- Gemeentelijk Afvalstoffen Plan 2009-2012, d.d. 17 november 2009;
- Handhavingsbeleidsplan en uitvoeringsprogramma 2011-2014, vastgesteld d.d. 22 september 2011;
- Nota lokaal gezondheidsbeleid 2013-2017, d.d. 30 mei 2013

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Omvang huishoudelijk afval	Kg/inwoner	248	216	148	257	174
Hernieuwbare elektriciteit	%	6,4%	26,4%	26,2%	87,5%	13,5%

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	2.692.056	2.635.406	2.568.012	56.650
Lasten	2.464.474	2.840.140	2.626.334	375.666
Saldo van baten en lasten	227.582	-204.734	-58.322	432.316

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.			20.000	V
Te verklaren verschillen				
- De afvalstoffenheffing loopt, afgezien van de BTW (klein voordeel), budgettair neutraal door de begroting. Immers, de heffing is 100% kostendekkend. Een eventueel verschil tussen de opbrengsten en de gemaakte kosten wordt gemuteerd op de voorziening 'Egalisatie tarief afvalstoffenheffing'. Wel is er als gevolg van o.a. de toegerekende overhead een hogere onttrekking aan de voorziening gedaan dan geraamd. Dit geeft een voordeel in de baten op dit terrein. De voorziening was echter onvoldoende om de benodigde onttrekking te dekken. Deze is ultimo 2018 dan ook leeg.	68.000	V	11.000	N
- Ook de kosten en opbrengsten (rioolheffing) van de riolering lopen (BTW weer buiten beschouwing gelaten) budgettair neutraal door de begroting en rekening. Doordat er fors is geïnvesteerd in de riolering is de BTW component die we toerekenen ook hoger uitgevallen. Deze extra BTW is aan de voorziening riolering onttrokken.	93.000	N	348.000	V
- Op de post gemeentelijke milieuzorg waren bij de najaarsnota kosten geraamd met als dekking inkomsten uit het afvalfonds. De inkomsten hebben we ontvangen, maar de kosten zijn in 2018 niet gemaakt. Hierdoor ontstaat een voordeel op deze post.	85.000	V	28.000	V
- Overige kleine afwijkingen	3.350	N	9.334	N
Totaal	56.650		375.666	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 de volgende kredieten beschikbaar gesteld:

	Krediet	Uitgaven	Restant
Schoolstraat Zuidwolde BRP	€ 266.000	€ 11.124	€ 254.877
Herinrichting Molenweg Bedum	€ 204.000	€ 7.678	€ 196.323
Afkoppelen panden centrum Bedum BRP	€ 10.000	€ -	€ 10.000
Afkoppelen panden Boterdiep Bedum BRP	€ 10.000	€ -	€ 10.000
Bedumerweg Onderdendam BRP	€ 150.000	€ -	€ 150.000
Afkoppelen ihkv KRW/WB21	€ 45.000	€ -	€ 45.000

Activiteiten die onder dit programma vallen

643100 Volksgezondheid
644000 Gemeenschappelijke geneeskundige dienst (GGD)
644500 Jeugdgezondheidszorg
644900 Destructie
645100 Ophalen en afvoeren van huishoudelijk afval
645200 Inzameling glas
645300 KGA/WEB/ICT en metaal
645500 Inzameling oud papier
646100 Riolen
646200 Riolergemalen
647050 Milieubeheer
647300 Milieucommunicatie
47400 Afwikkeling milieuklachten
647500 Bodem

647800 Klimaatbeleid
649000 Begravingen en onderhoud begraafplaatsen
649400 Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
649500 Rioolheffing
649900 Begraafplaatsrechten

3.1.9 Programma: 8 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Het herstel van de woningmarkt gaat langzamer dan werd gehoopt. Toch zijn er signalen dat de markt de komende jaren gaat aantrekken. We verwachten niet dat de tijden van grootschalige nieuwbouwplannen terug zullen keren. Daarom gaan we van realistische verwachtingen uit.

Bedum is en blijft een aantrekkelijke woongemeente door zijn voorzieningen en ligging ten opzichte van stad Groningen. Wij willen een goede mix van verschillende segmenten op de woningmarkt in samenwerking met woningcorporatie Wierden en Borgen. Wij vinden het belangrijk dat nieuwbouw duurzaam en toekomstbestendig is.

In de komende jaren willen wij:

- een goede mix van woningen, afgestemd op de verschillende doelgroepen;*
- duidelijke afspraken maken met Wierden & Borgen en geïnteresseerde commerciële partijen over de invulling en de realisatie van woningbouwlocaties;*
- samen met Wierden & Borgen en geïnteresseerde commerciële partijen een actieve rol spelen met als inzet, behoud van het woningaanbod en de verdere ontwikkeling daarvan;*
- een woon-zorgvisie opstellen, op grond van de veranderende samenstelling van de bevolking en het vergroten van de zelfredzaamheid;*
- levensloopbestendige woningen daar waar mogelijk en nodig;*
- een onderzoek naar de mogelijkheid van invoering van een starterslening;*
- het stimuleren van voldoende sociale woningbouw en starterswoningen;*
- de hoofdlijnen opstellen voor een nieuwe omgevingsvisie opstellen;*
- energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen toepassen voor woningen, te bekostigen uit gaswinningsmiddelen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Woningbouw, bouwen voor verschillende doelgroepen

Bij de diverse projecten zoals hieronder genoemd wordt gestreefd naar een breed scala van woningtypen, zodat alle doelgroepen aan bod komen. Per project zijn de ontwikkelingen opgenomen.

Bedum:

- *Ter Laan 4 – 25 kavels verkocht, waarmee het totaal aantal verkochte kavels op 210 komt.*
- *Vogelzang – Wierden en Borgen is niet gestart met de bouw van woningen.*
- *Folkerdastraat 17 t/m 23 – plan voor nieuwbouw is gereed, het bestemmingsplantraject is in 2018 vastgesteld.*
- *Kop van Noord (terrein voormalige gasfabriek) –alle kavels zijn verkocht en de woningen zijn gereed dan wel in aanbouw.*
- *De Plank – de bouw van de woningen is op 1 vrijstaande na afgerond; het openbaar gebied is aan de gemeente overgedragen voor de in de samenwerkingsovereenkomst vastgelegde koopsom*
- *Bederawalda –fase 1 met 15 appartementen is in 2015 afgerond door Wierden en Borgen. Fase 2 (9 grondgebonden woningen) is nog niet gestart i.v.m. een discussie over de kosten van het aardbevingsbestendig bouwen, de start is begin 2019. De sloop van de oude hoogbouw is voorbereid en zal ook begin 2019 plaatsvinden. Vanwege de hoge kosten voor het aardbevingsbestendig bouwen zal fase 3 nog deels herontwikkeld worden.*

- *In drie buurten (Zeeheldenbuurt, Professorenbuurt en Borgenbuurt) is Wierden en Borgen gestart met de voorbereiding van aanpak van 200 woningen.. Deze plannen zullen in 2019 worden uitgewerkt en vervolgens in een tijdspanne van 5 jaar worden uitgevoerd.*

Onderdendam:

- *Stadsweg 10 t/m 24 – de woningen zijn gesloopt, er is nog geen nieuwe invulling. In het kader van de Proeftuin Onderdendam is een project gestart om tot een gebiedseigen invulling te komen. Het plan is gereed en wacht op een sluitende financiële dekking.*

Zuidwolde:

- *Oosterseweg – door een initiatiefnemer is een plan voor de realisatie van zorgwonen opgesteld. Hier staan we positief tegenover. In overleg met de initiatiefnemer worden deze plannen nu verder uitgewerkt.*

Bestemmingsplannen

In het begrotingsjaar zijn de volgende bestemmingsplannen onder handen geweest:

- *Oostelijke ontsluitingsweg – bestemmingsplan is in 2018 vastgesteld.*
- *Uitbreiding FrieslandCampina – bestemmingsplan en Planmer zijn in procedure gebracht, wacht nu op aanvulling van de Planmer.*
- *In 2018 is het facetbestemmingsplan Karakteristieke Panden opgesteld en vastgesteld.*

Starterslening / Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad

Het beschikbare budget voor startersleningen is in 2016 besteed, in 2018 zijn geen nieuwe leningen verstrekt. Voor het Transitiefonds zijn geen aanvragen ingediend.

Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad

Het programma Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad is door de Provincie Groningen gestart. U heeft besloten hieraan deel te nemen en om een bedrag van € 50.000,- beschikbaar te stellen voor de cofinanciering van het leningdeel t.b.v. verbetering, verduurzaming en levensloopbestendig maken van particuliere woningen. Hiervoor zijn geen plannen ingediend.

Woonvisie

De woonvisie heeft u in 2017 vastgesteld. Uitvoering hiervan zal minimaal zijn en worden na de herindeling geïmplementeerd in het Hogeland.

Omgevingswet

Het Rijk is bezig met de invoering van een nieuwe Omgevingswet. Invoering is opgeschoven naar nu 2021. Door de betreffende werkgroep is als voorbereiding op de herindeling gestart met een implementatieplan; deze zal na de herindeling verder worden uitgewerkt. Ter voorbereiding op de straks verplicht op te stellen Omgevingsvisie is door de werkgroep gestart met een plan van aanpak. Als uitvloeisel hieruit is een 3-D film gemaakt. Hiervoor is subsidie ontvangen van de Provincie en van het Rijk. De vertoning is verschoven naar begin 2019.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Structuurplan Bedum - Onderdendam, vastgesteld op 6 juli 2006;
- Welstandsnota, vastgesteld op 27 mei 2004;
- Basisplan detailhandel, vastgesteld op 27 mei 2004;
- Notitie Behoedzaam vernieuwen, structuurplan+ vastgesteld augustus 2004;
- Woonplan 2002-2010, vastgesteld op 19 december 2002;
- Woonschepenverordening, vastgesteld op 1 juli 1999;
- Nota Archeologiebeleid, vastgesteld 22 maart 2007;
- Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart Regio Noord-Groningen – gemeente Bedum, vastgesteld 26 februari 2009;

- Bouwverordening, vastgesteld 29 maart 2012;
- Monumentenverordening, vastgesteld 8 juli 2010;
- Brandpreventiebeleid bestaande bouw, vastgesteld op 13 april 2004;
- Brandbeveiligingsverordening, vastgesteld op 29 maart 2012;
- Bestemmingsplan Buitengebied, vastgesteld 17 december 2009;
- Bestemmingsplan Bedum kern, vastgesteld 26 juni 2008;
- Bestemmingsplan Bedrijvenpark Boterdiep, vastgesteld 2 juni 2016;
- Bestemmingsplan Bedum-Kern locatie Vogelzang / Gemeentelijke Kwekerij, vastgesteld 24 januari 2008;
- Bestemmingsplan Ter Laan 4, vastgesteld 20 december 2007;
- Bestemmingsplan Zuidwolde, vastgesteld op 17 oktober 2013;
- Bestemmingsplan Onderdendam, vastgesteld op 26 januari 2012;
- Bestemmingsplan Noordwolde, vastgesteld op 28 juni 2012;
- Bestemmingsplan Oosterseweg 8, Zuidwolde, vastgesteld op 8 juli 2010;
- Bestemmingsplan Dagbesteding Zuidwolde, vastgesteld op 2 oktober 2008;
- Bestemmingsplan Bedum kern locatie Kop van Noord, vastgesteld 24 november 2016;
- Bestemmingsplan Bedum Kern locatie HEMA, Grotestraat 14-16, vastgesteld op 28 september 2010;
- Bestemmingsplan Buitengebied, Landgoed “De Vrie Heerlykheid”, Westerdijkshorn 14 te Bedum, vastgesteld op 20 september 2012;
- Bestemmingsplan Bedum Kern Locatie Bederawalda, vastgesteld op 24 april 2014;
- Bestemmingsplan Bedum Kern, locatie De Plank, vastgesteld 29 juli 2014;
- Bestemmingsplan Bedum locatie Krijthe, vastgesteld 10 december 2014;
- Bestemmingsplan Bedum Kern Locatie Bedrijvenpark Boterdiep, vastgesteld 2 juni 2016;
- Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2011, vastgesteld 16 december 2010;
- Leefbaarheidsvisie vastgesteld 18 december 2015;
- Woonvisie vastgesteld 18 mei 2017.

Beleidsindicatoren						
Naam indicator	Eenheid	Indicator				
		Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Landelijk
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	181	142	170	145	230
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	12,5	0,4	0,8	0,5	7,2
Demografische druk	%	78,4%	80,3%	85,2%	80,7%	69,6%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	In Euro's	€750	€825	€750	€710	€649
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	In Euro's	€750	€881	€814	€782	€721

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	811.972	385.675	339.676	426.297
Lasten	1.239.965	1.839.527	772.801	599.562
Saldo van baten en lasten	-427.993	-1.453.852	-433.125	1.025.859

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.			855.968	V
Te verklaren verschillen				
- Door extra personele inhuur in het kader van ruimtelijke ontwikkeling zijn de lasten wat hoger uitgevallen. Deze worden echter gedekt uit de bestemmingsreserve frictie personeelskosten.			31.000	N
- Op de post gronden en landerijen zijn de inkomsten hoger dan begroot, door hogere pachtinkomsten en wat niet geraamde grondverkoop.	61.000	V		
- Op het product bouwgrondexploitatie ontstaat bij zowel de baten als de lasten een overschrijding. Dit wordt veroorzaakt door de administratieve verwerking van de rentoerekening aan de post onderhanden werk. Door de verhoging van de voorzieningen voor voorzienbare verliezen op de grondexploitaties is per saldo een overschrijding op dit product te zien.	111.000	V	208.000	N
- Door extra personele inhuur in het kader van Bouw, Woning en Wijktoezicht zijn de lasten wat hoger uitgevallen. Deze worden echter gedekt uit de bestemmingsreserve 'Frictie personeelskosten'.			31.000	N
- De legesinkomsten voor omgevingsvergunningen vallen hoger uit dan geraamd. Dit heeft o.a. met de aantrekkende economie en met het gaswinningsdossier te maken.	260.000	V		
- Overige kleine afwijkingen en afrondingen	5.703	N	13.594	V
Totaal	426.297		599.562	

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2018 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Activiteiten die onder dit programma vallen

628000 Monumenten – Gebouwen
 628100 Monumentenzorg, overige cultuur en oudheidkunde
 650000 Ruimtelijke ontwikkeling
 651000 Woningbouw toegelaten instellingen
 652000 Stedelijke vernieuwing
 653000 Bouw-, woning- en welstandstoezicht
 653200 Integrale handhaving
 653300 BAG/GIS
 653500 Ligplaatsen woonschepen
 654500 Leges omgevingsvergunningen
 655000 Gronden en landerijen
 655100 Bouwgrondexploitatie (niet bedrijventerrein)
 655200 Bouwgrondexploitatie (bedrijventerrein)

3.1.10 Programma: 9 Financiën

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

De gemeentekas staat blijvend onder druk. In meerjarig perspectief moet de komende jaren ca. € 500.000,- worden bezuinigd. Dit dwingt ook de gemeente Bedum om financiële keuzes te maken. Daarnaast stelt het Rijk ons voor nieuwe bezuinigingsopdrachten. In de komende jaren zullen we het met minder geld moeten doen.

Ondanks dat kent Bedum nog altijd een relatief lage belastingdruk. Wij willen evenwicht houden tussen bezuinigingen en de lage belastingdruk. Tekorten dichten door lasten te verzwaren, vinden wij niet de eerst aangewezen optie.

Wij houden vast aan een sluitende meerjarenbegroting. De gemeente moet in principe niet meer uitgeven dan dat er binnenkomt. Welke concrete maatregelen genomen moeten worden om dat doel te behalen, moet raadsbreed bepaald worden.

In de komende jaren willen wij:

- streven naar een sluitende meerjarenbegroting;*
- indien nodig passende bezuinigingsmaatregelen treffen, waarbij lasten pas worden verhoogd nadat er kritisch is gekeken naar de eigen bedrijfsvoering;*
- de nieuwe decentrale taken bij voorkeur budgetneutraal invoeren*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2018.

Meerjarenbegroting

De begroting 2018 heeft een batig saldo van ongeveer € 170.000. Ook de meerjarenraming laat een positief beeld zien. Er blijven onzekerheden bestaan. Wij noemen hier het grillige karakter van de Algemene Uitkering, de verdere implementatie en uitvoering van de decentralisaties, de vorming van de nieuwe gemeente ‘Het Hogeland’ en de gevolgen van de gaswinning in onze regio. Het is derhalve belangrijk waakzaam te blijven op onze financiële positie.

Het begrotingsjaar 2018 is gestart met een structureel overschot van ongeveer € 170.000. Dit overschot is in de voor- en najaarsnota bijgesteld tot een verwacht tekort van ongeveer € 500.000. De bijstelling van het saldo in de voor- en najaarsnota was echter voornamelijk incidenteel. De meerjarenraming 2019-2022 geeft daardoor nog steeds een positief beeld. Het financieel perspectief voor een zelfstandig Bedum was dan ook goed te noemen. Er blijven echter onzekerheden bestaan. Wij noemen hier het grillige karakter van de Algemene Uitkering, de verdere implementatie en uitvoering van de decentralisaties, de gevolgen van de aardbevingen in onze regio en uiteraard de herindeling en de daarmee samenhangende opbouw van de nieuwe organisatie. Deze herindeling is uiteraard van grote invloed op het meerjarig perspectief van de gemeente Het Hogeland.

Bezuinigingsmaatregelen

In de begroting 2015 hebben wij een pakket met bezuinigingsmaatregelen verwerkt. Deze maatregelen zijn vrijwel allemaal gerealiseerd. Inmiddels is er echter sprake van een nieuwe financiële opgave voor de nieuwe gemeente Het Hogeland. Op het moment van schrijven wordt er gewerkt aan een sluitende begroting voor de nieuwe gemeente.

Lokale lasten

De lokale lasten zijn in de begroting verwerkt conform de door uw raad vastgestelde verordeningen en tarieven. Hoewel de OZB een stijgende trend laat zien, zijn we erin geslaagd de –provinciaal gezien- lage lokale lasten in onze voormalige gemeente Bedum te handhaven.

Decentralisaties

Duidelijk is dat de decentralisaties, naast grote financiële gevolgen en risico's, ook grote organisatorische consequenties voor de gemeenten hebben. In 2018 hebben we gezien dat tekorten gedekt kunnen worden uit de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Voor de komende jaren zal deze bestemmingsreserve echter onvoldoende zijn om de tekorten in het Sociaal Domein te kunnen dekken. Dit betekent een forse opgave voor de nieuwe gemeente Het Hogeland.

Vennootschapsbelasting

In 2015 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen aangenomen. Dat betekent dat overheidsondernemingen, bijvoorbeeld gemeenten, provincies en waterschappen, per 1 januari 2016 belastingplichtig zijn geworden voor de vennootschapsbelasting.

Met de wetswijziging wil de Nederlandse overheid gelijkheid creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Voor overheidsondernemingen gelden nu dezelfde verplichtingen voor de vennootschapsbelasting als voor private ondernemingen. De nieuwe wet bepaalt dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 belastingplichtig zijn.

Uit de bij de gemeente gehouden inventarisatie blijkt, dat alleen de activiteiten gericht op de grondexploitatie vallen onder de Vpb-plicht. De daaruit voortvloeiende Vpb last is beperkt. Voor Het Hogeland zullen wij opnieuw moeten inventariseren en beoordelen of de nieuwe gemeente onder de Vpb-plicht gaat vallen.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Financiële verordeningen gemeente Bedum (o.g.v. art. 212 Gemeentewet), vastgesteld door de raad op 21 september 2017;
- Controleverordening gemeente Bedum (o.g.v. art. 213 Gemeentewet), vastgesteld door de raad op 20 december 2007;
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Bedum (o.g.v. art. 213a Gemeentewet), vastgesteld door de raad op 20 december 2007;
- Nota waardering en afschrijving vaste activa, vastgesteld door de raad op 21 september 2017;
- Nota reserves en voorzieningen, vastgesteld door de raad op 21 september 2017;
- Nota “Weerstandvermogen gemeente Bedum”, vastgesteld 29 maart 2012.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	40.145	0	134.583	40.145
Lasten	96.562	346.001	636.527	249.439
Saldo van baten en lasten	-56.417	-346.001	-501.944	289.584

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten	
Budgetoverheveling			
- Een deel van het verschil betreft budgetten die onderdeel uitmaken van de voorgestelde overheveling naar 2019.			
Te verklaren verschillen			
- De toegerekende rente aan de investeringen is € 64.000 hoger dan begroot. Aangezien dit alleen een verdeling van de lasten betreft, geeft dit geen effect op het totale resultaat, aangezien de totale rentelast weinig afwijkt van de begroting.		64.000	V
- De kosten voor OZB woningen vallen iets lager uit dan begroot. Dit komt o.a. door iets lagere licentiekosten van de software en lagere kosten derder (kadastrer en adviesbureau).		36.000	V
- Door een herijking van de voorziening dubieuze debiteuren en wat overige kleine voordelen die lastig aan één programma kunnen worden toegerekend, is er een voordeel te zien op de baten bij de Algemene uitgaven en inkomsten.	40.000	V	
- Doordat het effect van het scholenprogramma op de stelposten is geraamd, maar het effect op realisatiebasis in andere programma's in de rekening tot uitdrukking komt, is er een voordeel te zien op de stelposten (per saldo ca. € 100.000). Daarnaast is er ook een structureel bedrag ter dekking van kapitaallasten van het centrumplan (herstructureringsfonds) in 2018 nog niet benut.		114.000	V
- Overige kleine afwijkingen en afrondingen	145	V	9.241 V
Totaal	40.145		223.241

Kredieten 2018

Voor de uitvoering van dit programma worden naast de structurele middelen die beschikbaar zijn in de begroting in 2018 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Activiteiten die onder dit programma vallen

657000 Renten, dividenden en winstaandelen
657500 Treasury
659000 Algemene uitkering uit het gemeentefonds
659100 Algemene uitkering – Sociaal deelfonds
660000 Onvoorziene uitgaven
660100 Algemene uitgaven en inkomsten (stelposten)
660200 Onroerende-zaakbelastingen woningen
660250 Onroerende-zaakbelasting niet-woningen
660700 Roerende-zaakbelastingen
660800 Hondenbelasting
662000 Mutaties in de reserves
663000 Vennootschapsbelasting

Deze producten vallen allemaal voor wat betreft de beleidsmatige kant onder dit programma. Voor wat betreft de financiële kant valt een deel van de producten niet binnen dit programma. Het gaat daarbij om de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene uitgaven. Op grond van de nieuwe voorschriften mogen de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene uitgaven niet toegerekend worden aan de programma's. Deze baten en lasten worden apart toegelicht in de volgende hoofdstukken. Op het totaal overzicht van baten en lasten in de jaarrekening komen de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene uitgaven apart tot uitdrukking. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves.

3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen dient volgens de voorschriften ten minste te omvatten:

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- algemene uitkeringen;
- dividend;
- saldo van de financieringsfunctie;
- saldo tussen de compensabele BTW en de uitkering uit het BTW- compensatiefonds;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen worden niet als baten in de diverse programma's opgenomen. Ze zijn immers bedoeld om te dienen als dekkingsmiddel voor alle programma's.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Lokale heffingen	2.060.499	2.088.398	1.940.539	-27.899
Algemene Uitkering	16.450.654	16.317.084	15.314.009	133.570
Dividend	104.967	98.415	94.415	6.552
Saldo van de financieringsfunctie	0	0	0	0
Totaal	18.616.120	18.503.897	17.348.963	112.223

Lokale heffingen

Een aantal lokale heffingen is aan te merken als algemeen dekkingsmiddel. Het betreft dan die heffingen waarvan de besteding niet gebonden is. Het gaat om de onroerende-zaakbelastingen, roerende zaakbelasting en de hondenbelasting. Heffingen zoals de riool- en reinigingsrechten en de afvalstoffenheffing vallen niet onder de begripsomschrijving. De opbrengsten hiervan worden rechtstreeks verantwoord op de programma's.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten voor 2018 in relatie tot de ramingen weergegeven. In de paragraaf lokale heffingen wordt dieper ingegaan op het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.

Lokale heffingen	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
OZB niet woningen	655.948	677.175	635.845	-21.227
OZB woningen	1.348.719	1.352.773	1.247.227	-4.054
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	2.596	1.547	1.453	1.049
Hondenbelasting	53.235	56.903	56.014	-3.668
Totaal	2.060.499	2.088.398	1.940.539	-27.899

In de raadsvergadering van november 2017 zijn de tarieven voor 2018 vastgesteld.

Voor een verklaring van het verschil verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering

De gemeente ontvangt uit het gemeentefonds een algemene uitkering van het rijk. Deze uitkering is vrij besteedbaar.

In onderstaande tabel wordt de realisatie van de algemene uitkering voor 2018 weergegeven.

Algemene uitkering	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Algemene uitkering	10.767.390	10.642.989	9.769.617	124.401
AU sociaal domein	5.683.264	5.674.095	5.544.392	9.169
Totaal	16.450.654	16.317.084	15.314.009	133.570

De raming voor wijziging is berekend op basis van de zogenaamde septembercircularie 2017. Daarbij is rekening gehouden met de bekende vaste en variabele gegevens van de gemeente die de grondslag zijn voor de berekening van de algemene uitkering. In de voor- en najaarsnota 2018 is de algemene uitkering bijgesteld tot een bedrag van € 10.642.989.

Na het opstellen van de najaarsnota zijn in december 2018 een aantal afrekeningen ontvangen voor eerdere jaren. Daarnaast pakt ook de realisatie in 2018 positief uit ten opzichte van de begroting. In totaliteit resulteert dit in een voordelig verschil van bijna € 125.000.

Het deel van de algemene uitkering dat betrekking heeft op het sociaal domein is nagenoeg conform de begroting. Bij het programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening gaan we verder in op de realisatie van de budgetten in het sociaal domein.

In de najaarsnota van het Rijk is aangegeven dat er in 2018 verwacht wordt dat er 3,7 miljard minder wordt uitgegeven dan begroot. Dit heeft ook gevolgen voor de hoogte van het gemeentefonds, de voeding van dit fonds is gerelateerd aan de uitgaven van het Rijk. Een inschatting wat dit betekent voor het accres bij het verschijnen van de Meicircularie is op dit moment niet te geven. Wel is de verwachting dat de raming van de algemene uitkering in negatieve zin zal moeten worden bijgesteld.

Dividend

Dividend en rente	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Aandelen BNG	13.320	3.000	3.000	10.320
Enexis N.V.	73.702	80.000	80.000	-6.298
Enexis B.V.	17.944	15.415	11.415	2.529
Totaal	104.967	98.415	94.415	6.552

Jaarlijks ontvangt de gemeente van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten een dividenduitkering uit hoofde van het aandelenbezit in de bank. In 2018 is een dividenduitkering ontvangen over 2017 van € 13.320. Dit is € 2,53 per aandeel (5.265 aandelen).

Als gevolg van de verkoop van onze aandelen Essent hebben we aandelen gekregen in een aantal nieuwe BV's. Voor deze aandelen hebben we ook dividend ontvangen in 2018 over 2017, te weten:

- Enexis € 73.702

Aan rente achtergestelde lening NV Elektriciteitsbedrijf Groningen en Drenthe (Enexis) is € 17.945 ontvangen.

Saldo van de financieringsfunctie

De gemeente heeft voor de financiering van de diverse investeringen langlopende leningen aangetrokken. Het saldo van deze leningen bedraagt per 31-12-2018 € 12.506.466.

Naast de langlopende geldleningen worden ook de reserves en voorzieningen gebruikt als financieringsmiddel. Per 31-12-2018 bedraagt de omvang € 12.512.118 (exclusief het niet vrij aanwendbare deel). Dit is exclusief het rekeningsaldo 2018.

Indien het saldo van bovenstaande bedragen niet toereikend is om het totaal van de uitgaven te financieren, wordt veelal (afhankelijk van de behoefte en de rentestand) kort geld aangetrokken door middel van rekening-courantovereenkomsten of kasgeldleningen. In 2018 zijn geen langlopende leningen aangetrokken. In de begroting 2018 is de totale rentelast (van de langlopende en kortlopende leningen) berekend op € 621.643. De werkelijke rentelast (lasten en baten) 2018 bedraagt € 599.848. Er is een verschil ten opzichte van de raming van € 21.759.

Ingaande 2017 wordt geen rente meer berekend over de eigen financieringsmiddelen.

3.1.12 Onvoorzien

Onvoorzien	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	0	0	0	0
Lasten	0	26.198	26.198	-26.198
Totaal	0	-26.198	-26.198	26.198

Het beleid in de gemeente Bedum is om een post onvoorzien beschikbaar te hebben voor incidentele uitgaven van € 2,50 per inwoner. Bij de opstelling van de begroting 2018 is uitgegaan van 10.479 inwoners. De post onvoorzien 2018 voor incidentele uitgaven komt dan uit op € 26.198.

Naast een post onvoorzien voor incidentele uitgaven is voor structurele onvoorziene zaken geen bedrag beschikbaar in de exploitatie.

De post onvoorzien is in 2018 niet gebruikt.

3.1.13 Vennootschapsbelasting

Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting bedraagt in:

2016: -/- 88.045 (verlies)

2017: -/- 41.689 (verlies)

2018: 65.920 (winst)

Het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting over 2018 zou ruim € 13.000 bedragen. Echter de winst over 2018 mag worden verrekend met het verliezen over 2016 en 2017. Feitelijk bestaat er dus geen belastingplicht over 2018.

3.2 Paragrafen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten schrijft in artikel 26 voor dat in het jaarverslag dezelfde paragrafen opgenomen moeten worden die ook staan opgenomen in de begroting. Het gaat om de volgende paragrafen:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid
- Interbestuurlijk Toezicht (IBT)
- gemeentelijke subsidies
- controle & onderzoek

In de paragrafen dient te worden ingegaan op de realisatie van het beleid met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die in het verleden versnipperd in de begroting stonden, nu worden gebundeld. Hierdoor ontstaat een beter totaal-inzicht.

3.2.1 Lokale heffingen

In deze paragraaf informeren wij u over:

- de gerealiseerde inkomsten;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- het gerealiseerde beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een aanduiding van de lokale belastingdruk;
- een beschrijving van het gerealiseerde kwijtscheldingsbeleid.

Gerealiseerde inkomsten

Lokale heffingen	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
OZB woningen	1.348.719	1.352.773	1.247.227	-4.054
OZB niet woningen	655.948	677.175	635.845	-21.227
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	2.596	1.547	1.453	1.049
Hondenbelasting	53.235	56.903	56.014	-3.668
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	998.159	1.016.659	1.016.659	-18.500
Rioolrechten	1.009.657	1.029.306	1.009.306	-19.649
Leges Burgerzaken	184.695	199.728	196.675	-15.033
Omgevingsvergunning	441.183	181.174	178.321	260.009
Begraafrechten	147.528	152.012	149.618	-4.484
Markt gelden	4.719	7.164	7.164	-2.445
Totaal	4.846.440	4.674.441	4.498.282	171.999

De totale opbrengst lokale heffingen ligt € 172.000 boven de raming na wijziging. Hierin is de meeropbrengst geraamd van de vastgestelde tariefstijgingen 2018 evenals de correcties uit de najaarsnota (raad 6 december 2018). Afgezien van de "Omgevingsvergunning" met een meeropbrengst van € 260.000 geldt dat het resultaat van de belastingen/heffingen ongeveer € 88.000 achterblijft bij de in de najaarsnota aangepaste raming.

Hoofdlijnen diverse heffingen

De gemeente Bedum kent de volgende heffingen:

- a. onroerende zaakbelasting;
- b. belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten;
- c. hondenbelasting;
- d. afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- e. rioolheffing;
- f. overige rechten.

De heffingen die onder de punten a, b en c genoemd zijn, dienen voor het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. De afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolheffing en de overige rechten hebben een relatie met de door de gemeente te verstrekken diensten en mogen maximaal 100% kostendekkend zijn (inclusief BTW).

WOZ en onroerende zaakbelastingen

Gebruikers van alle woningen (alleen eigenaren), bedrijfspanden, overige gebouwen en bouwgrond worden hiervoor aangeslagen. Deze belastingen worden geheven over de waarde van de onroerende zaak, de zogenaamde WOZ-waarde. Voor het heffingsjaar 2018 geldt de waarde met peildatum 1-1-2017.

De WOZ-beschikkingen en de aanslagen OZB 2018 zijn met dagtekening 28 februari 2018 verstuurd. In totaal zijn er 4.767 beschikkingen / aanslagen verstuurd. Er zijn het afgelopen jaar 50 bezwaarschriften

binnengekomen en afgehandeld. Dit zijn er meer dan in 2017 (43). Het aandeel bezwaren van professionele bureaus was 25. Hiervan zijn er 9 gegrond verklaard. Totaal is in deze gevallen bijna € 3.791 (bedrag kan naar aanleiding van beroep nog oplopen) aan proceskostenvergoeding uitbetaald. Van de 50 bezwaarschriften waren er 45 gericht tegen de WOZ-waarde en/of afbakening. Naar aanleiding van de afhandeling van de bezwaarschriften zijn er dit jaar 3 beroepschriften ingediend door een commerciële partij.

Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten

Onder de naam 'belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten' wordt belasting geheven van eigenaren en gebruikers van binnen de gemeente gelegen woon- of bedrijfsruimten, die duurzaam aan een plaats gebonden zijn en dienen tot permanente bewoning of permanent gebruik, maar niet onroerend zijn. Deze belastingen komen qua karakter overeen met de onroerende-zaakbelastingen. De maatstaf van heffing is de waarde van de roerende zaak. Roerende zaken, zoals woonboten, zijn geen WOZ-objecten. De gemeente laat derhalve roerende zaken separaat taxeren.

Hondenbelasting

Onder de naam hondenbelasting wordt een belasting geheven op het houden van één of meer honden. Ieder jaar wordt in een vooraf bepaald gebied een controle uitgevoerd om onder andere niet aangemelde honden op te sporen. Op deze wijze wordt de hele gemeente in een periode van vier jaar gecontroleerd. Zoals gemeld in de najaarsnota heeft deze controle in verband met de komende overgang naar de nieuwe gemeente "Het Hogeland" niet plaatsgevonden, daar er in het eerste jaar geen hondenbelasting ingevoerd zal worden.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Er zijn twee reinigingsheffingen: de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten.

De reinigingsrechten worden geheven voor de ophaal- en verwerkingskosten van bedrijfsafval, terwijl de afvalstoffenheffing huisvuil betreft. Iedere woning binnen de gemeente wordt aangeslagen voor afvalstoffenheffing, ongeacht het feit of men wel of niet gebruik maakt van de diensten. Door uw raad is het dekkingspercentage ingaand 2010 vastgesteld op 100%.

Rioolheffing

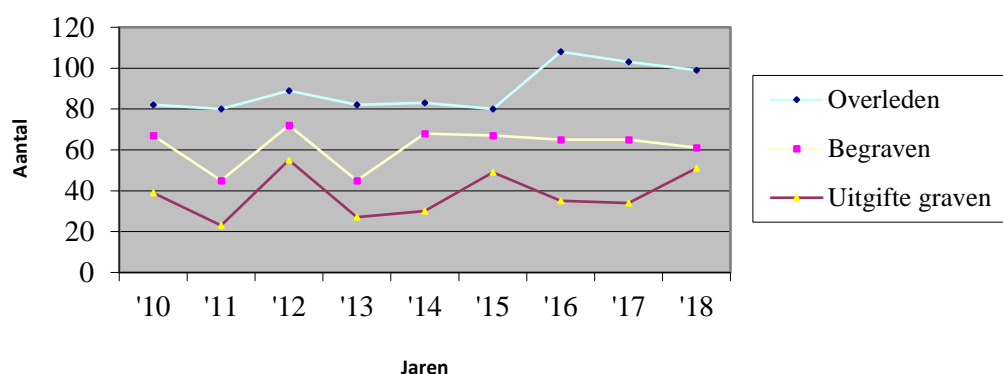
Ter dekking van de kosten onderhoud, vervanging en nieuwe aanleg (m.u.v. exploitatiegebieden) wordt een rioolrecht geheven van eigenaren van woningen, bedrijven etc.

Voor een beter beheer en onderhoud, maar ook op grond van de wettelijke verplichting is een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vastgesteld. In de raadsvergadering van 17 februari 2010 is het Verbreed GRP vastgesteld. Voor de jaren 2015 tot en met 2018 is gerekend met een stijging van het tarief met 0,5%.

Begraafrechten

In de raadsvergadering van 25 juni 2009 is het voorstel betreffende de kostendekkendheid van de exploitatie van de begraafplaatsen aangenomen. Het oude voorstel om de tarieven kostendekkend te maken is hiermee herzien. Ook is vastgesteld dat het tarief voor 2009 de basis is voor verdere ontwikkelingen van de tarieven. In 2018 zijn er 6% minder graven uitgegeven dan in 2017. De realisatie van de opbrengst laat een bescheiden nadeel zien ten opzichte van het begrote bedrag voor 2018 van € 4.500.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Overleden	82	80	89	82	83	80	108	103	99
Begraven	67	45	72	45	68	67	65	65	61
Uitgifte graven	39	23	55	27	30	49	35	34	51

Overige rechten

Naast bovengenoemde heffingen bestaat er in de gemeente Bedum nog een aantal andere heffingen. Het gaat daarbij om leges en marktgelden. Het betreft hier rechten die worden geheven naar aanleiding van een gemeentelijke dienstverlening.

Een opsomming van de diensten waarvoor in de legesverordening een vergoeding wordt gevraagd, voert in het kader van deze programmarekening te ver. Bekend zijn met name de dienstverlening voor de burgerlijke stand, de gemeentelijke basisadministratie, afgifte van reisdocumenten en bouwvergunningen. De “verordening op de heffing en invoering van leges” bevat een uitgebreide tarieventabel.

Degene die een standplaats inneemt, dan wel koopwaar op de markt uitstalt, heeft tegenover de gemeente een marktgeldplicht. Voor de tariefberekening maakt men gebruik van de frontbreedte en geldt de strekkende meter als maatstaf.

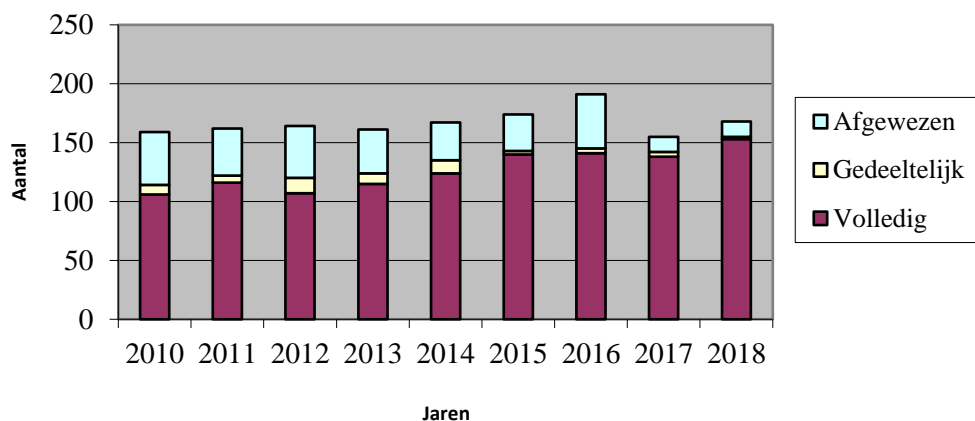
Belastingcapaciteit

In de paragraaf “Weerstandsvermogen” (zie volgende paragraaf) wordt ingegaan op de belastingcapaciteit.

Kwijtscheldingsbeleid

In de begroting 2018 is een bedrag geraamd van € 32.500 voor het verstrekken van kwijtschelding op de aanslagen afvalstoffenheffing en rioolrechten. Voor de overige heffingen is het krijgen van kwijtschelding uitgesloten in de belastingverordening. Over het jaar 2018 is, conform het vastgestelde beleid, kwijtschelding verleend voor een totaal bedrag van bijna € 39.669. Daar de rioolheffing nu een eigenarenheffing betreft, wordt hiervoor nog nauwelijks kwijtschelding verleend. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken in 2018 bedroeg 178. Hiervan zijn 153 volledig kwijtgescholden en 2 gedeeltelijk. De rest is afgewezen.

Meerjarig verloop kwijtscheldingsverzoeken

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Gemeenten lopen steeds meer risico's bij de uitvoering van een toenemend takenpakket in een complexer wordende samenleving; risico's die gepaard gaan met de uitvoering van de door de rijksoverheid opgelegde (openeinde) regelingen (bijv. WMO) of met eigen beleid (bijv. grondexploitaties).

Voor een aantal risico's heeft de gemeente maatregelen getroffen zoals het afsluiten van een verzekering, het vormen van een voorziening of andere beheersmaatregelen. Voor andere risico's is dit niet het geval. Wanneer deze laatste categorie risico's zich voordoet en negatieve financiële gevolgen heeft voor de gemeente, is een financiële buffer noodzakelijk om te voorkomen dat deze onverwachte tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of tot een drastische beleidsbijstelling. Deze financiële buffer wordt uitgedrukt in het weerstandsvermogen.

Het begrip "Weerstandsvermogen"

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van niet afgedekte risico's op te vangen zonder dat het beleid en de daaraan verbonden activiteiten moeten worden gewijzigd. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de volgende elementen:

1. De beschikbare weerstandscapaciteit: de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: over hoeveel middelen moet (wil) de gemeente kunnen beschikken om de financiële gevolgen van de risico's te kunnen opvangen. Het begrip risico moet hierbij als volgt worden gedefinieerd: een onvoorziene, niet exact kwantificeerbare gebeurtenis waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kan zijn in relatie tot de financiële positie.

Om uitspraken te kunnen doen over het weerstandsvermogen moet de beschikbare weerstandscapaciteit worden afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit: over hoeveel middelen moet (wil) de gemeente kunnen beschikken om de financiële gevolgen van de risico's te kunnen opvangen. Er is geen wettelijke norm voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Beleid

Het beleidskader voor het weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota "Weerstandsvermogen gemeente Bedum", door uw raad vastgesteld op 29 maart 2012.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelnaam van de bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden. Het gaat om buffers in het eigen vermogen (balans) en in de exploitatie. Middelen die vrijgemaakt kunnen worden, zonder dat hierdoor het beleid of de uitvoering van taken worden aangetast. De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten in één keer af te dekken zonder dat dit de beleidsuitvoering aantast. Dit komt overeen met de reservepositie (algemene reserve, bestemmingsreserves, stille reserves).

De structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent (meerjarig) ingezet kunnen worden in de lopende exploitatie (bijv. post onvoorziene uitgaven, onbenutte belastingcapaciteit, meerjarige bestedingsruimte).

Hierna komen de afzonderlijke onderdelen van de beschikbare weerstandscapaciteit, toegespitst op de situatie van Bedum, aan de orde.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft de ruimte aan die nog aanwezig is tussen de huidige werkelijke opbrengsten en de maximaal toegestane opbrengsten.

Onbenutte belastingcapaciteit riool- en reinigingsrechten en de afvalstoffenheffing

In het kader van de opstelling van het GRP zijn er afspraken gemaakt over de tarieven van het rioolrecht. Ten aanzien van het rioolrecht is er geen onbenutte belastingcapaciteit.

In de begroting 2018 is rekening gehouden met een dekkingspercentage afvalstoffenheffing en reinigingsrechten van 100%. Ten aanzien van de afvalstoffenheffing is de belastingcapaciteit dus ook volledig benut.

Onbenutte belastingcapaciteit onroerende-zaakbelastingen

De maximering van de tarieven OZB is losgelaten. De gemeente is vrij om zelf de hoogte van het tarief te bepalen. Wel wordt een jaarlijks macronorm genoemd als leidraad voor een reële stijging van de OZB opbrengsten. Voor 2018 bedroeg deze 3,1%. De gemeente Bedum heeft bij de begroting als uitgangspunt genomen, dat de OZB opbrengsten met 6,5% moesten toenemen, waarbij naar verwachting 1% een meeropbrengst van afgerond € 19.000 zou opleveren.

Voor het bepalen van de belastingcapaciteit OZB maakt de gemeente Bedum gebruik van de zogenaamde artikel 12-norm. Dit is de norm die gehanteerd wordt bij aanvragen artikel 12 steun. Berekening van de ruimte geeft aan dat het in de gemeente Bedum gebruikte gemiddelde percentage van 0,1926 onder de artikel 12 norm ligt (0,1952% volgens de meicirculaire 2017). De hierbij behorende onbenutte belastingcapaciteit op basis van de werkelijke opbrengsten bedraagt € 24.000.

Onbenutte belastingcapaciteit op roerende woon- en bedrijfsruimten

Gelet op de totale opbrengst geeft een verhoging van de tarieven slechts een geringe meeropbrengst (€ 400).

Onbenutte belastingcapaciteit hondenbelasting

De hondenbelasting kent geen wettelijke limiet. De gemeente kan zelf de hoogte bepalen van het tarief. Een verhoging van het tarief met 10% geeft een meeropbrengst van afgerond € 5.700 per jaar.

Onbenutte belastingcapaciteit leges en heffingen

De kostendekkendheid van de overige leges en heffingen is redelijk te noemen. Het dekkingspercentage zit nog niet op 100%; dit is echter ook niet reëel.

Bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit is € 120.400 meegenomen aan onbenutte belastingcapaciteit (4 jaren capaciteit: OZB € 24.000, roerende woon- en bedrijfsruimten € 400, Hondenbelasting € 5.700).

Stille reserves

Er is sprake van stille reserves, indien de marktwaarde van de bezittingen hoger is dan de boekwaarde daarvan. Voorbeelden van stille reserves zijn: gronden, gebouwen en aandelen. Ook vermogen bij gemeenschappelijke regelingen kan onder het begrip stille reserve vallen. Ten slotte kan een overschot op een exploitatiegebied ook worden gezien als een “stille” reserve.

Bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit is het van belang in hoeverre de gemeente deze stille reserves binnen een korte tijd liquide kan maken, zonder dat de uitoefening van de publieke taak in gevaar komt. In veel gevallen zal dit niet lukken. Gebouwen en terreinen zijn in gebruik. Aandelen zijn niet direct verhandelbaar en het opvragen van vermogen van een gemeenschappelijke regeling zal op veel weerstand stuiten bij de overige deelnemers. Een overschot op een exploitatiegebied voor woningbouw mag pas opgenomen worden op het moment van afsluiten van (een deel van) het gebied. Er is een aantal stille reserves aanwezig binnen de gemeente. Op een deel van de in gebruik zijnde gebouwen voor onze organisatie zit een mogelijke overwaarde. Deze gebouwen zullen we echter niet verkopen.

Conclusie is dat er sprake is van stille reserves, maar dat deze niet op korte termijn liquide zijn te maken. Derhalve zijn bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit de stille reserves als P.M. post opgenomen.

Reserves

Algemene reserve, vrij aanwendbaar

De omvang van de vrij aanwendbare algemene reserve bedraagt per 31-12-2018 (afgerond) € 3.006.000. Inclusief het deel van het rekeningsaldo 2018, dat wordt toegevoegd (bijna € 479.000) bedraagt de vrij aanwendbare algemene reserve ultimo 2018 € 3.485.000. Op dit bedrag ligt voor een bedrag van € 876.000 aan claims voor de jaren 2019 en verder (exclusief de saldi van de begrotingen uit de meerjarenraming).

Bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt een bedrag van € 2.609.000 (saldo van de vrij aanwendbare algemene reserve ultimo 2018 ad € 3.485.000 minus de claims ad € 876.000) meegenomen.

Algemene reserve, niet vrij aanwendbaar

De omvang van de niet vrij aanwendbare algemene reserve bedraagt per 31-12-2018 € 1.518.000.

Hierop rust echter een claim van € 682.328 voor de (gedeeltelijke) afdekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van het gemeentehuis. Het “niet belaste” deel ten bedrage van € 836.000 wordt meegenomen bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve hebben we ultimo 2018 nog een bedrag van afgerond € 5.161.000 aan bestemmingsreserves. In totaal ligt er een bedrag van € 454.000 aan claims op de bestemmingsreserves, zodat een bedrag van € 4.707.000 resteert. Conform de nota “Weerstandvermogen gemeente Bedum” wordt 25% van de omvang van de bestemmingsreserves meegenomen bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is € 1.177.000.

Samenvatting beschikbare weerstandscapaciteit

De totaal beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt:

- onbenutte belastingcapaciteit	€ 120.400
- stille reserves	PM
- algemene reserve, vrij aanwendbaar	€ 2.609.000
- algemene reserve, niet vrij aanwendbaar	€ 836.000
- bestemmingsreserves	<u>€ 1.177.000</u>
Totaal	€ 4.742.400

Benodigde weerstandscapaciteit

Om benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie gemaakt. In eerste instantie zijn de risico's geïdentificeerd en geclassificeerd. De risico's zijn onderverdeeld naar risico's die (vooralsnog) niet relevant zijn voor het weerstandsvermogen en risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Van deze laatste zijn risicokaarten gemaakt, die hierna worden weergegeven.

De risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn beoordeeld op het financiële effect (impact) en de kans dat ze zich daadwerkelijke voordoen. Hierbij is niet alleen gekeken naar de kans op maximale of minimale schade, maar tevens naar de mogelijkheid dat een schade tussen beide waarden ligt. Door deze werkwijze zijn risico's zodanig gekwantificeerd dat een bandbreedte met kansverdeling ontstaat, waarbinnen de financiële risico's zich voordoen. De vertaling naar de benodigde weerstandscapaciteit is gemaakt met speciale software van Deloitte, met gebruik van de zogeheten Monte Carlo Simulatie. In de uitkomsten is er rekening mee gehouden dat het zeer onwaarschijnlijk is dat alle risico's zich tegelijkertijd en in de volle omvang voor zullen doen.

In de nota "Weerstandsvermogen gemeente Bedum" is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op € 3,6 miljoen. Na vaststelling van de nota "Weerstandsvermogen gemeente Bedum" op 29 maart 2012 zijn er ontwikkelingen geweest in het risicoprofiel die aanleiding hebben gegeven om de benodigde weerstandscapaciteit bij te stellen. De risico's zijn toen opnieuw beoordeeld op het financiële effect (impact) met kansverdeling en vervolgens opnieuw doorgerekend. Met behulp van de Monte Carlo Simulatie is een benodigde weerstandscapaciteit berekend van € 2,8 miljoen.

Risico 1: Overschrijding budgetten WWB - inkomensdeel

Risico-eigenaar: Teamleider Sociale Zaken en Werk

Toelichting:

Gemeenten zijn financieel verantwoordelijk voor de WWB (openeind financiering). Voor de verstrekking van uitkeringen ontvangt de gemeente een budget, het inkomensdeel. Dit is een niet-geoordeeld budget. Een overschot op dit budget mag de gemeente besteden aan andere zaken. Is er sprake van een tekort, dan zal de gemeente dit zelf moeten bekostigen tot maximaal 10% van het jaarlijkse budget. Is er sprake van een groter tekort, dan kan de gemeente onder strikte voorwaarden verzoeken om een aanvullend budget, de vangnetuitkering (voorheen IAU).

Voor een gemeente met een aantal inwoners tussen de 10 en 40 duizend inwoners, gelden twee voorwaarden:

- het tekort van meer dan 10% is niet het gevolg van een onrechtmatige uitvoering van de WWB, de Bbz, de IOAW of de IOAZ;
- er moet sprake zijn van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

De Toetsingscommissie WWB hanteert voor de vaststelling of er sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt een drietal statistische criteria. Als aan één van de criteria wordt voldaan, is dat voldoende voor de verkrijging van de vangnetuitkering. Over de jaren 2011, 2012 en 2013 is destijds vastgesteld dat Bedum voldoet aan twee van de drie criteria. Voldoet een gemeente niet aan tenminste één van de criteria, dan zal die gemeente de Toetsingscommissie er zelf van moeten overtuigen dat er sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

In de begroting 2018 hebben we rekening gehouden met een tekort van ruim € 173.000. Dat is ongeveer het bedrag dat maximaal voor rekening van de gemeente blijft, i.c. het 10%-aandeel.

Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit houden we rekening met een extra tekort (dus bovenop het 10% aandeel) van maximaal € 50.000 per jaar. Omdat we al enkele jaren voldoen aan de criteria voor het verkrijgen van de vangnetuitkering (voorheen IAU), schatten we de kans dat we voor 2018 en voor de komende jaren een vangnetuitkering ontvangen van het ministerie, hoog in.

De maximale impact bedraagt in de gehanteerde scope van vier jaar (4 x € 50.000) € 200.000.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	50.000	50.000	200.000	200.000
Kans	40 %	30%		20 %		10 %

Beheersmaatregelen:

De uitgaven in de begroting en meerjarenraming worden zo actueel mogelijk geraamd en in de voor- en najaarsnota eventueel bijgesteld.

Recente ontwikkeling:

In de begroting 2018 is een verwacht tekort geraamd van € 173.000. In de voorjaarsnota 2018 is dit bijgesteld tot een tekort van € 211.000. Het resultaat is uitgekomen op ruim € 192.000 positief.

Risico 2: Hogere bijdrage WSW - Ability

Risico-eigenaar: Teamleider Sociale Zaken en Werk

Toelichting:

Voor de uitvoering van de Wsw is de gemeenschappelijke regeling Ability opgericht. Door de afbouwende rijksvergoeding voor de WSW komen de resultaten van het WSW bedrijf verder onder druk te staan. Met ingang van 2015 wordt invulling gegeven aan de nieuwe Participatiewet, die vanaf 1 januari 2015 van kracht is. Op dit moment wordt uitgewerkt op welke wijze en in welke vorm Ability een rol krijgt en wat de budgettaire gevolgen zijn. De verwachte tekorten zijn tot en met 2020 afgedekt in onze begroting. Afhankelijk van het om te vormen beleid zal in de toekomst blijken wat de bijdrage van onze gemeente uiteindelijk wordt. De maximale impact van € 400.000 is bepaald op basis van een optelling van de verwachte tekorten gedurende de komende vier jaren, bovenop de nu geraamde tekorten.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	100.000	100.000	400.000	400.000
Kans	20 %	30 %	30 %	20 %		

Beheersmaatregelen:

- De uitgaven in de begroting en meerjarenraming worden zo actueel mogelijk geraamd en in de voor- en najaarsnota eventueel bijgesteld.
- Het maken van prestatieafspraken en het vastleggen van de afspraken over de beheersing van risico's.
- Het maken van afspraken over toezicht en verantwoording.

Recente ontwikkeling:

In de primitieve begroting 2018 hebben we een bijdrage in het tekort geraamd van ruim € 194.000 (deel Bedum). De definitieve bijdrage voor 2018 (deel Bedum) komt uit op € 32.000. De jaarrekening 2018 van Ability geeft een verlies aan uit normale bedrijfsvoering van € 96.000. Het voorstel is deze te onttrekken aan de algemene reserve.

Risico 3: Bouwgrondexploitatie Ter Laan 4 Bedum

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd VROM

Toelichting:

De actualisatie van de grondexploitatie per 31 december 2018 laat een sluitende exploitatie zien.

Risico's

De wereldomvattende economische crisis en aardbevingen hadden zijn invloed op de woningmarkt in Bedum. De verkoop van woningen trekt nu weer aan. Het tempo van realisatie van de verkoop van de kavels is bepalend voor de uitkomst van de exploitatieopzet. De onzekerheden betreffende deze verkooprealisatie betekenen derhalve ook onzekerheden in de uitkomst van de exploitatie. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de exploitatie sluitend blijft.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1000	100.000	100.000	200.000	200.000
Kans	5 %	15 %	70 %	10 %		

Beheersmaatregelen:

- De grondexploitaties jaarlijks actualiseren.
- Uitgaven monitoren t.o.v. de ramingen en sturen op zo weinig mogelijk overschrijdingen.
- Blijven inzetten om verkopen te stimuleren.
- Afspraken met projectontwikkelaars bewaken

Recente ontwikkeling:

De exploitatieopzet is per 31 december 2018 geactualiseerd. De actualisatie van de exploitatieopzet moet nog aan de raad worden voorgelegd.

Risico 4: Overschrijding budgetten WMO/decentralisaties Jeugd en AWBZ

Risico-eigenaar: Coördinator Welzijn

Toelichting:

Het betreft "open-eind" regelingen: kan in de praktijk - ten opzichte van de begroting - meer kosten met zich mee brengen dan was voorzien.

Wmo: De vergrijzing heeft uiteraard ook een behoorlijke invloed op de benodigde middelen. Door de vergrijzing zijn met name de uitgaven voor huishoudelijke hulp behoorlijk gestegen. Met ingang van 2015 heeft er een forse korting op de rijksvergoedingen van ongeveer 40% plaatsgevonden. Het moet blijken of deze korting met het bijgestelde beleid kan worden opgevangen.

Decentralisaties Jeugdzorg en AWBZ: Deze zijn vooralsnog budgettair neutraal in onze begroting verwerkt. Het betreft hier

echter ook open einde regelingen. De historische kosten zijn hoger dan de budgetten die wij van rijkswege ontvangen. Het zal moeten blijken of wij deze regelingen binnen de beschikbare middelen van het rijk kunnen uitvoeren. Tevens zijn er minimale middelen beschikbaar voor de bedrijfsvoering ten behoeve van de uitvoering van deze regelingen. Ook hier ligt een groot financieel risico.

Vooralsnog gaan we uit van een maximale overschrijding van 10% van het rijksbudget van ongeveer € 3.500.000 per jaar. € 350.000 per jaar.

De maximale impact bedraagt derhalve in de gehanteerde scope van vier jaar (4 x € 350.000) € 1.400.000.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	500.000	500.000	1.000.000	1.000.000	1.400.000
Kans	5%	25 %		40 %		30 %	

Beheersmaatregelen:

De uitgaven in de begroting en meerjarenraming worden zo actueel mogelijk geraamd en in de voor- en najaarsnota eventueel bijgesteld.

Recente ontwikkeling:

In 2018 laten de zorgbudgetten met betrekking tot het Sociaal domein (WMO>2015/Jeugdzorg) een tekort zien van € 595.000 (in 2017 een tekort van € 224.000). Dit tekort is opgevangen door een onttrekking aan de Bestemmingsreserve Sociaal Domein. Indien deze ontwikkeling zich doorzet en er geen maatregelen worden genomen zullen vanaf 2020 de tekorten opgevangen moeten worden binnen de structurele begroting van de gemeente nieuwe gemeente Het Hogeland).

Risico 5: Wachtgeldverplichtingen

Risico-eigenaar: Gemeentesecretaris/afdelingshoofd staf Concern

Toelichting:

In 2009 is een wachtgeldverplichting naar bestuurders ontstaan. In verband met mogelijke verrekeningen is de hoogte en lengte daarvan moeilijk in te schatten. De totale verplichting loopt door tot mei 2020.

De maximale verplichting voor de komende meerjarenraming periode is als (maximale) risico becijferd.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	50.000	50.000	100.000	100.000
Kans	1 %	9 %		40 %		50 %

Recente ontwikkeling:

In de begroting 2018 is de wachtgeldverplichting structureel geraamd. Daarmee is het risico beperkt en wordt bij de actualisatie van de risico's en de doorrekening daarvan, achterwege laten.

Risico 6: Niet realiseren taakstellingen bezuinigingen

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd Middelen

Toelichting:

In de begroting 2016 zijn voor de jaren 2016 tot en met 2019 diverse bezuinigingsmaatregelen opgenomen, oplopend van € 544.000 in 2016 tot € 677.500 in 2019. De realisatie van voorgenomen maatregelen is altijd een onzekere factor en daarmee een financieel risico. Gezien de verwachting dat een aantal bezuinigingstaakstellingen sowieso gerealiseerd kan worden, gaan we uit van een maximale impact van € 500.000.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	200.000	200.000	500.000	500.000
Kans	5 %	50 %		40 %		5 %

Beheersmaatregelen:

De realisatie van de maatregelen moet actief worden opgepakt in de organisatie. Het MT moet actief sturen en toezicht houden. Via de P&C cyclus dient verantwoording te worden afgelegd over de realisatie.

Recente ontwikkeling:

Zowel lokaal, regionaal als landelijk zijn er veel ontwikkelingen die op de gemeente afkomen. De kans op extra bezuinigingen blijft dan ook reëel.

Risico 7: Achterstallig onderhoud kapitaalgoederen

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd Openbare Werken

Toelichting:

De kosten van onderhoud van kapitaalgoederen maken een substantieel deel uit van de exploitatie. Een helder en volledig overzicht van deze kosten, van de kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen, is van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Voor een groot aantal onderdelen beschikken we over beheersprogramma's: Afvalwaterbeleidsplan, Groenbeleidsplan, Beheerplan Wegen, Onderhoudsplan Bruggen, Beleidsplan Openbare verlichting

en het Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. In 2017 is ook het Beheerplan kademuren en beschoeiingen vastgesteld.

We nemen een bedrag mee van € 1.000.000 (€ 250.000 per jaar) voor “calamiteiten”/noodreparaties.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	500.000	500.000	1.000.000	1.000.000
Kans	0 %	45 %		45 %		10 %

Beheersmaatregelen:

Beheersplannen actueel houden en onderhoudsniveau van beschoeiingen en kademuren in beeld brengen.

Recente ontwikkeling:

In de programmabegroting 2018 is op de investeringslijst van 2018 een bedrag geraamd van € 562.000 (excl. BTW) voor vervanging van beschoeiingen. Voor 2019 is een raming opgenomen voor een damwand Boterdiep Wz en voor 2020 voor een damwand Boterdiep Zz en Molenweg (beide € 500.000, exclusief BTW). De kapitaallasten van deze investeringen zijn opgenomen in de meerjarenraming (kadernota Het Hogeland).

Risico 8: Verlaagde algemene uitkering uit het gemeentefonds

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd Middelen

Toelichting:

De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds blijft de komende jaren een belangrijke onzekere factor. Nieuwe Rijksbezuinigingen kunnen niet worden uitgesloten. Deze zullen dan ongetwijfeld ook weer effect hebben op het gemeentefonds. Uitgaande van de vorige bezuiniging is een korting van maximaal 5% niet ondenkbaar. Dit zou neer komen op ongeveer € 500.000. De impact en de kans zijn echter zeer moeilijk in te schatten en hoogst onzeker.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	250.000	250.000	500.000	500.000
Kans	10 %	50 %		30 %		10 %

Beheersmaatregelen:

In de begroting voorzichtig ramen en de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Recente ontwikkeling:

De najaarsnota van het Rijk laat zien dat de uitgaven van het Rijk achterblijven bij de begroting. Aangezien dit rechtstreeks verband houdt met de ontwikkeling van het gemeentefonds is de verwachting dat het accres in de meicirculaire negatief wordt bijgesteld. Een indicatie van de hoogte is op dit moment niet te geven. Voor 2019 moeten we dus rekening houden met een verlaging van de algemene uitkering.

Risico 9: Extra kosten invoering Antwoord ©

Risico-eigenaar: Gemeentesecretaris/afdelingshoofd staf Concern

Toelichting:

Betreft kosten voor realisatie van o.a. DMS, Kennisbank, inrichting koppelingen/zaakgericht werken, virtueel KCC. Op dit moment vallen de kosten lastig in te schatten. Op de algemene reserve is een claim van € 116.000 opgenomen. Voorts is in de meerjarenraming ingaande 2015 structureel € 70.000 geraamd. De daadwerkelijke kosten hangen sterk af van ons ambitieniveau. We geven echter uitvoering aan “Antwoord ©” in samenwerking met Winsum en De Marne. Dit betekent dat we op onderdelen mee gaan doen en dus niet volledig autonoom zijn. Er is een risico aanwezig dat € 116.000 incidenteel, onvoldoende zal zijn om alle kosten in de komende jaren te dekken. Dit houdt verband met het feit dat de aanbesteding nog niet is afgerond. Hierbij speelt de aanstaande herindeling een belangrijke rol.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	100.000	100.000	250.000	250.000
Kans	30 %	30 %		30 %		10 %

Beheersmaatregelen:

Ontwikkelingen worden bekeken in samenhang met de aanstaande herindeling. Er zal gestuurd worden op de ambities, die geformuleerd worden als nuttig voor de nieuwe gemeente, waarbij zeker de schaalvergroting een rol zal spelen.

Conclusie ten aanzien van het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De beschikbare weerstandscapaciteit is idealiter minimaal gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit. Indien dit niet het geval is, met andere woorden de beschikbare weerstandscapaciteit is lager dan de benodigde weerstandscapaciteit, zijn er onvoldoende middelen om de nadelige financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Gezien het feit dat onze beschikbare weerstandscapaciteit momenteel afgerond € 4.742.000 bedraagt en onze benodigde weerstandscapaciteit € 2.800.000 bedraagt, mag geconcludeerd worden dat onze weerstandsvermogen momenteel ruim voldoende is.

Kengetallen

Om de raad meer inzicht te geven in de financiële positie van gemeenten heeft de wetgever een aantal kengetallen voorgeschreven. Naast het structurele begrotingsevenwicht wordt de financiële positie ook steeds meer van belang geacht. Onderstaand is een overzicht opgenomen met de voorgeschreven kengetallen. Deze worden daarna kort toegelicht.

Norm

De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben normen opgesteld. Zij hebben gekozen voor een indeling in drie categorieën. Waarbij kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en C het meest risicovol. In onderstaande tabel hebben wij de normering opgenomen.

	Kengetallen	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
1)	Netto schuldquote	50%	40%	67%
2)	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	28%	14%	50%
3)	Solvabiliteitsratio	55%	54%	38%
4)	Kengetal grondexploitatie	16%	22%	12%
5)	Kengetal structurele exploitatieruimte	-3%	0%	1%
6)	Kengetal belastingcapaciteit	100%	102%	104%

	Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1)	Netto schuldquote	<90%	90%-130%	>130%
2)	Netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90%-130%	>130%
3)	Solvabiliteitsratio	>50%	20%-50%	<20%
4)	Kengetal grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%
5)	Kengetal structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6)	Kengetal belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	>105%

Toelichting

1) Netto schuldquote/

2) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het kengetal geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Bij 1) worden de leningen die we hebben uitstaan buiten beschouwing gelaten, bij 2) is hiermee wel rekening gehouden.

Een netto schuldquote (1) tussen 0% en 100% is acceptabel/wordt als normaal beschouwd, boven de 100% is er weinig leencapaciteit over. Wanneer het percentage boven de 130% uitkomt, is er sprake van een zeer hoge schuldpositie.

3) Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Voor gemeenten geldt dat een ratio tussen de 20% en 70% als normaal wordt gezien. Voor solvabiliteit geldt dat hoe hoger het percentage hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

4) Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen de waarde van de (bouw-)gronden en het totaal aan (geraamde) baten. Het percentage geeft een indicatie van het risico, hoe lager het percentage des te geringer het risico.

5) Kengetal structurele exploitatieruimte

Dit kengetal maakt het mogelijk om het structurele evenwicht van de begroting te beoordelen. Het percentage geeft een verhouding weer tussen structurele lasten en structurele baten. Een positief percentage geeft aan de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten af te dekken.

6) *Kengetal belastingcapaciteit*

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hieruit valt af te leiden of de gemeente nog ruimte heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, middels een verhoging van belastingen.

3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kosten van onderhoud van kapitaalgoederen maken een substantieel deel uit van de exploitatie. De kosten komen op diverse plaatsen in de begroting voor. Een helder en volledig overzicht van deze kosten is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Bedum is, voor een plattelandsgemeente, qua oppervlakte redelijk compact. De openbare ruimte is grotendeels bij de gemeente in beheer. Voor het goed kunnen functioneren van de inwoners zijn veel kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen, bruggen, gebouwen en sportvoorzieningen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is mede bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. Voor de kapitaalgoederen geldt dat er geen noemenswaardig achterstallig onderhoud is. In financieel opzicht zijn de beheerplannen meegenomen in de begroting.

Omschrijving	Huidig niveau	Gewenst niveau	Huidig budget expl. 2018	Realisatie 2018	Investerings-krediet 2018	Realisatie invest.krediet 2018	Budget-overheveling	Toevoeging/ onttrekking res./vrz.
Wegen	goed	goed	434.753	499.921	561.980	199.592	-	-321.760
Riolering/Water	goed	goed	868.769	539.874	685.000	11.124	-	115.337
Groen	redelijk	goed	767.418	755.202	-	-	-	-
Gebouwen	goed	goed	184.059	184.059	21.596	-	-	-
Bruggen	goed	goed	118.795	160.685	-	-	-	-53.064
Openbare verlichting	redelijk	goed	197.653	192.329	127.500	10.000	-	-

Voor een aantal onderdelen beschikken wij over beheersprogramma's.

Het beleid van de gemeente Bedum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Afvalwaterbeleidsplan BMWE/NZV 2014-2018
- Groenbeleidsplan
- Groenbeheerplan Gemeente Bedum 2013-2018
- Beheerplan Wegen 2014-2018
- Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Bedum 2013-2018
- Onderhoud Bruggen 2016 t/m 2020
- Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen
- Beheerplan kademuren en beschoeiingen 2017-2021

Wegen

Binnen onze gemeente werken wij met een systeem van rationeel wegbeheer. Hiervoor is de nodige software aangeschaft die werkt volgens de landelijk erkende CROW systematiek.

Hiertoe worden regelmatig alle wegen op een uniforme en objectieve wijze geïnspecteerd. Deze gegevens worden in het systeem ingelezen waarna de benodigde onderhoudsbehoefte kan worden bepaald. Bij deze onderhoudsbehoefte behoren de benodigde financiële middelen voor het komende jaar als ook voor een langere periode. Tevens wordt aangegeven welke maatregelen voor welke wegen nodig worden geacht.

In het verleden is op basis van een meerjarig overzicht de gemiddelde benodigde financiële onderhoudsbehoefte bepaald. Conform de besluitvorming hierover is het beschikbare budget bepaald voor een langere periode.

In de raadsvergadering van 18 juni 2014 is het beheerplan wegen vastgesteld voor de jaren 2014-2018. Op grond van dit plan wordt jaarlijks het onderhoud aan de wegen uitgevoerd.

Er vindt afstemming plaats met andere aspecten waarbij gedacht kan worden aan rioleringswerkzaamheden, verkeersmaatregelen, uitbreidingsplannen, herstructureringsplannen e.d.

Riolering

Ook voor onze riolering beschikken wij over een systeem van rationeel rioolbeheer. De systematiek is vergelijkbaar met die van wegbeheer. Ook hierbij worden, zij het niet jaarlijks, inspecties aan het riool uitgevoerd. Het voor onderhoud opgenomen budget is bepaald door het budget van het afgelopen jaar, verhoogd met een index voor prijsstijgingen. Voor investeringen zijn reserveringen opgenomen op de investeringslijsten.

In 2013 heeft de clustersamenwerking BMW/NZV een nieuw gezamenlijk product gerealiseerd. Het Afvalwaterbeleidsplan is de vervanger van de individuele gemeentelijke rioleringsplannen. In het hoofddocument van het Afvalwaterbeleidsplan is de gezamenlijke visie en een maatregelenpakket gedefinieerd. In de gemeentelijke specificaties zijn de individuele maatregelen en de rioolheffing vastgelegd. Voor het uitvoeringsprogramma zal afstemming plaatsvinden met het meerjarenonderhouds-programma wegen.

Groen

Ook voor ons openbaar groen beschikken wij over een systeem van rationeel groenbeheer. Hierbij is de totale hoeveelheid groen opgenomen en uitgesplitst naar diverse soorten. Al deze soorten vergen bepaalde onderhoudsmaatregelen met bepaalde frequenties. Deze gegevens worden gebruikt bij het vergelijken met de aanbidding van Ability die een deel van ons openbaar groen onderhoudt. Het andere deel wordt onderhouden door eigen personeel van de gemeente.

In de raadsvergadering van 21 januari 2010 is het Groenbeleidsplan voor het openbaar groen binnen de bebouwde kommen vastgesteld. Het groenbeleidsplan geeft de richting aan waar we naar toe willen met het groen in de gemeente. Het laat de hoofdlijnen zien voor het openbaar groen voor de komende 10-15 jaar. In 2013 is het Groenbeheerplan 2013-2018 vastgesteld. Dit plan dient als handvat voor het onderhoud in de komende 5 jaar. Voor ieder jaar wordt een onderhouds- of werkplan gemaakt om de doelen en aanbevelingen uit het beheerplan te verwezenlijken.

Het blijft een opgave om ondanks kostenstijgingen en bezuinigingen een traditioneel hoog onderhoudsniveau vast te houden. Door omvorming van groen en door een effectieve inzet hopen we de onderhoudskosten te verlagen en daarmee dat niveau vast te houden.

Gebouwen

Voor alle gemeentelijke gebouwen is een systeem van planmatig meerjarig onderhoud (MJOP) uitgewerkt. Hiervoor is door een extern adviesbureau het benodigd onderhoud voor de komende 10 jaar in beeld gebracht. Op basis van inspecties zal per jaar bekeken worden welke onderhoudswerkzaamheden voor dat jaar en het komend jaar benodigd zijn. Een actualisatie van het gehele onderhoudsplan zal om de 3 à 4 jaar plaatsvinden; dan zal het plan zo nodig worden bijgesteld. De benodigde bedragen zijn opgenomen in de begroting. Deels zijn de middelen in een onderhoudsvoorziening opgenomen, deels zijn de middelen opgenomen op de investeringslijsten. De onderhoudsvoorziening wordt gevoed door een vaste dotatie per jaar.

Water

In 2008 en 2009 zijn alle gemeentelijke watergangen gebaggerd. In 2017 zijn de kademuren en beschoeiingen die wij in eigendom en beheer hebben geïnventariseerd en geïnspecteerd. Onderhoud aan kademuren en beschoeiingen werd uitgevoerd op basis van calamiteiten of de werkzaamheden werden betrokken bij het onderhoud aan bijvoorbeeld bruggen, wegen e.d.

Aan de hand van de inventarisatie en inspectie is het 'Beheerplan kademuren en beschoeiingen 2017-2021' opgesteld. Dit plan voorziet in een meerjaren onderhoudsprogramma en een overzicht van de hiervoor benodigde budgetten.

In 2008 is ingestemd met de beslisnota Kader Richtlijn Water, "Schoon en gezond water in Noord-Nederland. Daar waar mogelijk wordt hemelwater afgekoppeld van de riolering. Afkoppelen verkleint de kans op overlopende riolen en vermindert de vuiluitworp uit het riool. Samen met de BMW gemeente en

het waterschap Noorderzijlvest wordt in het afvalwaterteam gewerkt aan optimalisatie van het afvalwatersysteem.

Bruggen

In 2014 is een nieuwe inspectieronde uitgevoerd van alle bruggen die wij in eigendom en beheer hebben. Aan de hand van deze inspectie is een beheerplan bruggen 2016-2020 opgesteld. Deze is in 2016 aan uw raad aangeboden en vastgesteld.

Openbare Verlichting

In 2013 is het beleidsplan Openbare Verlichting 2013-2018 door uw raad behandeld. Doel van dit beleidsplan is om dicht bij alle ontwikkelingen op de markt te blijven en om te zorgen voor de bestuurlijke en financiële waarborging van keuzes die gemaakt worden. In het beleidsplan wordt aandacht besteed aan de functies van openbare verlichting, keuzemogelijkheden, technologische ontwikkelingen als energiebesparing, duurzaam inkopen en dergelijke. Onderdeel van het beleidsplan is ook een maatregelenplan en een financiële onderbouwing voor een periode van 10 jaar.

Diversen

Naast de hierboven al genoemde zaken beschikt onze gemeente over meer kapitaalgoederen. Hierbij valt te denken aan verkeersborden, sportvelden e.d. De daarvoor beschikbare middelen in de begroting zijn afgeleid van de vorige begroting en worden meestal alleen gewijzigd met het index percentage.

3.2.4 Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) geeft een belangrijk, bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van de treasuryfunctie, alsmede voor het scheppen van voorwaarden om deze te kunnen uitvoeren.

Door uw raad is op 29 oktober 2009 het treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten.

De treasuryfunctie van de gemeente Bedum richt zich op:

- het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico, koersrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico;
- het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Algemeen beleid

Het door ons al jaren gevoerde beleid wordt gecontinueerd. Dit betekent dat de rente – ontwikkelingen nauwgezet worden gevolgd, met name indien onze financieringspositie aanleiding geeft tot het aantrekken van vaste geldleningen. Bij het aantrekken van geld doen wij veelal zaken met de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten te Den Haag.

Voor het uitzetten van geld is voorwaarde dat onze belegging uitsluitend wordt toevertrouwd aan een instelling met een AA – rating. In de praktijk betekent dit, mede op grond van onze overeenkomst met de BNG (AAA – rating), dat wij ons geld bij deze bank beleggen. Naast beleggingen bij instellingen met een zogenaamde AA – rating hebben wij een tweetal leningen verstrekt aan woningstichting Wierden en Borgen. Deze verstrekking vindt plaats in het kader van onze publieke taak.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument ter beperking van het renterisico. Tot de limiet mag met kort geld worden gefinancierd; bij overschrijding van de limiet dient op termijn voorzien te worden in vaste financiering. Op een begrotingstotaal van ruim € 31.260.000 bedraagt de kasgeldlimiet voor 2018 € 2.657.100. Dit is 8,5% van het begrotingstotaal. Onze netto vlottende schuld (exclusief saldo crediteuren) mag gedurende het dienstjaar deze limiet niet overschrijden.

Risicobeheer

Vanuit de doelstellingen van het treasurybeleid valt af te leiden dat risico's zijn te onderkennen ten aanzien van de rente, krediet en liquiditeit. De Wet Fido geeft een aantal verplichte elementen aan die de genoemde risico's beperken of elimineren. Het doel van het treasurystatuut is o.a. deze risico's te beperken c.q. te beheersen. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer voorzichtig dient te zijn. De gemeente Bedum heeft geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen.

Renterisico

De rentegevoeligheid, het renterisico, kan worden gedefinieerd als het gevaar van ongewenste veranderingen van de financiële resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. De wettelijke vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Op een begrotingstotaal van ruim € 31.260.000 bedraagt de renterisiconorm € 6.252.000. Gezien het feit, dat onze jaarlijkse verplichte aflossingen € 1.200.000 bedragen en we niet te maken hebben met renteherzieningen, blijven we ruim binnen de wettelijk vastgestelde norm.

Rentevisie

Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan een financierings- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne of externe) ontwikkelingen zal de gemeente haar rentevisie actualiseren. De rentevisie kan daarbij gebaseerd worden op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals onze “huisbankier” de BNG.

De rente op de kapitaalmarkt (lang geld) schommelde gedurende 2018 rond de 0,74%.

Voor de berekening van de kapitaallasten hebben wij gecalculeerd met 2,5% rente. De rente voor aan te trekken kort geld was gedurende 2018 2,45% en de rente voor weg te zetten kort geld 0%.

Renterisico op kasgeld

Voor het liquiditeitenbeheer heeft de gemeente lopende rekeningen bij de BNG, de Rabobank. De betalingen en ontvangsten lopen hoofdzakelijk via de BNG. Om een lagere EMU-schuld te bewerkstelligen voor de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden) is per 1 januari 2014 het ‘schatkistbankieren’ verplicht gesteld voor decentrale overheden. Het aanhouden van middelen in de schatkist van het Rijk moet zorgen voor een lagere financieringsbehoefte van het Rijk.

Het schatkistbankieren houdt in dat ‘overtollige’ liquide middelen van decentrale overheden moeten worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Aan het schatkistbankieren zijn regels en voorwaarden verbonden. Onder andere moeten liquide middelen boven een drempel van 0,75 % van het begrotingstotaal worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Hierbij geldt een minimum van € 250.000,00. Overtollige middelen moeten dagelijks worden overgeboekt naar de schatkist. Over de middelen die aangehouden worden bij de schatkist wordt een daggeldrente vergoed tegen het zogenaamde eoniatarief. Op dit moment (eind april 2019) is dit rentetarief -/- 0,359%.

Tevens wordt er een kas bijgehouden. Kastransacties worden tot een minimum beperkt. Ook de omvang van de kas is minimaal.

Liquiditeitsrisico's

Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan het risico dat ontstaat, indien door wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning de financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen.

Zoals uit bovenstaande blijkt kunnen er, indien de liquiditeitsplanning anders loopt dan gepland, behoorlijke fluctuaties ontstaan met alle financiële gevolgen van dien. Vooralsnog is er sprake van een evenwichtige spreiding over het gehele jaar. Ook de uitvoering van het investeringsplan speelt een belangrijke rol: Hiervoor is het noodzakelijk om op het juiste moment de financieringsmiddelen beschikbaar te hebben. Tot nu toe zijn de liquiditeitsrisico's altijd beperkt geweest.

Debiteurenrisico's

Ten aanzien van de post debiteuren kan het risico gedefinieerd worden als de kans op het te laat of niet-ontvangen van gelden van debiteuren. Door de aard van de gemeentelijke activiteiten loopt de gemeente een gering debiteurenrisico. Voornamelijk hogere overheden zijn de belangrijkste debiteuren. Daar waar nodig worden tijdig invorderingsmaatregelen getroffen

Koers- en valutarisico's

Deze risico's hebben betrekking op de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen op de valutamarkt. De gemeente loopt geen risico's als het gaat om koers- en valutarisico's omdat geen gelden zijn uitgezet in vreemde valuta.

3.2.5 Bedrijfsvoering

Doel van de paragraaf bedrijfsvoering

In het duale stelsel gelden voor de gemeenteraad de zogenaamde 3 W's: wat willen we bereiken, wanneer moet het gerealiseerd zijn en wat mag het kosten. Het college draagt zorg voor de uitvoering van het programma en gebruikt daarvoor het beschikbare budget op de meest effectieve en efficiënte wijze. In de opzet van de paragraaf bedrijfsvoering wordt dit onderscheid vastgehouden. Deze paragraaf gaat vooral in op de hoofdlijnen van beleid. Verder worden de bestuurlijke wensen ten aanzien van bestaand en nieuw beleid in beeld gebracht. Op grond van de controlerende taak, waarvoor de rekenkamerfunctie is ontwikkeld, kan de raad toetsende wijs het zoeklicht op bepaalde zaken zetten in relatie tot het doel waarvoor budget beschikbaar is gesteld.

Aangezien de te bereiken doelen sterk samenhangen met de gemeente als dienstverlenende organisatie, wordt de raad in de paragraaf bedrijfsvoering een indruk gegeven van de wijze waarop de bedrijfsvoering plaats vindt en welke ontwikkelingen gaande zijn. Dit is noodzakelijk vanwege de directe relatie tussen de bedrijfsvoering en het middelenbeleid. Binnen de kader stellende functie van het middelenbeleid is een hoofdrol voor de raad weggelegd.

Herindeling

Met de start van het programma herindeling is een belangrijk deel van de bedrijfsvoering uit de gemeenten gelicht en onder de regie en verantwoordelijkheid van de programmamanager geplaatst. In belangrijke mate bewaakt de stuurgroep de voortgang van het programma en stuurt op de inhoud. Dat maakt op onderdelen onze bedrijfsvoering ondergeschikt en ons gemeentelijk programma beleidsluw. Dat betekent dat we vooral afmaken waar we mee bezig zijn en opgaven uitwerken die we, bijvoorbeeld in het gaswinningsdossier, opgelegd krijgen. In dit perspectief dient deze paragraaf beschouwd te worden.

Planning- en Controlcyclus

De Planning- en Controlcyclus is erop gericht systematisch en gemeente breed de gewenste effecten en doelen af te wegen, prioriteiten te bepalen, uit te voeren en te verantwoorden. Met een meerjarig beeld van een sluitende exploitatie kan evenwichtige besluitvorming plaatsvinden, mits ook de risico's goed in beeld zijn gebracht. De P&C cyclus voor het jaar start met de vaststelling van de begroting. Met de vaststelling op 9 november 2017 heeft de gemeenteraad opdracht aan het college gegeven om het voorgestelde beleid en beheer te realiseren. Binnen de cyclus zijn de volgende verantwoordings- momenten opgenomen:

Bestuursrapportage	Raadsbehandeling
Voorjaarsnota	12 juli 2018
Najaarsnota	6 december 2018

De voorliggende jaarrekening met het jaarverslag betreft de eindverantwoording van het college betreffende het gevoerde beleid en beheer over het afgelopen jaar en is het sluitstuk van de P&C cyclus.

Communicatie

Een belangrijke inspanning voor communicatie is de relatie van de gemeente met de burger. Daarin staat een persoonlijke benadering van de burger centraal, maar met gebruikmaking van de mogelijkheden, die de sociale media bieden. Om dit te bereiken is in 2016 budget vrijgemaakt en in 2017 heeft implementatie plaatsgevonden. Om het directe contact met de burger niet te verliezen heeft de aanwezigheid van fysieke balies een belangrijke rol. De ontwikkelingen, waarbij veel zaken digitaal verwerkt en gearcheveerd worden (het zogenaamde zaakgericht werken) hebben er voor gezorgd, dat in 2015 gekozen is voor het zaakstelsel JOIN. In 2016 heeft de implementatie plaatsgevonden.

De gemeente als werkgever

De gemeente kent een gering personeelsverloop, met als gevolg een toenemende vergrijzing van het personeelsbestand. Daar dit een landelijke ontwikkeling is, zullen gemeenten als werkgever zich nadrukkelijk als interessante en moderne werkgever moeten manifesteren. De kracht van de gemeente ligt daarbij met name in de ontwikkeling van een goed stelsel van secundaire arbeidsvoorwaarden, een krachtig, veelzijdig werkgeverschap en het bieden van faciliteiten voor 'eigen kweek' van jonge mensen tot vakspecialisten in het openbaar bestuur. Dit kan worden gerealiseerd door een systeem van strategisch opleiden waarin onder meer door competentie management wensen van zowel werkgever als werknemer nader op elkaar worden afgestemd.

In het verband van BMW is een voorzichtige start gemaakt met Het Nieuwe Werken. De eerste ervaringen zijn positief en leiden ertoe dat daar waar mogelijk het concept onder voorwaarden verder wordt ingevoerd.

De huidige structuur, met vier lijnafdelingen en een staforgaan, biedt voldoende waarborgen voor een adequaat functionerende organisatie. De lijnen zijn kort en omdat leidinggevendenden meewerken worden de teams meer in positie gebracht om zelf regie te voeren op het eigen functioneren.

Op basis van deze structuur ziet de personele bezetting van de gemeente Bedum er als volgt uit:

Afdeling		Fte	Fte
		2017	2018
Middelen		13,55	13,09
VROM *		11,89	11,81
Openbare werken	voorbereiding	5,00	5,80
	beheer en onderhoud*	18,00	18,41
Welzijn & Burgers		13,31	13,26
Concern**		6,11	6,86
Gemeentesecretaris		1,00	1,00
Griffier		0,83	0,72
Totaal		69,69	70,95

* In vorenstaande cijferopstelling is rekening gehouden met de beschikbare formatie voor schoonmaak (VROM) en beheer sportaccommodaties (OW).

** Bij concern is de formatie voor bestuur en bestuursondersteuning ad 3,1 Fte meegeteld.

Het verslagjaar heeft voor de medewerkers in het teken gestaan van de overgang naar de fusieorganisatie Het Hogeland. Voor deze organisatie zijn de leidinggevende en de strategische functies ondergebracht in functieboek I. Op dit functieboek was werving en selectie van toepassing. De overige functies zijn ondergebracht in functieboek II en op deze functies was plaatsing door de ingestelde plaatsingscommissie van toepassing. In oktober 2018 is de voorlopige plaatsing afgerond. Na het aantreden van het nieuwe college van B&W moet de voorlopige plaatsing worden omgezet in een definitieve plaatsing. Daarna kan formeel bezwaar worden gemaakt tegen het plaatsingsbesluit. Op grond van de wet ARHI geldt hiervoor een termijn van een half jaar met een verlengingsmogelijkheid van maximaal een half jaar. In het sociaal statuut zijn onder meer afspraken gemaakt over de wijze van de plaatsing en is vastgelegd dat de eerste drie jaar geen gedwongen ontslagen mogen plaats vinden. Daarna geldt voor twee jaar een werk – naar - werk traject. Rond de plaatsing zijn voor medewerkers meerdere voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd.

Onze bedrijfszorg is samen met onze fusiepartners na aanbesteding ondergebracht bij Zorg van de Zaak.

Voorafgaand aan de plaatsingsprocedure is het functieboek op orde gebracht. Voor de beschrijving van de functies is samen met de fusiepartners gekozen voor het systeem HR21. Ook de nieuwe fusieorganisatie heeft logischerwijs voor deze beschrijvings- en waarderingsmethodiek methodiek gekozen.

Ondernemingsraad

De gemeente kent een actieve en betrokken Ondernemingsraad. De Ondernemingsraad wordt in de verslaglegging ambtelijk ondersteund. Met de inzet van de leden voor de vervulling van de OR – taken is in de berekening van productieve uren rekening gehouden; vervangende inzet in budget is niet beschikbaar. Grosso modo gaat het om een bedrag van € 50.000. Alhoewel in de CAO sector Gemeenten 2007 – 2009 is vastgelegd dat gemeentelijke werkgevers aan het begin van iedere zittingsperiode een convenant sluiten met daarin afspraken over de benodigde inzet voor het OR – werk en de compensatie daarvoor, is dit convenant in Bedum nog niet ondertekend. Budgettaire redenen liggen hieraan ten grondslag. Met de Ondernemingsraad is bezien op welke wijze in het kader van de bedrijfsvoering tot een passende oplossing kan worden gekomen. Door aanpassing van de vergaderstructuur is de Ondernemingsraad erin geslaagd de beschikbare tijd effectief in te zetten. Binnen de stafafdeling Concern is vier uur formatie beschikbaar voor

het ambtelijk secretariaat. Onder het programmaherindeling is de medezeggenschap voor dit programma belegd bij de ingestelde BOR.

Informatiebeleid

Per 1 mei 2012 is sprake van één afdeling I&A voor de BMW gemeenten. Beide medewerkers van Bedum zijn op alternatieve functies geplaatst en zijn niet meegegaan naar de nieuwe organisatie. Sinds maart 2013 draait Bedum ook op het serverpark in het gemeentehuis van De Marne. Realisatie van de zogenaamde i – NUP doelstellingen wordt geïnitieerd door de nieuwe I&A - afdeling en realisatie in gezamenlijkheid opgepakt. Tot 2015 heeft dit betekent dat gewerkt is aan een herkenbare ingang voor burgers tot de overheid via KCC's, herkenbare telefoonnummers en digitale loketten. Gemeenten worden geacht de basisgegevens kwalitatief op orde te hebben. Waar nodig wordt onderling samengewerkt en waar nodig en gewenst basisgegevens van andere overheden gebruikt en (werk)processen zo vormgegeven dat gegevens eenmalig worden vastgelegd en meervoudig gebruikt.

Informatiebeveiliging

Toegankelijke en betrouwbare overheidsinformatie is essentieel voor een gemeente. De gemeente beschikt over een schat aan informatie over zowel burgers als bedrijven en daarnaast is zij verantwoordelijk voor een betrouwbare en continue dienstverlening. Vanzelfsprekend dient de gemeente hierbij te voldoen aan wet- en regelgeving (zoals bijvoorbeeld voor privacy).

Gemeenten dienen verantwoording af te leggen over de inrichting en werking van de informatieveiligheid. Om dit verantwoordingsproces efficiënter en effectiever in te richten is een nieuwe auditsystematiek ontwikkeld: de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Met ENSIA leggen gemeenten één keer per jaar verantwoording af over hun informatiebeveiliging door middel van de single information audit. Deze verantwoording is niet vrijblijvend en op basis van de zelfevaluatielijst vindt op bepaalde onderwerpen een IT-audit plaats.

In 2017 werd voor het eerst verantwoord over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Het vastgestelde informatiebeveiligingsbeleid is het uitgangspunt voor de inrichting en borging van informatiebeveiliging, waarbij de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) als normenkader gehanteerd wordt. De gemeente streefde ernaar om ook op het gebied van informatiebeveiliging “in control” te zijn, ook richting Het Hogeland. Geconstateerd is dat de gemeente aan het einde van 2018 nog niet voldeed aan haar eigen informatiebeveiligingsbeleid. Daartoe is een overkoepelende informatieveiligheidscommissie in het leven geroepen en worden op verschillende vakgebieden acties ondernomen om informatiebeveiliging te borgen in de organisatie. De maatregelen ter verbetering zijn uitgezet in een planning. Hierbij beslist de stuurgroep dan wel het lokale College over de invoering van deze maatregelen en over het risico dat de gemeente bereid is te accepteren.

Voor verdere toelichting wordt u verwezen naar de separate “jaarlijkse rapportage informatiebeveiliging 2018”.

Huisvesting

Zowel het gemeentehuis als het onderkomen aan de Industrieweg voldoen naar de huidige inzichten aan de daarvoor geldende wettelijke regels.

Organisatieontwikkeling

Onze buitendienst is VCA gecertificeerd.

Bestuurlijke inrichting provincie Groningen

Naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Jansen inzake de bestuurlijke inrichting van Groningen is het provinciebestuur tot de conclusie gekomen dat per 1 januari 2019 gemeenten zouden moeten zijn heringedeeld. Dit zou voor Bedum een einde betekenen van de sedert 1808 bepaalde gemeentegrenzen. Omdat in de raden ook in tweede aanleg geen unanieme steun bleek voor de vorming van een G7 gemeente, is door provincie besloten aanvullende bestuurlijke bijeenkomsten te beleggen. Ook deze leverden geen andere uitkomsten op.

Hierop heeft het provinciebestuur de regie naar zich toe getrokken door open overleg met de G7 gemeenten te starten. Dit is een bevoegdheid op grond van de wet ARHI (spelregels bij herindeling). Tegelijk hebben de raden van de BMW (inclusief Eemshaven) gemeenten besloten de (meer haalbare) variant verder uit te werken. Dit heeft in oktober 2016 geleid tot een door de vier gemeenteraden bekrachtigde intentie tot fusie. Die intentie is vertaald in een herindelingsontwerp dat in januari 2017 in de respectieve gemeenteraden is vastgesteld. Dit ontwerp is in juni 2017 met een positief advies naar de Minister van Binnenlandse zaken gezonden. In september is door de Ministerraad besloten het herindelingsvoorstel voor advies naar de Raad van State te sturen. Bij wet van 11 juli 2018 is tot de opheffing van de gemeente Bedum per 1 januari 2019 besloten.

Toezicht

Per 1 januari 2013 is het Interbestuurlijk Toezicht gewijzigd. In het kader van het IBT nieuwe stijl is gezocht naar een nieuw evenwicht in de toezichtrelatie met provincie en rijk. Centraal in die relatie staat de P&C – cyclus. Op basis van informatie die in deze cyclus tussen college en raad wordt gewisseld dienen provincie en rijk invulling te geven aan hun toezichthoudende rol. Op onderdelen zal de informatieverstrekking in dat kader worden uitgebreid. Op basis van de evaluatie is gebleken dat afspraken tussen provincie en gemeenten niet helder waren. Hierdoor is de provincie naar haar eigen mening onvoldoende bediend in de eigen informatiebehoefte. Met verduidelijking van de gemaakte afspraken wordt aan die bezwaren tegemoet gekomen. Onze gemeente scoort overwegend goed in de beoordeling. In het verslagjaar is hard gewerkt om de kwaliteit van ons archief op een hoger plan te brengen. Inmiddels is het IBT toe aan een revisie en maakt de provincie met de gemeente maatwerkafspraken. Ook is de beoordeling van de kwaliteit van de beoordeelde processen geëvalueerd. Van een oordeel goed, matig of slecht komt er nu een meer passend en genuanceerder oordeel. Het IBT is inmiddels ook geëvalueerd door een externe commissie onder leiding van professor De Ridder. Diens aanbevelingen zullen op termijn leiden tot een andere wijze van invulling van het IBT.

Gaswinning

In navolging van eerdere jaren heeft de gaswinning ook in het verslagjaar een zware wissel getrokken op bestuur en ambtelijke organisatie. Voor wat betreft de versterking van de scholen loopt Bedum voorop in de versterking. De Regenboog en De Walfridusschool zijn versterkt en zijn / worden deels voorzien van een nieuwe aan- of bijbouw. Het Groenland is in zijn geheel nieuwbouw evenals de Togtemaarschool. Eind december zijn voor de Togtemaarschool de eerste palen in de grond gegaan op de voormalige skatebaan. Deze bouw is vertraagd door meerdere aangespannen juridische procedures door omwonenden.

Afscheid

Met de herindeling komt een eind aan het zelfstandig bestaan van de gemeente Bedum gedurende de periode 1808 – 2018. Met de aanstaande herindeling is in 2018 op gepaste wijze afscheid genomen van de inwoners en de medewerkers. Voor dit afscheid heeft de gemeenteraad budget beschikbaar gesteld voor een breed scala aan publieke zoals onder andere Mooi Bedum, de Walfridussymfonie, rennen door Bedumer gebouwen, Scheepsjoagen, de Lichtweek, activiteiten in dorpen en een film over de historie van Bedum. Activiteiten die druk zijn bezocht en met inzet van veel vrijwilligers tot stand zijn gebracht. Van de medewerkers is, door het college en de personeelsvereniging, op 11 december in het Rietland afscheid genomen met workshops en artistieke omlijsting door Arno van der Heyden. Teruggeblikt kan worden op een waardig afscheid behorend bij een ruim 200 – jarige!

Personeelsvereniging

Bedum heeft door de jaren heen altijd een actieve en betrokken personeelsvereniging gekend met een vaste bezetting in het bestuur. Activiteiten werden altijd druk bezocht en daarom kon het bestuur ook rekenen op steun van de werkgever. Op dit vlak heeft de personeelsvereniging een wezenlijke bijdrage geleverd aan de goede en productieve sfeer in de organisatie.

3.2.6 Verbonden partijen

Deze paragraaf gaat in op de partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij tevens een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de deelneming en/of wanneer financiële problemen bij de deelneming kunnen worden verhaald op de gemeente.

Uitgangspunt is dus een financieel en bestuurlijk belang.

Bestuurlijk belang: er is sprake van een 'verbonden partij' als een lid van het college / de raad of een ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alléén een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen géén sprake van een verbonden partij (bijvoorbeeld Stichting Welzijn Bedum en de Muziekschool).

De achterliggende gedachte bij de paragraaf verbonden partijen is dat het aangaan van verbindingen met een derde partij voortkomt uit een publiek belang. Verbindingen worden aangegaan om bepaalde publieke taken (efficiënter) uit te voeren. Op degene die in het bestuur van een verbonden partij functioneert, berust de verplichting om (gevraagd of ongevraagd) zich te verantwoorden naar het bestuursorgaan dat betrokkene naar die partij heeft afgevaardigd. Het is voor de raad van belang om inzicht te hebben in de relatie tussen verbonden partij en het publieke belang.

Binnen de gemeente kan met betrekking tot de verbonden partijen een driedeling worden gemaakt in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen;
- stichtingen.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de partijen waarmee onze gemeente is verbonden. Per partij wordt informatie verstrekt.

Opmerkingen:

- Alle genoemde bedragen in de tabellen worden in duizendtallen weergegeven, tenzij anders aangegeven.
- Een negatief resultaat (verlies) wordt als volgt aangegeven: -/-. Zonder nadere aanduiding betreft het een positief resultaat (winst)

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Groningen

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 19 september 2013 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen per 1 januari 2014. Voorheen maakte dit onderdeel uit van Hulpverlening & Openbare Gezondheidszorg Groningen (H&OG).

Deelnemers

Alle 23 gemeenten in de provincie Groningen.

Doel

De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen:

- brandweezorg;
- geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- bevolkingszorg;
- melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.

Bestuurlijke deelneming

Namens de gemeente Bedum had de burgemeester zitting in het veiligheidsbestuur (algemeen bestuur). De voormalige wethouder met het sociaal domein in portefeuille, M. van Dijk, was haar vervanger.

Financieel belang

VRG Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat voor bestemming	€ 1,6 mln.	€ 1,4 mln.
Jaarrekeningresultaat na bestemming	€ 1,3 mln.	€ 2,3 mln.
Reserves	€ 5,1 mln.	€ 4,8 mln.
Eigen Vermogen (totaal: resultaat na bestemming en reserves)	€ 5,4 mln.	€ 7,1 mln.
Vreemd Vermogen (voorzieningen en leningen)	€ 13,5 mln.	€ 14,0 mln.
Weerstandscapaciteit	€ 2,8 mln.	€ 2,8 mln.

Het resultaat na bestemming ad € 1.282.177 wordt teruggegeven aan de deelnemende gemeenten. Deze teruggave (voor Bedum: 17.662) is verantwoord in de rekening.

In de rekening 2018 zijn de volgende bijdragen verantwoord:

Bijdragen Veiligheidsregio Groningen (VRG)	Betaald 2018	Restitutie Resultaat-bestemming	Totaal 2018	Totaal 2017
Brandweer (incl. meldkamer)	€ 501	€ -1	€ 500	€ 461
Crisisbeheersing	€ 8	€ 1	€ 9	€ 8
Gemeentelijke kolom	€ 16	€ -3	€ 13	€ 15
GHOR	€ 8	€ -14	€ -7	€ 11
Effect Herijking 2017	€ 6		€ 6	
Totaal	€ 539	€ -18	€ 521	€ 494

Vestigingsplaats

Groningen.

Ontwikkelingen

Geen.

Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 19 september 2013 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen per 1 januari 2014. Voorheen maakte dit onderdeel uit van Hulpverlening & Openbare Gezondheidszorg Groningen (H&OG).

Deelnemers

Alle 23 gemeenten in de provincie Groningen.

Doel

De regeling wil bijdragen aan de verlenging van de gezonde levensverwachting en aan het verkleinen van de soms grote gezondheidsverschillen in de provincie Groningen.

Activiteiten die de GGD uitvoert zijn:

- Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (JGZ)
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)
- Infectieziektenbestrijding
- Seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening
- Tuberculosebestrijding (TBC)

- Forensische geneeskunde
- Reizigersadviesing
- Milieugezondheidszorg
- Technische Hygiëne-Inspecties
- Lokaal gezondheidsbeleid
- Gezondheidsbevordering
- Epidemiologie
- Crisisdienst
- GHOR

Bestuurlijke deelneming

Namens de gemeente Bedum had wethouder M. van Dijk, met het sociaal domein in portefeuille, zitting in het algemeen bestuur. Indien nodig, werd hij vervangen door de burgemeester.

Financieel belang

In de rekening 2018 zijn de volgende bijdragen verantwoord:

Bijdragen	2018
Totale bijdrage	€ 319,2

Vestigingsplaats

Groningen.

Ontwikkelingen

Geen

Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat voor bestemming	-/-€ 0,9 mln.	€ 0,4 mln.
Reserves	€ 2,9 mln.	€ 2,5 mln.
Eigen Vermogen (totaal: resultaat voor bestemming en reserves)	€ 1,9 mln.	€ 2,9 mln.
Vreemd Vermogen (voorzieningen en leningen)	€ 33,3 mln.*	€ 9,5 mln.*

Ability

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 17 april 2003 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling Ability (voorheen WANN).

Deelnemers

De gemeenten Bedum, Eemsum, De Marne en Winsum.

Doel

Het samenwerkingsverband heeft tot doelstelling, het bevorderen of uitvoeren van activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of in standhouden van werkgelegenheid ten behoeve van natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt.

Bestuurlijke deelneming

De deelnemende raden wijzen ieder drie leden aan (waarvan één uit het college van burgemeester en wethouders) voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit één bestuurslid per gemeente aan te wijzen door het algemeen bestuur.

Namens de gemeente Bedum hebben zitting in het algemeen bestuur: wethouder Van de Kolk (ook zitting in het dagelijks bestuur) en M. van Dijk.

Financieel belang

De deelnemende gemeenten betalen aan Ability een vaste bijdrage van in totaal € 243.000 (Bedum € 30.660). Daarnaast betalen we op basis van het geraamde tekort in de begroting een voorschot. De ontwerpjaarrekening wijkt positief af ten opzichte van het geraamde tekort.

Vestigingsplaats

Uithuizen.

Ontwikkelingen

Besloten is om één uitvoeringsorganisatie te gaan vormen, waarvan het werkplein Noord-Groningen, SoZaWe en Ability deel uitmaken. Realisatie is vanwege de herindeling stilgelegd.

Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat voor bestemming	-/- € 162	-/- € 174
Jaarrekeningresultaat na bestemming	-/- € 96	-/- € 124
Reserves	€ 675	€ 865
Eigen Vermogen (totaal: resultaat na bestemming en reserves)	€ 579	€ 741
Vreemd Vermogen (voorzieningen (2016) en leningen)	€ 1,1 mln.	€ 1,2 mln.

Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)

Besluit tot deelname

Uw raad heeft in 1985 besloten tot deelname in de gemeenschappelijke regeling ARCG. In de raadsvergadering 20 september 2001 is besloten tot continuering van de gemeenschappelijke regeling.

Deelnemers

De gemeenten Bedum, Groningen, Haren, Grootegast, Leek, Marum, Ten Boer en Zuidhorn.

Doel

Het samenwerkingsverband heeft tot doel de behartiging van de belangen van preventie en het op milieuhygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig van de gemeenten uit de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer, en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.

Bestuurlijke deelneming

Per gemeente zit er één lid (door de raad aan te wijzen) in het algemeen bestuur. Namens de gemeente Bedum had zitting in het algemeen bestuur de portefeuillehouder dhr. J.W. van de Kolk.

Financieel belang

Financieel resultaat*

Vanaf 2016 wordt het tarief per ton huishoudelijk afval dat door de gemeenten dient te worden afgedragen op basis van nacalculatie vastgesteld. Hiermee wordt beoogd dat de gemeenschappelijke regeling kostenneutraal werkt. Om deze wijziging in de manier van tarief- en resultaatbepaling te realiseren heeft in 2016 eveneens een wijziging in de betreffende artikelen van de gemeenschappelijke regeling plaatsgevonden, welke door de leden van het algemeen- en dagelijks bestuur goedgekeurd is. In lijn met het voorgaande is het resultaat nihil.

Exploitatieoverzicht	2016		2017		2018	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening
Omschrijving	lasten/baten x € 1.000	lasten/baten x € 1.000	lasten/baten x € 1.000	lasten/baten x € 1.000	lasten/baten x € 1.000	lasten/baten x € 1.000
Woldjerspoor	18.896	20.897	12.749	16.520	17.181	15.914
Afvalbrengrstation	896	1.166	1.033	1.297	1.319	1.343
Chemocar	35	33	35	34	35	35
KGA-depot	300	297	315	285	319	359
OWS-afscheider	113	101	110	91	84	69
TOTAAL ARCG	20.240	22.494	14.242	18.228	18.938	17.720

Gemeentelijke bijdragen*

In 2018 zijn voor afvalverwijdering bijdragen aan de ARCG betaald. Het onderstaande staatje geeft hiervan een globaal overzicht. Door de tarieven op basis van nacalculatie vast te stellen komt de afrekening ten laste van de nieuwe gemeente Het Hogeland, daar de administratie van Bedum administratief reeds afgesloten was en de rekening van ARCG nog niet was vastgesteld (accountantsverklaring van 21 maart 2019).

Betaalde voorschotten Afvalverwijdering	2018	2017
Exploitatie Kringloopstation	76.750	78.551
Afvoer huisvuil, grijsafval	380.929	374.283
Afvoer huisvuil, gft	176.604	86.854
Afvoer grof huisvuil	5.077	5.794
Milieuservicelijn	3.333	5.902
Lediging containers	114.683	219.422
Totaal	757.376	770.806

Vestigingsplaats

Groningen.

Ontwikkelingen

Geen.

Jaarcijfers*	2018	2017
Algemene reserves	€ 0,35 mln.	€ 0,35 mln.
Bestemming reserves	€ 0,65 mln.	€ 0,65 mln.
Eigen Vermogen	€ 1,00 mln.	€ 1,00 mln.
Vreemd Vermogen	€ 3,69 mln.	€ 4,83 mln.
Liquiditeiten	€ 0,21 mln.	€ 1,36 mln.
Bijdragen Gemeenten: Per saldo nog te vorderen	€ 1,08 mln.	€ 0,44 mln.

Omgevingsdienst Groningen (ODG)

Deelnemers

Alle 23 gemeenten in de provincie Groningen.

Doel

De ODG voert VRH-taken uit op het gebied van de fysieke leefomgeving, in opdracht van de gemeenten en de provincie. Doel is effectiever samenwerken aan toezicht en handhaving door een bundeling van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Bestuurlijke deelneming

Namens de gemeente Bedum heeft wethouder J.W. van de Kolk zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

ODG	2018	2017
Totale gemeentelijke bijdrage	€ 34,2	€ 31,3

Vestigingsplaats

Veendam

Ontwikkelingen

Geen

Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat voor bestemming	€ 1,1 mln.	-/- € 0,6 mln.
Reserves	€ 1,8 mln.	€ 2,4 mln.
Eigen Vermogen	€ 2,9 mln.	€ 1,7 mln.
Vreemd Vermogen (voorzieningen)	€ 2,6 mln.	€ 4,6 mln.

Bedrijfsvoeringsorganisatie publiek vervoer Groningen Drenthe

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 25 januari 2018 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie publiek vervoer Groningen Drenthe.

Deelnemers

Gemeenten Appingedam, Bedum, Bellingwedde, De Marne, Delfzijl, Eemsum, Groningen, Grootegast, Haren, Hoogezand-Sappemeer, Leek, Loppersum, Marum, Menterwolde, Oldambt, Pekela, Slochteren, Stadskanaal, Ten Boer, Veendam, Vlagtwedde, Winsum, Zuidhorn, Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo, Westerveld en de provincies Groningen en Drenthe

Doel

Publiek vervoer Groningen Drenthe is erop gericht zoveel mogelijk inwoners van Groningen en Drenthe de mogelijkheid te bieden zelfstandig, efficiënt en betaalbaar te reizen met verschillende vormen van publiek vervoer, voor zover zij niet in staat zijn om gebruik te maken van het reguliere openbaar vervoer, om zo deel te kunnen nemen aan de samenleving.

Bestuurlijke deelneming

Aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

Financieel belang

Voor de gemeente Bedum is de bijdrage in 2018 € 6.182. Dit bedrag wordt gedekt uit het te verwachten besparingspotentieel van de gezamenlijke aanbesteding, gebaseerd op een business case (december 2016). Deze bijdrage past binnen de financiële kaders die alle deelnemers eind 2016 hebben vastgesteld, samen met het Programma van eisen publiek vervoer. Onderdeel van dit kader is een begroting voor de uitvoeringsorganisatie van € 800.000 per jaar. De bijdragen van de deelnemende partijen zijn gebaseerd op de verdeling van gelden in de Algemene uitkering. Deze bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd.

Vestigingsplaats

Assen

Risico's

- Voor de doorontwikkeling van het publiek vervoer zijn pilots van belang. Hiervoor zijn geen kosten begroot. Uitvoering is met name afhankelijk van het verkrijgen van subsidies. Daarvoor lopen diverse aanvragen via de projectorganisatie Publiek Vervoer.

Voor de volledigheid wordt tevens vermeld dat zich bij publiek vervoer risico's kunnen voordoen die het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen, en die dus niet voortvloeien uit deelname aan de GR. Met onderstaande risico's zou ook rekening gehouden moeten worden indien het doelgroepenvervoer niet gezamenlijk zou zijn aanbesteed.

- Door de toenemende vergrijzing moet rekening gehouden worden met een mogelijke autonome groei van het aantal Wmo-pashouders van circa 2% per jaar (gebaseerd op cijfers van het CBS).
- Binnen de taxibranche wordt doorgaans de NEA-index gebruikt voor de jaarlijks indexering. De hoogte daarvan wordt jaarlijks vastgesteld door het Sociaal Fonds Taxi. De afgelopen 12 jaar heeft de NEA-index grote fluctuaties laten zien, onder andere door de sterk wisselende olieprijsen. Het gemiddelde over die periode bedraagt 3,1%. Uitgaande van een gemiddelde jaarlijkse NEA-index van 3,1% kunnen de kosten van publiek vervoer gedurende de looptijd van de overeenkomsten (inclusief optionele verlengingen) met 27,7%

stijgen. Dit is een kostenstijging waar zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers geen invloed op kunnen uitoefenen. De kanttekening hierbij is echter wel dat deze indexering is gebaseerd op historische indexcijfers. Het is mogelijk dat de indexering de komende jaren hoger of lager is dan 3,1% per jaar.

Jaarcijfers	2018
Jaarrekeningresultaat voor bestemming	n..n.b.
Jaarrekeningresultaat na bestemming	n.n.b.
Reserves	€ 0
Eigen Vermogen	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 0

Vennootschappen

Deelnemingen als gevolg van verkoop aandelen Essent

De aandelen Essent zijn in 2009 verkocht. Onderdeel van de transactie was dat gemeenten aandeelhouder werden van meerdere deelnemingen. In onderstaande tabel staat weergegeven welke nieuwe deelnemingen de gemeente Bedum heeft gekregen, de boekwaarde van de deelneming en een toelichting op de verschillende deelnemingen.

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting
Enexis Holding N.V.	€ 12.660	Essent is opgesplitst in Netwerkbedrijf en een Productie- en Levering Bedrijf. Enexis Holding N.V. (het netwerkbedrijf) is een naamloze vennootschap. Van de aandelen van Enexis wordt ca. 76% gehouden door 5 Nederlandse provincies en ca. 24% door 97 gemeenten. Het doel van deze vennootschap: <ul style="list-style-type: none"> a. het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. b. het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie. c. het doen uitvoeren van alle taken die als gevolg van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld. d. Het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten.
Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat	€ 319 mln.	€ 207 mln.
Eigen Vermogen	€ 4.024 mln.	€ 3.808 mln.
Vreemd Vermogen	€ 3.691 mln.	€ 3.860 mln.
Langlopende Verplichtingen	€ 2.868 mln.	€ 3.236 mln.
Kortlopende Verplichtingen	€ 823 mln.	€ 624 mln.

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Vordering op Enexis B.V.	€ 14	<p>Het overnemen van het netwerk door Enexis kon door Enexis niet bekostigd worden. Daarom heeft Essent haar een lening verstrekt. Deze lening is buiten de deal met RWE gehouden, omdat er geen financiële kruisverbanden mogen bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf. Reden waarom de aandeelhouders deze lening hebben overgenomen. De aflossing van de lening vindt plaats in 4 tranches, waarvan er 3 inmiddels zijn geëffectueerd. De 4^e tranche ad € 350 mln zal tot uitbetaling komen op 30 september 2019.</p> <p>Beleidsvoornemens: Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4^e tranche. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen. De vennootschap zal eind 2019/begin 2020 kunnen worden ontbonden na de aflossing van de 4^e Tranche op 30 september 2019. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen. De vennootschap zal bij ontbinding een negatief Eigen Vermogen hebben. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 5 april 2018 is besloten een eventueel tekort in het Eigen Vermogen tijdelijk middels een rekening-courant aan te vullen vanuit de andere vennootschappen en dit te verrekenen met een winstuitkering uit deze betreffende vennootschap(pen).</p> <p>Financiële risico's: De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>	
Jaarcijfers		2018	2017
Jaarrekeningresultaat		-/- € 11,5	-/- € 14,8
Activa		€ 356,3 mln.	€ 356,3 mln.
Eigen Vermogen		-/- € 2,3	€ 9,1
Vreemd Vermogen		€ 356,3 mln.	€ 356,3 mln.

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Verkoop Vennootschap B.V.	€ 14	<p>Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds werd aangehouden. Daarmee was de functie van Verkoop Vennootschap B.V. dus tweërlei:</p> <ul style="list-style-type: none">· namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RWE;· het geven van instructies aan de escrow agent (JP Morgan) wat betreft het beheer van het bedrag dat in het General Escrow Fonds is gestort. Het General Escrow Fonds wordt belegd conform de FIDO/RUDDO-regels, die gelden voor decentrale overheden. <p>Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p> <p>Beleidsvoornemens: Het initieel vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 ontbonden kan worden en/of kan fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen.</p> <p>Financiële risico's: Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>	
Jaarcijfers		2018	2017
Jaarrekeningresultaat		-/- € 39	-/- € 67
Eigen Vermogen		€ 112	€ 151
Vreemd Vermogen		€ 30	€ 6

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	€ 5.309	<p>De rechter heeft bepaald dat Essent haar 50% belang in EPZ (ondermeer eigenaar van kerncentrale Borssele) niet mocht verkopen. Daarom is dit deel van Essent in handen gebleven van de oud-aandeelhouders van Essent. Per 30 september 2011 is het 50% belang alsnog overgedragen aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid.</p> <p>Beleidsvoornemens: De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen.</p> <p>Financiële risico's: Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).</p>	
Jaarcijfers		2018	2017
Jaarrekeningresultaat		-/- € 15,3	-/- € 18,5
Eigen Vermogen		€ 1,6 mln.	€ 1,6 mln.
Vreemd Vermogen		€ 23	€ 18

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
CBL Vennootschap B.V.	€ 14	<p>De functie van deze vennootschap was de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.</p> <p>Voor zover na beëindiging van alle CBL's (CBL: Cross Border Leases) en de betaling uit het CBL Escrow Fonds van de daarmee corresponderende voortijdige beëindigingvergoedingen nog geld was overgebleven in het CBL Escrow Fonds, is het resterende bedrag in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en verkopende aandeelhouders.</p> <p>Beleidsvoornemens:</p> <p>Het fonds is eind 2016 geliquideerd en is het restant bedrag uitgekeerd aan de aandeelhouders. Vanwege contractuele verplichtingen wordt de vennootschap nog in stand gehouden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p> <p>De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht.</p> <p>In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen.</p> <p>Financiële risico's:</p> <p>Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.</p>	
Jaarcijfers		2018	2017
Jaarrekeningresultaat		-/- € 10	-/- € 19
Eigen Vermogen		€ 137	€ 147
Vreemd Vermogen		€ 22	€ 17

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	€ 14	<p>CSV Amsterdam B.V. is opgericht om:</p> <ul style="list-style-type: none">a. Een schadeclaimprocedure te voeren met betrekking tot de Wet Onafhankelijk Netbeheer. Deze procedure is met een uitspraak van de Hoge Raad in 2015 afgerond;b. Garantieclaims te kunnen opvangen bij de verkoop van Attero;c. Beheerinstructies te geven aan de Escrow agent met betrekking tot de gestorte gelden n.a.v. verkoop van Attero. <p>Beleidsvoornemens:</p> <p>De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend.</p> <p>Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p> <p>De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden. Echter is er een dispuut tussen de vennootschap en Waterland/Attero over een belastingteruggave over het boekjaar 2011. De vennootschap is van mening dat zij recht heeft op doorbetaling van de belastingteruggave en Waterland/Attero is van mening dat de teruggave verrekend moet worden met de belasting die vervolgens later weer wordt geheven. Echter heeft deze belastingheffing betrekking op een jaar na verkoopdatum.</p> <p>In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 zal het bestuur van de vennootschap een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorleggen om eventueel een arbitrageprocedure te starten.</p> <p>Financiële risico's:</p> <p>Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening. De omvang van de escrow rekening is na betaling van € 5,4 mln in 2016 naar aanleiding van een bereikt compromis tussen Waterland en de vennootschap € 8,0 mln.</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>	
Jaarcijfers		2018	2017
Jaarrekeningresultaat		-/- € 120	-/- € 110
Eigen Vermogen		€ 746	€ 870
Vreemd Vermogen		€ 45	€ 53

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten, Den Haag

De gemeente bezit 5.265 aandelen BNG. De aandelen hebben een nominale waarde van € 2,50 per stuk. Door middel van de aandeelhoudersvergadering kan de gemeente invloed uitoefenen op het beleid van de BNG.

De BNG keert jaarlijks een dividend uit. In 2018 is hiervoor een bedrag ontvangen van € 13.320 (dividend 2017). Het dividend voor 2018 bedraagt volgens voorstel € 2,85 per aandeel (15.005) De aandelen BNG zijn voor € 5.370 opgenomen op de balans. Gelet op de hoogte van de jaarlijkse dividenduitkering is de marktwaarde van de aandelen vele malen hoger dan de balanswaarde. De aandelen zijn echter niet verhandelbaar.

Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat	€ 337 mln.	€ 393 mln.
Balans Totaal	€ 137.509 mln.	€ 140.025 mln.
Eigen Vermogen	€ 4.990 mln.	€ 4.953 mln.
Eigen Vermogen ten gunste van aandeelh.	€ 4.257 mln.	€ 4.220 mln.
Eigen Vermogen Hybride kapitaal	€ 733 mln.	€ 733 mln.
Vreemd Vermogen	€ 132.519 mln.	€ 135.072 mln.

NV Waterbedrijf Groningen

De gemeente bezit 5 aandelen (nummers 6, 7, 8, 151, 152) van de NV Waterbedrijf Groningen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 453,78 (per aandeel). De aandelen zijn tegen deze waarde op de balans opgenomen. Door middel van de aandeelhoudersvergadering kan de gemeente invloed uitoefenen op het beleid. Op grond van de statuten kan aan de aandeelhouders een winstuitkering worden gedaan. Deze heeft de afgelopen jaren niet plaatsgevonden. Ook voor 2017 wordt voorgesteld het resultaat toe te voegen aan de reserves.

Ontwikkelingen kunnen nog niet worden genoemd, daar er nog geen jaarverslag is gepubliceerd. Daar de accountantscontrole nog niet (25 april 2019) was afgerond zijn de cijfers over 2018 in concept verstrekt.

Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat	€ 2,1 mln.	€ 2,1 mln.
Aandelenkapitaal (Nominale waarde)	€ 0,1 mln.	€ 0,1 mln.
Agio Reserve	€ 6,3 mln.	€ 6,3 mln.
Overige reserves	€ 67,1 mln.	€ 64,9 mln.
Eigen Vermogen (inclusief jaarrekeningresultaat).	€ 75,5 mln.	€ 73,5 mln.
Bijdragen van derden	€ 32,6 mln.	€ 26,3 mln.
Vreemd Vermogen	€ 100,4 mln.	€ 92,6 mln.

Stichtingen

Stichting “De Beemden”

Besluit tot deelname

In 1991 is door uw raad besloten deel te nemen in de Stichting De Beemden. In 2010 is besloten vooralsnog geen lid voor te dragen voor benoeming in het bestuur van Stichting “De Beemden”.

Doel

De stichting stelt zich ten doel de exploitatie van:

- het overdekte subtropische zwembad in de gemeente Bedum;

Bestuurlijke deelneming

Het bestuur van de stichting bestaat uit minimaal drie leden. Ons college heeft op 27 april 2010 besloten vooralsnog geen lid voor te dragen voor benoeming in het bestuur van stichting “De Beemden”. Dit heeft vooral te maken met het behoud van een onafhankelijke positie van het betreffende collegelid (portefeuillehouder sportzaken).

Financieel belang

De verstrekte budgetsubsidie over 2018 bedroeg € 112.215.

De concept exploitatierekening geeft een positief resultaat weer van € 57.889. Dit resultaat is mee tot stand gekomen door de uitgebreide samenwerking met zwembad “De hoge vier” in Winsum in personele en administratieve zin.

De boekwaarde van de aan de Stichting zwembad “De Beemden” verstrekte geldlening bedraagt per 31 december 2018 € 3.650.

Ontwikkelingen

Het bestuur samen met de dagelijkse leiding bezig om door middel van product vernieuwing in te spelen op de behoeften onder (potentiële) bezoekers.

Door middel van het opstellen van een inventief rooster wordt het effectief gebruik van de hoeveelheid oppervlakte water vergroot.

Verwachte ontwikkeling Eigen Vermogen				
Jaar	Beginstand	Extra Bijdrage	Resultaat	Eindstand
2017	7.014	70.000	31.623	108.637
2018	108.637		57.889	166.526
2019	166.526		251	166.777

Het jaarrekeningresultaat van 2018 is ten opzichte van 2017 € 26.266 hoger. In 2017 is een extra bijdrage ontvangen van de gemeente Bedum ter versterking van het weerstandsvermogen.

De gemeentelijke bijdrage voor 2019 van de gemeente Het Hogeland is vastgesteld op € 115.000.

Jaarcijfers	2018	2017
Jaarrekeningresultaat	€ 58	€ 102
Eigen Vermogen	€ 167	€ 109

3.2.7 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, milieu, verkeer en openbare ruimte, cultuur, sport en recreatie en economische structuur. Met grondbeleid kan op (onderdelen van) die programma's gestuurd worden; grondbeleid is een middel om ruimtelijk en sectoraal beleid te verwezenlijken. Tevens heeft grondbeleid een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente.

In deze paragraaf komen de ontwikkelingen in 2018, de stand van zaken van de verschillende exploitaties en de mogelijke risico's aan de orde.

Ontwikkelingen in 2018

Per 1 juli 2008 is als onderdeel van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) de Grondexploitatiewet in werking getreden. De centrale doelstelling van deze wet bij particuliere grondexploitatie een verbetering van het gemeentelijke kostenverhaal en de versterking van de gemeentelijke regie bij locatieontwikkeling te realiseren. Uitgangspunt is de verplichting tot kostenverhaal; de gemeente mag hier niet meer van afzien, de kosten moeten verhaald worden op de particuliere ontwikkelaar. In 2018 zijn er geen ontwikkelingen geweest die tot acties op grond van de Grondexploitatiewet nodig waren.

Stand van zaken

In onderstaand overzicht "toelichting op de complexen" zijn lopende en komende exploitaties opgenomen met onder andere de financiële stand van zaken. In het overzicht "toelichting bestemmingsreserves" wordt een overzicht van de bestemmingsreserve Herstructurering en van de bestemmingsreserve 'Bovenwijkse kosten' gegeven.

Toelichting op de complexen

Complex	Ter Laan 4 Bedum
Looptijd	2008 t/m 2020
Status	in exploitatie

Complexbeschrijving

In het uitbreidingsplan Ter Laan 4 worden maximaal 350 woningen gebouwd in verschillende categorieën; dit is het maximum op grond van de voorschriften van het bestemmingsplan. Op projectniveau vindt samenwerking met verschillende andere partners plaats.

Doelstelling

Realisatie van woningbouw om te voorzien in de woningbehoefte conform de uitgangspunten van de vastgestelde gemeentelijke Woonvisie en de gemaakte afspraken in de samenwerking Regio Groningen-Assen.

Wat hebben we gedaan in 2018?

De start van de uitgifte is geweest in 2008.

De resultaten tot en met 2018 zijn:

- Particuliere kavels (vrijstaande woningen, uitgifte door de gemeente): 27.
- Projectmatige bouw: totaal 148.
- Sociale huur (woningstichting Wierden en Borgen): 26.
- Vrije sector huur: 7.
- Totaal: 211.

Financieel

De actualisatie van de grondexploitatie per 31 december 2018 laat een sluitende exploitatie zien.

Risico's

De wereldomvattende economische crisis en aardbevingen hadden invloed op de woningmarkt in Bedum. Het tempo van realisatie van de verkoop van de kavels is bepalend voor de uitkomst van de exploitatieopzet. De onzekerheden betreffende deze verkooprealisatie betekenen derhalve ook onzekerheden in de uitkomst van de exploitatie. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de exploitatie sluitend blijft.

Complex	Locatie Vogelzang / gemeentelijke kwekerij
Looptijd	2008 t/m 2018
Status	in exploitatie

Complexbeschrijving

Het plan bestaat uit het slopen en saneren van de bodem van een voormalige bedrijfsbebouwing (laatstelijk gebruikt en in eigendom van trailerbouw Vogelzang) en het geschikt maken voor woningbouw inclusief het achterliggend terrein van de voormalige gemeentelijke kwekerij.

Doelstelling

Door het verdwijnen van het bedrijf in een gebied met overwegend woonbestemming en het saneren van de vervuilde bodem en sloten wordt een positieve impuls aan de kwaliteit van de woonomgeving gegeven. De locatie wordt ingevuld met 5 vrije sector woningen op vrij uit te geven kavels (particuliere opdrachtgeverschap) en 18 (koop/huur)woningen die door woningstichting Wierden en Borgen worden gerealiseerd. De bestaande voormalige bedrijfswoning Boterdiep Oz 19 is separaat verkocht. Deze is gesloopt en hier is ook een nieuwe vrijstaande woning gebouwd.

Wat hebben we gedaan in 2018?

- De verkoop van de vrije sector kavels is in 2010 gestart: alle kavels zijn al verkocht.
- De sloop, de sanering en het bouwrijp maken is afgerond; het woonrijp maken is deels gestart en zal worden afgerond als de bouw van alle woningen gereed is.
- Woningstichting Wierden en Borgen is bezig met het voorbereiden van bouwplannen; het plan is in 2018 niet op de markt gebracht. De kavels waren al in 2010 afgenomen. Het plan is gewijzigd van 14 naar 18 woningen, waardoor parkeren op eigen erf niet meer mogelijk is. De kosten voor het aanleggen van parkeermogelijkheid in het openbaar gebied worden voor 50% betaald door Wierden en Borgen; de gemeentelijke kosten zijn verwerkt in de actualisatie van de grondexploitatie per 31-12-2018.
- De looptijd van de exploitatie is verlengd omdat er nog woningen gebouwd moeten worden.

Financieel

De actualisatie van de exploitatie per 31 december 2018 laat een sluitende exploitatie zien.

Risico's

Nu de sanering en het bouwrijp maken zijn afgerond, zijn de financiële risico's voor die aspecten ook beëindigd. Het risico van vertraagde verkoop is ook niet meer aanwezig. Het enige financiële risico is dat door vertragingen in de bouw het woonrijp maken in tijd opschuift, waardoor de werkzaamheden door prijsstijgingen niet meer binnen de geraamde budgetten passen. Ook zullen er tussentijdse werkzaamheden voor het woonrijp maken moeten worden uitgevoerd vanwege de bereikbaarheid van de gereed zijnde woningen. De extra kosten kunnen zo mogelijk worden opgevangen door versobering van de werkzaamheden.

Complex **Bedrijvenpark Boterdiep fase 1 Bedum**
Looptijd **2002 t/m 2018**
Status **in exploitatie**

Complexbeschrijving

Het aanleggen van een bedrijventerrein met nieuwe ontsluiting over het Boterdiep naar de Groningerweg.

Doelstelling

Ruimte creëren voor vestiging, verplaatsing of uitbreiding van bedrijven en hiermee een impuls geven aan de lokale economie en zo mogelijk door verplaatsing van bedrijven knelpunten binnen woongebieden te kunnen oplossen. Tevens door de aanleg van een nieuwe brug het verbeteren van de bereikbaarheid van het bestaande en nieuwe bedrijventerrein en het verminderen van de verkeersoverlast op de bestaande routes.

Wat hebben we gedaan in 2018?

Er resteert nog 1 te verkopen kavel; deze kavel is in optie. De koper is bezig met een bouwplan, overdracht zal waarschijnlijk in 2019 plaatsvinden. Op 23 april 2015 heeft uw raad ingestemd met verdere uitwerking van de bestemming van deze kavel van “kantoor” naar “werken en wonen”; deze bestemmingswijziging is inmiddels vastgelegd in het bestemmingsplan.

Financieel

De actualisatie van de grondexploitatie per 31 december 2018 is door uw raad vastgesteld; deze laat een tekort zien. Ten laste van jaarrekening 2018 is de in voorgaande jaren gevormde voorziening verhoogd met. De benodigde kredieten zijn aangepast.

Risico's

Op dit moment is 1 kavel nog niet verkocht (in optie). De financiële risico's zijn daarmee beperkt.

Complex **Bedrijvenpark Boterdiep fase 2 Bedum**
Looptijd **2008 t/m 2018**
Status **in exploitatie**

Complexbeschrijving

Het aanleggen van een bedrijventerrein (vervolg van fase 1).

Doelstelling

Ruimte creëren voor vestiging, verplaatsing of uitbreiding van bedrijven en hiermee een impuls geven aan de lokale economie en zo mogelijk door verplaatsing van bedrijven knelpunten binnen woongebieden te kunnen oplossen.

Wat hebben we gedaan in 2018?

De kavelverkoop is in 2009 gestart. In 2017 zijn de twee resterende bedrijfskavels verkocht. In 2018 is de laatste woon-/werkkavel aan Noordwolderweg verkocht; daarmee zijn alle kavels verkocht. Op 23 april 2015 heeft uw raad ingestemd met verdere uitwerking van de bestemming van deze kavel die niet meer van de gemeente is, van “kantoor” naar “werken en wonen”; deze bestemmingswijziging is inmiddels vastgelegd in het bestemmingsplan maar heeft nog niet geleid tot nieuwe plannen. Dit betreft kavels die niet imm eigendom zijn van de gemeente; voor deze kavels zijn nog geen plannen in ontwikkeling.

Financieel

De actualisatie van de exploitatieopzet is inmiddels door uw raad vastgesteld; deze sluit met een tekort. Om het tekort af te dekken is ten laste van jaarrekening 2017 de gevormde voorziening met verhoogd. Alle kredieten voor de werkzaamheden zijn door uw raad geactualiseerd.

Risico's

Op dit moment zijn alle gemeentelijke kavels verkocht. Er resteert nog de verkoop van particuliere kavels. De financiële risico's zijn daarmee beperkt.

Complex	Terrein voormalige gasfabriek
Looptijd	2009 t/m 2018
Status	lopend krediet (gronden; geen exploitatieopzet)

Complexbeschrijving

Het plan bestaat uit het slopen en saneren van de voormalige gasfabriek met kantoorgebouw, hetgeen inmiddels heeft plaatsgevonden. In dit project wordt voor de sanering samengewerkt met de Provincie Groningen en Essent. Het plan is om grondgebonden woningen te bouwen; het bestemmingsplan is in 2016 aangepast.

Doelstelling

Het opruimen van een vervuild voormalig bedrijfsterrein en het realiseren van woningbouw.

Wat hebben we gedaan in 2018?

De sanering is in 2009 aanbesteed en in 2010 uitgevoerd; de grondwatersanering loopt ook in 2018 door. In 2010 is de planvoorbereiding gestart; het bestemmingsplan was onherroepelijk. We hebben een alternatief ontwikkeld voor grondgebonden woningen; het bestemmingsplan is daarvoor gewijzigd. De herontwikkeling bestaat uit 4 projectmatige 2 onder 1 kap woningen die inmiddels gereed zijn en 5 kavels voor vrijstaande woningen (particuliere opdrachtgeverschap) die ook alle in 2017 zijn verkocht..

Financieel

De financiële opzet is vastgesteld in uw raad van december 2009. Door de financiële bijdragen van de provincie, het rijk en Essent, de opbrengsten van verkoop van grond –inclusief de lagere opbrengst door de scopewijziging- en een eigen bijdrage van € 400.000 is een sluitende exploitatie voorzien.

Risico's

De financiële risico's zijn voorlopig beperkt. Met de provincie en Essent is een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin de financiële bijdragen en afdekking van de mogelijke risico's worden geregeld. Alle kavels zijn in 2017 verkocht.

Complex	Centrumplan Bedum / nieuwbouw Bederawalda
Looptijd	2010 t/m 2021
Status	geen exploitatieopzet

Complexbeschrijving

We creëren hier een aantrekkelijk centrum waarmee het economisch draagvlak daarvan wordt versterkt. Dit wordt beoogd door het vervangen en bijbouwen van winkel- en maatschappelijke voorzieningen in het centrumgebied om de winkelveorzieningen voor zover mogelijk te kunnen concentreren, het creëren van een kwalitatief hoogwaardig openbaar gebied. Een parallelle ontwikkeling daarbij is het vervangen van het huidige woongebouw Bederawalda door eigentijdse appartementen en grondgebonden woningen in de koop- en huursector.

Doelstelling

Het versterken van het kwaliteitsniveau van de voorzieningen in Bedum, het versterken van de lokale economie door het mogelijk concentreren van de winkelveorzieningen, het verbeteren van de verkeerskundige structuur van Bedum, bereikbaarheid van het centrum en het toevoegen van parkeervoorzieningen en eventueel toevoegen van woningen aan de woningvoorraad. De nieuwbouw van Bederawalda is ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van de woningvoorraad. De combinatie geeft een wederzijdse versterking.

Wat hebben we gedaan in 2018?

Sinds begin 2010 wordt er gewerkt aan concrete plannen. In 2011 heeft de architectenselectie voor de nieuwbouw van Bederawalda plaatsgevonden (opdrachtgever is woningstichting Wierden en Borgen en stichting seniorenhuisvesting Bederawalda). Eind 2015 zijn de 15 appartementen van fase 1 opgeleverd, aansluitend is in 2016 het omliggende terrein afgewerkt. Ook in 2016 is de jeu-de-boules baan achter fase 1 weer aangelegd, evenals het parkeerterrein voor de auto's van de bewoners.

Voor fase 2 van Bederawalda is het terrein bouwrijp gemaakt. In verband met discussie over de constructieve maatregelen voor het aardbevingsbestendig bouwen en daarna over de hoogte van de vergoeding van de kosten daarvan is de bouw nu in 2018 gestart. Gevolg hiervan is dat de realisering van het terrein voor lang parkeren ook in tijd opschuift en dat heeft weer gevolgen voor de parkeerdruk in het centrum.

Over de verdere uitwerking van de andere centrumplannen is regelmatig contact met ondernemers. Overigens is de rol van de gemeente conform eerdere besluiten vooral faciliterend en regisserend. Met de huisartsen is een intentieovereenkomst afgesloten over de locatie voor een gezondheidscentrum; in 2018 is er nog geen definitief besluit tot realisatie genomen.

Verder zijn in 2018 de gesprekken met een ontwikkelaar en verschillende ondernemers over realisering van Blok A voortgezet; dit leidt tot besluitvorming in 2019. Met de huurders in de Vliet 10 zijn de gesprekken gestrat over de verhuizing naar Blok A (nieuw huurcontract en verhuisbijdrage). Voor het openbaar gebied zijn de ontwerpen voor de inrichting gereed gemaakt.

Financieel

De plannen zijn nog in ontwikkeling. Bij de uitwerking wordt een financiële paragraaf en exploitatie opgesteld. Voor de nieuwbouw op de locatie van Bederawalda is een samenwerkingsovereenkomst met Wierden en Borgen afgesloten.

Risico's

Er zijn nu drie panden aangekocht. De investeringen en plannen zijn tot nu toe, mede middels een bijdrage vanuit het Regiofonds Groningen-Assen en vanuit de Leefbaarheidsmiddelen van de NAM, financieel gedekt. Omdat een deel van deze dekking in de toekomst ligt, heeft dit risico's.

Voor de verhuur van het pand De Vliet 6 en De Vliet 10 zijn contracten met meerdere huurders afgesloten. In het pand De Vliet 8 is een tijdelijke huurder gehuisvest.

Complex	Folkerda
Looptijd	2010 t/m 2020
Status	nog niet in exploitatie

Complexbeschrijving

Het realiseren van een nieuwe uitbreidingslocatie aan de west- en/of oostzijde van Bedum.

Doelstelling

Realisatie van woningbouw om te voorzien in de woningbehoefte conform de uitgangspunten van het Woonplan en de Regiovisie Groningen-Assen 2030. Financieel het genereren van middelen om bij te dragen aan de herstructurering van binnenstedelijke projecten.

Wat hebben we gedaan in 2018?

In 2018 zijn er geen ontwikkelingen geweest.

Financieel

Aan de westzijde van Bedum (het beoogde gebied Folkerda) zijn de gronden grotendeels in het bezit van de gemeente. Deze gronden zijn gesplitst naar hun toekomstige beoogde bestemming. De kosten van aankoop van gronden die in de toekomst voor een transitie naar woningbouw in aanmerking komen, worden t.z.t. in de grondexploitatie opgenomen. De boekwaarde is in 2012 bijgesteld naar de agrarische waarde.

De gronden zijn verhuurd middels geliberaliseerde pachtovereenkomsten.

Risico's

Omdat de boekwaarde van de gronden in gemeentebesit is teruggebracht naar de agrarische waarde, is het financieel risico vrijwel geheel beperkt.

Toelichting op de bestemmingsreserves

Complex	Bestemmingsreserve Herstructurering
Looptijd	2008 t/m 2020
Status	in uitvoering

Complexbeschrijving

Bij vaststelling van het woonplan in 2002 is door uw raad besloten een reserve Herstructureringsfonds in het leven te roepen. Hierin werden opbrengsten uit de grondexploitaties van (in ieder geval) de uitbreidingsgebieden gestort. Op basis van de met ingang van 2016 gewijzigde BBV-voorschriften is dit niet meer toegestaan. Wel is toegestaan dat een deel van een positief exploitatieresultaat en incidentele baten uit verkoop van onroerende goederen aan deze reserve worden toegevoegd.

Doelstelling

Reserve voor het verrichten van onderzoeken en het bijdragen in herstructureringsprojecten binnen de gemeente Bedum.

Wat hebben we gedaan in 2018?

Aan de bestemmingsreserve is in 2018 de onderuitputting van de gereserveerde kapitaallasten herstructurering toegevoegd; andere toevoegingen zijn er niet geweest. Conform het vernieuwde BBV mogen vanuit de grondexploitatie Ter Laan 4 geen toevoegingen meer aan deze bestemmingsreserve worden toegevoegd. Aan de bestemmingsreserve zijn middelen onttrokken voor: plankosten Bederawalda/centrum en De Plank.

Financieel

Het saldo van de bestemmingsreserve bedraagt per 31 december 2018.

Risico's

De bestemmingsreserve mag geen negatieve stand krijgen. Voeding van deze reserve mag, op basis van het gewijzigde Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) niet meer ten laste van de grondexploitaties gebracht worden. Eventuele positieve resultaten kunnen wel gestort worden in de bestemmingsreserve Herstructurering. Dit is dan ook het risico, wanneer de exploitaties geen positief resultaat laten zien is vorming van deze bestemmingsreserve niet (geheel) mogelijk.

Complex	Bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten
Looptijd	2008 t/m 2020
Status	in exploitatie

Complexbeschrijving

De bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten wordt per bestemmingsplan (dus per grondexploitatie) gevormd en beheerd.

Doelstelling

Door een opslag op de uitgifteprijs werd de bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten gevoed om hieruit kosten te kunnen dekken die buiten het betreffende plangebied worden gemaakt. Met ingang van 2016 is dit op grond van de gewijzigde BBV-voorschriften niet meer toegestaan.

Wat hebben we gedaan in 2018?

- Uit de grondverkopen Bedrijvenpark Boterdiep fase 1 en fase 2, Vogelzang en Ter Laan 4 zijn geen bedragen meer toegevoegd.

Financieel

Per 31 december 2018 bedraagt de bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten:

-	Bedrijvenpark Boterdiep fase 1	€	-
-	Bedrijvenpark Boterdiep fase 2	€	-
-	Ter Laan 4	€	117.902
-	Vogelzanglocatie	€	15.121
		-----	+
-	Totaal	€	133.023

Risico's

Voor deze bestemmingsreserve zijn er geen risico's.

3.2.8 Gemeentelijke subsidies

In artikel 25 van de “Financiële verordening gemeente Bedum” vastgesteld door uw raad d.d. 21 september 2017 is bepaald dat het college inzicht geeft in verstrekking subsidies. De paragraaf gemeentelijke subsidies van de begroting en jaarstukken dient de kaders te bevatten voor de verstrekking van de gemeentelijke subsidies en een overzicht van de toegekende structurele subsidies.

Kader

Uw raad heeft op 9 juni 2011 de “Algemene Subsidieverordening gemeente Bedum 2011” vastgesteld (de datum van inwerkingtreding is 1 juli 2011). De subsidieverordening bevat de procedureregels rond de behandeling van subsidieaanvragen. Voorts heeft ons college op 26 april 2011 de “Nadere regels Algemene Subsidieverordening gemeente Bedum 2011” vastgesteld. Hierin is geregeld waarvoor subsidie verstrekt kan worden.

Overzicht gemeentelijke subsidies

Op grond van artikel 3 van de subsidieverordening is het college van burgemeester en wethouders belast met de uitvoering en het toezicht op de naleving van de subsidieverordening en besluit uit dien hoofde over de subsidieverstrekking. In de begroting 2018 is rekening gehouden met verstrekking van subsidies aan diverse partijen. In onderstaande tabel treft u de subsidiebedragen aan.

Subsidiesoort	2018 Raming Primitief	2018 Bijstelling	2018 Raming na bijstelling	Werkelijk
Algemeen Maatschappelijk Werk	96.988	142.796	239.784	162.096
Anti discriminatiemeldpunt	5.220		5.220	5.240
Buro Slachtofferhulp Groningen	2.433		2.433	2.725
Halt	2.417		2.417	2.550
Hertenkamp Bedum	698		698	698
Jongerenwerker (Stichting Welzijn Bedum)	23.805		23.805	36.504
Muziek-/cultuur-/toneelverenigen	7.563		7.563	9.409
Oranjeverenigen	1.532		1.532	1.325
Peuterspeelzalen	87.000		87.000	89.592
St. agglomeratie Omroep Midden-groningen (RegioFM)	5.888		5.888	5.940
Stichting De Beemden	112.215		112.215	112.215
Stichting gemeentelijke opvang Vluchtelingen	19.152		19.152	20.215
Stichting Kulturele Kommissie Bedum	5.325		5.325	5.200
Stichting Muziekschool Hunsingo	84.666	-3.000	81.666	81.335
Stichting Openbare Bibliotheek	227.083	2.700	229.783	229.780
Stichting Welzijn Bedum	215.326	-142.796	72.530	70.000
VVV Bedum	5.907		5.907	5.599
WMO Adviesraad	2.023		2.023	1.600
Eindtotaal	905.241	-300	904.941	842.023

Toelichting:

Algemeen Maatschappelijk Werk	96.988	142.796	239.784	162.096
Jongerenwerker (Stichting Welzijn Bedum)	23.805		23.805	36.504
Stichting Welzijn Bedum	215.326	-142.796	72.530	70.000
	336.119	-	336.119	268.600

In 2017 is het maatschappelijk werk opnieuw aanbesteed en overgegaan van Stichting Welzijn Bedum naar Mensenwerk. Bij de aanbesteding was eveneens het jongerenwerk betrokken. De activiteiten rondom de Meenschaar zijn gebleven bij de Stichting Welzijn Bedum. Reden om voor een goed vergelijk Deze onderdelen apart in een tabel toe te lichten.

3.2.9 Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Op 2 mei 2017 heeft Gedeputeerde Staten van Groningen het besluit genomen over de invoering van een vernieuwd interbestuurlijk toezicht.

Aanleiding hiervoor was de evaluatie van het Groninger interbestuurlijk toezicht door prof. Dr. J de Ridder.

Op basis van aanbeveling scenario 4 is IBT II een feit. Kern van dit nieuwe toezicht is maatwerk, gebaseerd op samenwerking en wederzijds vertrouwen.

In de provincie Groningen zijn de herindelingen aan de orde van de dag. En de provincie wil er naartoe dat er voor elk van die nieuwe gemeenten een Toezichtsplan-op-maat komt. Deze moet gebaseerd zijn op een risico-analyse van de specifieke gemeentelijke situatie. In samenwerking met de provincie komt de gemeente tot een toezichtsplan. Hierin wordt opgenomen hoe de provincie haar toezichtstaak uitvoert.

Het maatwerk-IBT zal als eerst worden opgestart in de gemeenten Oldambt, Midden-Groningen en Westerwolde. Daarna zullen Westerkwartier en Het Hogeland volgen.

Momenteel zitten we in een soort tussenfase omdat er nog geen maatwerkconstructie en het toezichtsplan-op-maat zijn voor Het Hogeland.

Financiën

Goed
<ol style="list-style-type: none">1. Geraamde structurele uitgaven en structurele inkomsten zijn in evenwicht. GOED2. Uit meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt gecontinueerd. GOED3. Er is, uitgezonderd de herindeling, geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel beïnvloeden. GOED

De begroting van de oude gemeente Bedum was meerjarig structureel sluitend. Als gevolg van verschillende ontwikkelingen, zoals het aardbevingsdossier en de aanstaande herindeling, blijven er echter wel risico's bestaan. Deze risico's zijn grotendeels beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In de voormalige gemeente Bedum was de financiële positie afdoende om de risico's af te dekken. Of dat in de nieuwe gemeente Het Hogeland ook zo zal zijn, zal in de komende tijd moeten blijken in de financiële stukken van Het Hogeland.

Gelet op de zeven, samen met de provincie opgestelde, toets criteria kunnen we stellen dat we op deze criteria goed scoren.

Op basis van bovenstaande gegevens komen wij tot de conclusie dat wij de taak op het gebied van financiën goed uitvoeren.

Goed

Beleid, probleem- /risicoanalyse

1. Actueel beleid (minimaal vergunningen- en handhaving-beleid inclusief brandveiligheid, protocol bouwplantoetsing, bodembeleid) en probleem- en risicoanalyse (<4 jaar) is beschikbaar voor GS.

Resultaat: **GOED**

2. Beleid bevat doelen en prioriteiten, ambitieniveau is in lijn met capaciteit. Resultaat: **GOED**
3. Beleid en probleem- en risicoanalyse besteedt aandacht aan de onderkende Wabo-risico's (asbest, verontreinigde grond, brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen, constructieve veiligheid en brandveiligheid) en is duidelijk over wat de specifieke gemeentelijke risico's zijn. Tevens wordt in kader toezicht en handhaving aandacht besteed aan de prioritaire RO belangen: veiligheid/ gezondheid, landschap, natuur en cultuurhistorie. Resultaat: **GOED**

Jaarprogramma

4. Voor 1 januari is het jaarlijkse uitvoeringsprogramma vth-taken vastgesteld door B&W en beschikbaar voor GS. Het programma wordt aangeboden aan de raad. Resultaat: **GOED**
5. Jaarprogramma heeft duidelijke relatie met risico's, doelen, prioriteiten en evaluatie vorig programma. Beschikbare middelen toereikend voor uitvoering. Resultaat: **GOED**
6. In jaarprogramma zijn vwb vergunningverlening in ieder geval de systematiek en werkzaamheden voor het actueel houden van vergunningen voor risicovolle activiteiten beschreven. Resultaat: **GOED**.

Jaarverslag

7. Voor 1 april, dan wel samen met de jaarrekening voor 15 juli, is het jaarverslag vth-taken aangeboden aan raad en beschikbaar voor GS. Resultaat: *door de herindeling zal het jaarverslag niet voor 1 april gereed zijn, er zal naar gestreefd worden het jaarverslag (gezamenlijke van de vier BMWE-gemeenten) samen met de jaarrekening gereed te hebben.*
8. Jaarverslag bevat duidelijke conclusies over mate van uitvoering jaarprogramma, de bijdrage aan beleidsdoelen, de beheersing van risico's en/of beleid, prioriteiten en/of programma bijgesteld dienen te worden. Resultaat: **GOED**

Ruimtelijke Ordening

Het interbestuurlijk toezicht op het terrein van de ruimtelijke ordening gaat nadrukkelijk niet over het toezicht op de naleving van de provinciale omgevingsverordening. Hier wordt niet (achteraf) op toegezien in het kader van het IBT, maar via de provinciale toezichtmogelijkheden op grond van de Wro en het Bro (overleg, zienswijze, reactieve aanwijzing of beroep).

MATIG

Bestemmingsplan en beheersverordening:

1. Voor bijna het gehele grondgebied gelden actuele en aangepaste plannen/verordeningen. Het bestemmingsplan buitengebied is niet in overeenstemming met de laatste versie van de Omgevingsverordening provincie Groningen. Vanwege de invoering van de Omgevingswet is de actualisatieplicht van bestemmingsplannen te vervallen. Omdat het gewenst is om voor de nieuwe gemeente Het Hogeland het ruimtelijk beleid voor het buitengebied eenduidig te formuleren is besloten om de herziening van het bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Bedum niet op te starten. De verwachting is dat we hier als gemeente geen risico's lopen.

2. Ter bescherming van het gebouwde erfgoed is in 2018 het bestemmingsplan 'Bedum gebouwd erfgoed' vastgesteld.

Resultaat: **MATIG**

Monumenten en Archeologie

Goed

Zijn de bestemmingsplannen of is de beheersverordening voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en zijn alle rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten opgenomen in een bestemmingsplan of beheersverordening?

1. De vastgestelde of in procedure zijnde bestemmingsplannen zijn voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en alle rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten zijn erin opgenomen. Resultaat: **GOED**

Heeft de gemeente voor de gebouwde rijksmonumenten en monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 van de Monumentenwet?

2. Een ingestelde monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 Monumentenwet. Resultaat: **GOED**

Houdt het college voor de gebouwde rijksmonumenten een openbaar register bij van verleende omgevingsvergunningen (als bedoeld in artikel 20 Monumentenwet)?

3. Er is een openbaar en compleet register en er wordt voldaan aan de termijnen waarbinnen verleende vergunningen in het register moeten zijn opgenomen. Resultaat: **GOED**

Wordt in alle wettelijke verplichte gevallen voor gebouwde rijksmonumenten advies gevraagd aan de monumentencommissie?

4. In alle gevallen is advies gevraagd aan de monumentencommissie. Resultaat: **GOED**

Hebben er het afgelopen jaar incidenten in uw gemeente plaatsgevonden? Zo nee, dan is deze vraag niet van toepassing.

5. Er hebben zich geen incidenten voorgedaan. Resultaat: **GOED**

Archief

De Archiefwet 1995 bepaalt in artikel 30 lid 1 dat het college van B&W zorgdraagt voor de archiefbescheiden van de gemeente. Zorg(dragen) betekent binnen het wettelijk kader de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de naleving van de bepalingen die in de archiefwetgeving ten aanzien van het vormen en beheren van archiefbescheiden zijn gesteld.¹

In de oude Archiefverordening van de gemeente Bedum 1996 was vastgelegd dat het college van B&W tenminste eenmaal per twee jaar verslag deed aan de gemeenteraad over de uitvoering van haar zorgplicht voor archiefbescheiden. Na de herindeling per 1 januari 2019 wordt de verslaglegging over het informatie- en archiefbeheer van de gemeente Het Hogeland (waaronder dat van haar rechtsvoorgangers) door het nieuwe college van B&W voortgezet, zij het op basis van een nieuwe verordening, in een formeel andere periodiek en in een iets andere interbestuurlijke toezicht-relatie met de provincie.

¹ Onder 'archiefbescheiden' wordt in de Archiefwet 1995 verstaan: 'bescheiden, ongeacht hun vorm, door [...] overheidsorganen ontvangen of opgemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten'. Een archiefstuk (enkelvoud van archiefbescheiden) is niets anders dan procesgebonden informatie die een organisatie vormt en hergebruikt bij het uitvoeren van haar taken, waarbij het geen verschil maakt of deze informatie in papieren of digitale vorm voorkomt. Het is voor een overheidsorgaan als een gemeente zaak om de vraag te beantwoorden of de waarde en het belang van de gegenereerde informatie – in dit verband in de context van het uitvoeren van een gemeentelijke taak – zodanig is dat de gemeente de informatie moet vastleggen en bewaren, en zo ja: hoe dan en voor hoe lang?

Na de inwerkingtreding van de Wet revitalisering generiek toezicht (Wet rgt) per 1 oktober 2012 is het verticale (interbestuurlijke) archieftoezicht vanuit de provincie Groningen meer op afstand komen te staan en dienden de Groningse gemeenten – net als alle andere gemeenten – het horizontale (interne) archieftoezicht binnen de gemeente te versterken. De noodzaak tot het versterken van het horizontale (interne) archieftoezicht is anno 2019 nog altijd aanwezig en na de herindeling en met de voortschrijdende digitalisering en keteninformatisering zelfs groter dan in 2012.

Sinds mei 2017 is er sprake van een vernieuwd interbestuurlijk toezicht en wordt er door de provincie in het tempo van de gemeentelijke herindelingen toegewerkt naar maatwerktoezicht per (toekomstige) gemeente. Daarnaast is de verplichting voor de gemeente om halfjaarlijks te rapporteren over de taakuitvoering in een hoofdstuk ‘IBT’ in jaarrekening en begroting komen te vervallen, evenals de zelfevaluatie in termen van ‘goed’, ‘matig’ en ‘slecht’. De beoordeling door de provincie is ook niet langer in genoemde termen vervat, in plaats daarvan geeft de provincie – op basis van informatie die volgens de wet en volgens afspraken door de gemeente naar de provincie moet worden gestuurd – een inhoudelijk, beschrijvende reactie op de aangeleverde informatie.

Op 30 januari 2019 heeft de raad van de gemeente Het Hogeland de Archiefverordening gemeente Het Hogeland 2019 vastgesteld, en daarmee de basis gelegd voor het horizontale (interne) toezicht op en de verslaglegging over het informatie- en archiefbeheer van de gemeente. In het jaar 2019 wordt dit horizontale archieftoezicht en de verslaglegging daarover in de gemeente Het Hogeland nader ingericht, zodat de raad kan toezien op de zorgdrager (het college) en kan sturen op het informatie- en archiefbeheer, waarna het college (als zorgdrager) de interbestuurlijk toezichthouder (de provincie) over het uitvoeren van haar zorgplicht kan informeren.

Omdat de gemeente Het Hogeland het horizontale archieftoezicht begin 2019 nog niet nader heeft ingericht, wordt in deze IBT-rapportage teruggegrepen op de constatering over 2017 en worden deze constatering aangevuld met hetgeen er in de aanloop naar de herindeling op bepaalde onderdelen van het informatie- en archiefbeheer is gebeurd en in concept is opgeleverd – telkens voor zover van belang voor het rapporteren over het voldoen aan de archiefwet- en regelgeving.

MATIG	
THEMA 1 – Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.	
MATIG	
<p>KPI 1: Lokale regelingen - Voldoen de gemeentelijke regelingen aan de wettelijke eisen?</p> <p>MATIG</p> <p>Eind december 2018 zijn aan de programmaorganisatie BMWG-gemeenten in concept de volgende lokale regelingen opgeleverd: ‘Archiefverordening gemeente Het Hogeland 2019’, ‘Besluit informatiebeheer gemeente Het Hogeland 2019’ en ‘Aanwijzings- en benoemingsbesluiten informatiebeheer gemeente Het Hogeland’.</p>	
<p>KPI 2: Interne kwaliteitszorg en toezicht - Werkt de gemeente structureel aan de kwaliteit(sverbetering) van haar informatiehuishouding?</p> <p>MATIG</p> <p>In de concept-‘Archiefverordening gemeente Het Hogeland 2019’ is opgenomen dat de gemeentesecretaris jaarlijks aan het college van B&W verslag uitbrengt over het beheer van de niet-overgebrachte en overgebrachte archiefbescheiden en dat het college van B&W onder bijvoeging van het verslag van de gemeentesecretaris verslag uitbrengt aan de gemeenteraad over het beheer van genoemde bescheiden – zodat het college van B&W in het kader van het interbestuurlijk toezicht Gedeputeerde Staten van Groningen kan informeren over de naleving van de bepalingen die in de archiefwetgeving ten aanzien van het vormen en beheren van archiefbescheiden zijn gesteld. Zowel in de concept-‘Archiefverordening...’ als het concept-‘Besluit informatiebeheer...’ is opgenomen dat het college van B&W een kwaliteitssysteem voor het beheer van archiefbescheiden vaststelt, waarbij op basis van gestelde normen de kwaliteit van dat beheer wordt geaudit of gecontroleerd. In het</p>	

concept-‘Besluit informatiebeheer...’ is aanvullend opgenomen dat op basis van dit kwaliteitssysteem functies of rollen worden gedefinieerd en aan specifieke functionarissen of medewerkers worden toegewezen.

KPI 9: Rampen, calamiteiten en veiligheid - Heeft de gemeente plannen voor het behoud van de (te bewaren) archiefbescheiden bij bijzondere omstandigheden?

MATIG (HOEWEL GEEN SPRAKE VAN TAAKVERWAARLOZING)

KPI 10: Middelen en mensen - Kan de gemeente beredeneerd aangeven, gelet op haar wettelijke taken voor de archiefzorg en het archiefbeheer, hoeveel middelen en mensen zij hiervoor ter beschikking stelt alsmede hun kwaliteitsniveau?

MATIG (HOEWEL GEEN SPRAKE VAN TAAKVERWAARLOZING)

In 2018 is besloten om de inhuur van externe informatiebeheermedewerkers te continueren. Deze externe medewerkers hebben het laatste gedeelte van de Bedumse implementatie van het zaakgericht en digitaal werken uitgevoerd, hebben daar waar nodig reguliere en herindeling gerelateerde informatiebeheerwerkzaamheden uitgevoerd en hebben meegewerkt om de bestaande achterstanden weg te werken. Begin december 2018 is aan de interim-teamleider/-coach Informatiebeheer een lijst met de meest belangrijke, nog niet-weggewerkte Bedumse achterstandsklussen aangeleverd.

THEMA 2 – Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.

MATIG

KPI 3: Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden - Geschiedt de ordening planmatig, waarborgen het systeem en de materialen de authenticiteit, context, toegankelijkheid en de duurzaamheid van de archiefbescheiden?

MATIG

Zie onder KPI 1 en 2.

KPI 4: Digitale archiefbescheiden in het bijzonder - Werkt de gemeente inzake digitale archiefbescheiden systematisch aan digitaal informatiebeheer en voldoet ze aan de specifieke wettelijke voorschriften?

MATIG

Eind december 2018 zijn aan de programmaorganisatie BMWG-gemeenten in concept de kaders opgeleverd die het zaakgerichte en digitale werken bij de nieuwe gemeente in goede banen moeten leiden. Het betreft hier kaders waarin wordt beschreven volgens welke richtlijnen, procesbeschrijvingen/procedures, etc. bepaalde handelingen in het kader van het zaakgerichte en digitale werken moeten worden uitgevoerd.

THEMA 3 – Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.

MATIG

KPI 5: Vernietiging, vervanging en vervreemding van archiefbescheiden - Weegt de gemeente zorgvuldig af wanneer het bezit van bescheiden niet meer van belang is voor bedrijfsvoering, democratische controle en cultuurhistorie?

MATIG

Eind december 2018 heeft het college van B&W formeel besloten om over te gaan tot vernietiging van de archiefbescheiden zoals opgenomen op de ‘Vernietigingslijst archiefbescheiden gemeente Bedum 2016-2018’. De administratieve verwerking van deze vernietiging heeft niet meer in 2018 plaatsgevonden.

KPI 6: Overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats - Brengt de gemeente het principe van de Archiefwet ‘te bewaren archiefbescheiden na 20 jaar overbrengen, tenzij met redenen omkleed’ correct in de praktijk?

GOED

Aangezien de gemeente Bedum per 1 januari 2019 opgaat in de nieuwe gemeente Het Hogeland, is

<p>besloten het voorlopige Bedumse archiefblok 1997-2016 aan te vullen met Bedumse archiefbescheiden die tot 1 januari 2019 zijn ontstaan en het blok nadien af te sluiten en als Bedums archiefblok 1997-2018 formeel over te brengen naar de archiefbewaarplaats van de nieuwe gemeente.</p> <p>KPI 8: Terbeschikkingstelling van naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden - Voldoet de gemeente in de praktijk aan de openbaarheidseisen van de Archiefwet? GOED</p>
<p>THEMA 4 – Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende omgevingen. MATIG</p>
<p>KPI 3: Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden - Geschiedt de ordening planmatig, waarborgen het systeem en de materialen de authenticiteit, context, toegankelijkheid en de duurzaamheid van de archiefbescheiden? MATIG Zie onder KPI 1 en 2.</p> <p>KPI 7: Archiefbewaarplaatsen, archiefruimten en e-depots - Zijn de fysieke en digitale bewaaromstandigheden op orde? GOED/MATIG Zie onder KPI 1 en 2.</p>

Huisvesting statushouders

Alle gemeenten hebben de wettelijke taak om vergunninghouders te huisvesten. Door het rijk wordt elk half jaar een taakstelling opgelegd voor het aantal te huisvesten vergunninghouders. Doordat veel gemeenten hierin regelmatig een achterstand hadden, is op 1 oktober 2012 een nieuwe toewijzingsprocedure geïntroduceerd. Vanaf deze datum krijgt een gemeente van het COA te horen welke vergunninghouder of welk gezin een huis moet krijgen. De gemeente doet vervolgens een passend aanbod, begeleidt de verhuizing in een termijn van 12 weken en start met het organiseren van uitkering, onderwijs en inburgering.

Op 10 november 2015 is het gewijzigde Beleidskader toezicht huisvesting vergunninghouders door de provincie vastgesteld. In het kort houdt dit in dat wanneer de taakstelling niet wordt gehaald, dat het college in de gelegenheid wordt gesteld om de taakstelling binnen een redelijke termijn alsnog te realiseren.

Goed
<p>Door de vluchtelingenproblematiek is er in 2015 en 2016 sprake geweest van een aanzienlijk hogere taakstelling voor statushouders. Het ging om respectievelijk 19 en 28 te huisvesten statushouders. Voor 2017 is de taakstelling teruggebracht naar 15, hetgeen het gevolg is van de gesloten vluchtelingendeal met Turkije. Voor 2018 geldt een nagenoeg zelfde taakstelling als voor 2017.</p> <p>Voor 2018 geldt dat de taakstelling goed is uitgevoerd. Er zijn in 2018 12 statushouders in Bedum gehuisvest. Dit brengt samen met de voorstand per 1 januari van 4 op 16 gehuisveste statushouders.</p>

3.2.10 Controle en Onderzoek

De gemeente Bedum voert in het kader van de rechtmatigheid en de financiële verordeningen ex artikel 212 en 213a jaarlijks diverse onderzoeken uit. In de paragraaf Controle en Onderzoek wordt aangegeven welke onderzoeken zijn uitgevoerd. Rapportage over de voortgang vindt plaats op hoofdlijnen in de paragraaf Controle en Onderzoek van de programmarekening.

Er worden drie soorten onderzoeken gedaan, namelijk:

- Financiële of volledigheidscntroles (art.212/213)
- Rechtmatigheidscntroles (art.212/213)
- Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid (art.213a)

Financiële of volledigheidscntroles

De financiële- of volledigheidscntroles zijn opgenomen in werkprocessen bij diverse afdelingen. De cntroles worden periodiek gedaan. Daarnaast worden ten behoeve van de Planning en Control cyclus diverse activiteiten ontwikkeld in het kader van de financiële rechtmatigheid. Het gaat om de volgende cntroles/activiteiten:

Afdeling Middelen:

- Opbrengst, volledigheid en aansluiting bij de FA van de diverse belastingen
- Jaarlijkse cntrole op de ontwikkeling van de WOZ-waarden
- Opbrengst en volledigheid van de leges
- Opbrengst en volledigheid van de grafrechten
- Cntroles met betrekking tot de administratie (afschrijvingen, inkopen, leningen e.d)
- Aansluiting van de administratie Sociale- en Personeelszaken bij FA
- Aansluiting huurinkomsten sportfaciliteiten bij de FA
- Cntrole correctheid kassaldo

P&O:

- Maandelijkse cntrole op de salarisadministratie (cntrole op mutaties)

Alle betrokken afdelingen/managers:

- Uitvoering cntroles in het kader van opstellen voorjaarsnota
- Uitvoering cntroles in het kader van opstellen najaarsnota

Afdelingshoofden:

- Analyse kredieten
- Financiële stand van zaken programma's checken
- Over te hevelen budgetten van 2018 naar 2019

Doelmatigheid en doeltreffendheidcntroles (213a onderzoek)

Dat de gemeente cntroles op de doelmatigheid en doeltreffendheid moet uitvoeren is vastgelegd in de *“verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur van de gemeente Bedum”*, de zogenaamde financiële verordening ex artikel 213a Gemeentewet.

In het cntrole- en onderzoeksplan 2018 is voorgesteld, vanwege de herindeling, geen doelmatigheid- en doeltreffendheidcntrole uit te voeren. Het cntrole- en onderzoeksplan is op 25 september 2018 vastgesteld door het college.

Rechtmatigheidscntroles

De werkzaamheden van de gemeente worden voor een groot deel bepaald door interne en externe wet- en regelgeving. Voor de rechtmatigheid moet nagegaan worden of de gemeente werkt volgens deze regelgeving. De interne cntrole, gericht op de beheersing op de naleving van de regels en procedures, wordt uitgevoerd door de medewerker Interne Cntrole. In samenwerking met de accountant is het cntroleplan voor 2018 opgesteld en vastgesteld door het college op 25 september 2018. Vanwege de herindeling is het cntroleplan ‘lean en mean’ opgezet en uitgevoerd. Er wordt over 2018 geen separate cntrole rapportage opgesteld, maar een samenvatting van de cntroles wordt aan het cntroleplan toegevoegd. De volgende processen zijn opgenomen in het cntroleplan:

1. Belastingen/heffingen/
kwijtscheldingen
2. Treasury
3. Grondexploitatie :
 - Aankopen
 - Verkopen
4. Inkoop:
 - Aanbesteding
 - Factuurcontrole/betalingen/prestatielevering
5. Leges omgevingsvergunningen
6. Personeelskosten
7. Verhuur
8. Subsidies
9. WMO
10. Jeugdwet
11. Informatiebeveiliging
12. Burgerzaken
13. Leerlingenvervoer

De interne controles op inkoop/aanbesteding, subsidies en jeugdwet zijn nog niet (volledig) afgerond, conform planning ligt de afhandeling in maart 2019, vooraf aan de accountantscontrole. De overige controles zijn afgerond en hierin zijn geen financiële onrechtmatigheden geconstateerd.

Proces	2018 Omvang IV3 x € 1.000	Samenvatting conrole
1. Belastingen/heffingen/ kwijtscheldingen	€ 3.967	geen bijzonderheden tarieven zijn conform de verordening ingevoerd. aanslagen zijn volledig en nagenoeg voldaan aanmaningen zijn verzonden kwijtscheldingen worden behandeld door het Noordelijk Belastingkantoor de kwijtscheldingen zijn conform verwerkt in de administratie.
2. Treasury	n.t.b.	In nader overleg met de accountant is de interne controle beperkt gebleven tot schatkistbankieren. Bij de jaarrekening worden de gebruikelijke treasury overzichten gemaakt. Voor schatkistbankieren is er sprake van automatisch afroemen. Op basis van de begroting 2018 is het drempelbedrag € 175.500. Er geldt echter een minimum van € 250.000. Saldo boven de € 250.000 wordt afgeroemd.
3. Grondexploitatie : Aankopen Verkopen	€ 91 € 1.587	1 aankoop in 2018. Dossier is volledig en conform verwerkt in de financiële administratie. 10 verkopen gecontroleerd. De benodigde stukken zijn aanwezig, facturen zijn ingediend en de bedragen zijn conform ontvangen. De bevoegdheden zijn conform mandaatstatuut toegepast.
4. Inkoop: Aanbesteding Factuurcontrole/betalen/ prestatielevering	€ 6.620	De controle is uiterlijk in maart 2019 afgerond.
5. Leges omgevingsvergunningen	€ 178	geen bijzonderheden. De dossiers zijn volledig, beschikkingen ondertekend door bevoegde. Berekenende leges zijn juist en conform verordening. plausibele verklaring voor niet in rekening gebrachte leges. toelichting in Squit aanwezig op gewijzigde bouwkosten. Naberekening bouwkosten levert geen verschillen op. aantal verschillen tussen Squit en CMD, met toelichting, op 1 na, akkoord. 1 nota ad € 386 wordt alsnog verstuurd.
6. Personeelskosten	€ 5.090	In/uit dienst, geen bijzonderheden, de dossiers zijn compleet. Declaraties zijn goedgekeurd door bevoegde en conform verwerkt en betaald. Wijzigingsbesluiten zijn geaccordeerd door bevoegde en conform verwerkt.
7. Verhuur	€ 374	huurcontract loopt sinds 7-5-2018. Ondertekend contract is aanwezig. In de facturering is per abuis 1 maand te weinig verrekend. Dit is n.a.v. de controle hersteld, er is een aanvullende factuur verzonden. De gestelde huurprijs is marktconform.
8. Subsidies	€ 970	Subsidie huisvesting gymnastiekonderwijs niet conform geldende verordening. Voor 2018 beoordelen of subsidie blijft gehandhaafd en zo ja zorgen voor goedkeuring college en bijraming in de najaarsnota. Subsidie dorps huis Zijlvestershoeke alsnog bijramen in de najaarsnota 4 x geringe overschrijding begrote bedrag, niet financieel significant
9. WMO	€ 1.612	PGB: geen bijzonderheden. Beschikkingen akkoord, budgetten conform opgevoerd bij SVB, Civision correct, CAK aangemeld. 2 x geen maatwerkformulier in dossier, wel elektronisch beschikbaar. ZIN: drietal formele bevindingen. Overige 10 dossiers geen opmerkingen. Civision is correct en CAK aanmeldingen zijn gedaan. 1x geen passende beschikking, echter wel te herleiden uit andere beschikkingen dat cliënt recht had op de zorg. 1 x factuur niet gericht aan gemeente Bedum, maar betreft wel voorziening van cliënt gemeente Bedum en is passend bij de beschikking.
10. Jeugdwet	€ 2.201	PGB: geen bijzonderheden. De dossiers zijn volledig en conform beschikking opgevoerd in Civision en de Suite. ZIN: na overleg met de accountant in januari 2019, volgt de controle en deze is eind maart afgerond.
11. Informatiebeveiliging	n.v.t.	De controle is uitgevoerd op de logische toegangsbeveiliging, het wijzigingenbeheer en de continuïteit. Uit de bevindingen blijkt dat de inrichting van informatiebeveiliging op dit moment niet optimaal is. Dit is al langere tijd bekend en in 2018 is een verbetertraject gestart. Het informatiebeveiligingsbeleid is gereed en is op route om door het College goedgekeurd te worden. Vervolgens vindt publicatie plaats. Eind maart 2019 is het beveiligingsplan gereed en worden de uit te voeren acties in gang gezet. De werkgroep Inrichten Autorisaties en Autorisatiemanagement is sinds oktober 2018 operationeel. Een plan van aanpak is aanwezig. Uit de tussenrapportage blijkt dat diverse acties met betrekking tot autorisaties en inrichting van het IDU proces op dit moment lopen. Gezien de lopende acties worden geen aanbevelingen gegeven. Informatiebeveiliging wordt opgenomen in het IC controleplan 2019.
12. Burgerzaken	€ 197	Tarieven worden begin van het jaar ingevoerd in de kassa en de invoer wordt gecontroleerd. Indien mogelijk wordt het 4 ogen principe toegepast. Er is geen vastlegging van de invoer/controle. Maandelijks wordt een aansluiting gemaakt tussen de kassa en RDW en Ministerie overzicht. In de deelwaarneming de maandstaat over juli 2018 opgenomen en vastgesteld dat de aansluiting juist is. Geen opmerkingen over de kasopmaak per 31-12-2018.
13. Leerlingenvervoer	€ 113	niet financieel significant, geen controle uitgevoerd.

3.2.11 Sociaal Domein BMW

Inleiding

Deze jaarrekening is het sluitstuk van de verantwoording 2018 over het Sociaal Domein BMW. In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in 2018 binnen het Sociaal Domein van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum beschreven. Gedurende het jaar 2018 is een drietal monitors uitgebracht waarin uitgebreid beschreven is op welke wijze en in welke mate de doelstellingen in de vier gemeenten gerealiseerd zijn. Overigens is dat niet eenvoudig gebleken. Met name het antwoord op de vraag *Welke maatschappelijke effecten hebben we bereikt?* is lastig te geven.

Het jaar 2018 heeft in het teken gestaan van de herindeling van de vier gemeenten. Doordat de vier gemeenten al sinds 2015 samen werken, kon op de ingeslagen weg verder gegaan worden. Wat dat aangaat zijn er ook in 2018 belangrijke stappen gezet op weg naar een integrale ondersteuning aan onze inwoners.

2018 is geen eenvoudig jaar gebleken. Financieel lag er grote druk bij met name de Jeugdzorg en Participatie.

Met name de overschrijdingen op de Jeugdzorg baart ons grote zorgen. Overigens staan we daarin niet alleen. Landelijk is het beeld dat de gemeenten ontoereikend budget hebben om de jeugdzorgtaken uit te kunnen voeren. Verderop in deze paragraaf wordt daar nader op ingegaan.

De werkzaamheden voor de herindeling hebben een grote druk gelegd op de medewerkers van de vier gemeenten. Ook de caseload was aanzienlijk. Organisatorisch heeft dat tot gevolg gehad dat het af en toe passen en meten was. Toch kunnen we niet anders constateren dat we samen met Mensenwerk Het Hogeland goed op weg zijn om het Sociaal Domein in de gemeente Het Hogeland vorm te geven.

Integrale aanpak

In 2018 is het werken binnen de vier integrale teams verder doorontwikkeld. Eens in de drie weken werd casuïstiek besproken waarbij de vraag van de inwoner/het gezin en de oplossing van het probleem domeinoverstijgend is. In één casus kan het voorkomen dat een deel van de oplossing in het voorliggend veld wordt gevonden, een deel binnen de Jeugdwet en weer een ander deel binnen de Wmo of Participatiewet. De samenwerking tussen de verschillende disciplines verloopt steeds meer als vanzelfsprekend omdat er over en weer meer kennis is opgedaan over de mogelijkheden binnen de verschillende domeinen.

Eind 2017 hebben bestuurders aanvullend richting meegegeven inzake het werken in integrale teams door expliciet te kiezen voor De Nieuwe Route (Anke Siegers). In 2018 zijn alle medewerkers van de integrale teams getraind in De Nieuwe Route. De Nieuwe Route is vooral een benaderingswijze die stelt dat de hulpvrager in staat moet worden gesteld om zelf regie te voeren als het gaat over het vinden van een oplossing van zijn/haar probleem. Van belang is het betrekken van de omgeving en het (sociaal) netwerk. De integrale teams passen deze benaderingswijze (daar waar de situatie het toestaat) toe.

Basisondersteuning

Inkoop Maatschappelijke Begeleiding (BMW)

De Maatschappelijke begeleiding aan statushouders is in een onderhandse aanbesteding volgens de Best Value-methode gegund aan MJD. In 2018 zijn zij gestart met de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding aan statushouders. MJD geeft hiermee vorm aan de praktische hulp, de hulp bij de start van de inburgering en het stimuleren van participatie en integratie. Tevens is de MJD de contractpartner voor de uitvoering van het participatieverklaringstraject. In het eerste kwartaal is er sprake geweest van een opstartfase. In 2018 heeft MJD voldaan aan vrijwel alle doelstellingen.

Samenvatting MW Hogeland

Met ingang van 2018 wordt de basisondersteuning in Het Hogeland (voormalige BMW-gemeenten) uitgevoerd door de Tinten Groep. Dit vanuit de afzonderlijke lokale organisatie Mensenwerk Hogeland. Het begin van het jaar 2018 stond voor de basisondersteuning, en haar samenwerkingspartners, in het teken van loslaten van het oude en vertrouwen opbouwen in de nieuwe organisatie en de nieuwe werkwijze. De basisondersteuning bestaat uit; maatschappelijk werk en welzijnswerk, jongerenwerk en individuele cliëntondersteuning. De doelstellingen van de basisondersteuning zijn gericht op de samenwerking in integrale teams waarbij het versterken van de eigen kracht, zelfredzaamheid, participatie en ontwikkeling van inwoners en het verbeteren van de leefbaarheid in de BMW-gemeenten voorop staat. We zien echter dat ernstige problematiek en crisissituaties veel inzet vragen waardoor de inzet voor preventie onder druk komt. De medewerkers van Mensenwerk Hogeland zijn onderdeel van de basisondersteuning en de sociale teams in de gemeente.

Ontwikkelingen per domein

Jeugdhulpverlening

Inkoop jeugdhulp RIGG

In 2018 is de jeugdhulp ingekocht via een zogeheten Open House procedure. Dit is een inkoopmodel waarbij iedere jeugdhulpaanbieder kan toetreden, die zich ertoe verbindt om de betrokken diensten te leveren tegen vooraf vastgestelde voorwaarden. De RIGG sluit een overeenkomst met elke jeugdhulpaanbieder die voldoet aan en akkoord gaat met de door de RIGG gestelde eisen en voorwaarden. Nieuwe aanbieders kunnen twee keer per jaar toetreden. Flexibiliteit is een belangrijke reden voor de keuze van dit model. De RIGG kan namens de gemeenten na consultatie op dezelfde toelatingsmomenten voorwaarden, trajecten en pakketten wijzigen. Ook aanbieders kunnen hun portefeuille met producten wijzigen op deze toelatingsmomenten.

In 2018 is gekozen om de vrij besteedbare ruimte te verhogen tot in totaal 13% van het jeugdhulpbudget. Het (beleids)doel hiervan is om jeugdhulp eerder en op maat aan te bieden. De middelen zijn ingezet voor preventieve taken, versterking van de basisondersteuning, praktijkbegeleiding, het toevoegen van gedragswetenschappers aan het CJG en het aantrekken van ondersteuners jeugd en gezin in de huisartsenpraktijk. Zie voor dit laatste onderdeel ook de paragraaf Samenwerking CJG – huisartsen. Ook is een outreachend jongerenwerker van Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) toegevoegd aan het CJG als specialist op het gebied van verslaving. Doel is het structureel werken aan terugdringen en voorkomen van problematiek rondom middelengebruik.

Samenwerking CJG – onderwijs

Pilot Hogeland College

In 2018 is de pilot Ziekteverzuim gestart op het Hogeland College in Uithuizen. Dit is een pilot om schoolverzuim beter aan te pakken. Leerplicht en CJG zijn hierbij nauw betrokken. De jeugdarts/jeugdverpleegkundigen kunnen bij ziekteverzuim van leerlingen beter de belastbaarheid van leerlingen inschatten en geven ouders/leerlingen daarbij gezondheid bevorderend advies (leefstijl) en/of psycho-educatie. Tevens overleggen de jeugdarts en/of de jeugdverpleegkundigen zo nodig met behandelaren over optimale behandeling of verwijzen voor diagnostiek en behandeling. Ook adviseren zij scholen in eventuele aanpassingen in de onderwijssetting.

Door deze werkwijze komt het ziekteverzuim eerder en beter in beeld. Leerlingen en hun ouders krijgen meer begrip van de negatieve effecten van ziekteverzuim en de positieve effecten van gezondheid bevorderende factoren.

Gebleken is dat, gezien de grote ziekteverzuim problematiek, het van belang is de inzet te verbreden naar alle Voortgezet Onderwijs locaties van de gemeente.

Taskforce Thuiszitters

Eind vorig jaar is in de BMW-regio de Taskforce Thuiszitters van start gegaan. Deze Taskforce is een multidisciplinaire samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs. Het doel hiervan is voorkomen dat kinderen op school uitvallen, of ervoor te zorgen dat thuiszitters weer terug naar school gaan. Deze kinderen hebben vaak complexe problematiek waarbij zowel problemen thuis als op school spelen. Voor deze groep kinderen en jongeren maakt de Taskforce een plan waarbij gewerkt wordt aan het oplossen van belemmeringen op beide vlakken. Hierbij worden ouders, jongeren en kinderen zoveel mogelijk betrokken.

De aanleiding voor de Taskforce

Als gemeente willen wij dat alle kinderen een goede start maken. Ieder kind dat niet naar school gaat, is er daarom één teveel. Sinds de decentralisatie van de jeugdhulp en de invoering van passend onderwijs is het van belang dat onderwijs en gemeente samenwerken om dit te voorkomen. De Taskforce is in het leven geroepen om deze samenwerking te verbeteren.

De Taskforce is bedoeld voor kinderen met ondersteuningsvragen op het gebied van jeugdhulp en onderwijs. Zij lopen vast op school, en worden vanuit de reguliere routes onvoldoende ondersteund. Zowel kinderen uit het primair- als voortgezet onderwijs kunnen worden besproken binnen de Taskforce.

De Taskforce is een multidisciplinaire overlegtafel. Hierbij zitten zowel professionals uit het onderwijs als jeugdhulp aan tafel. Bij de samenstelling hiervan hebben wij geprobeerd ervoor te zorgen dat alle expertise (jeugd-GGz, jeugdhulp, leerplicht) aanwezig is, en dat er een goede aansluiting is met de bestaande zorgroutes. Ook is er een onafhankelijke voorzitter aangesteld die het proces en de voortgang bewaakt.

De werkwijze en voordelen van de Taskforce

De Taskforce bespreekt complexe gevallen, waarbij sprake is van een bepaalde mate van urgentie. Daarom is het van belang dat de Taskforce snel en adequaat kan handelen en beslissen. Na de aanmelding maakt de Taskforce een integraal plan, waarbij doelen, activiteiten en rollen zorgvuldig worden omschreven. De voorzitter bewaakt de voortgang van de uitvoering van dit plan, en onderneemt direct actie mocht het niet lopen zoals afgesproken. Als er jeugdhulp nodig is, dan kan dit direct worden ingezet (via de jeugdarts of casemanager die als vaste deelnemers aan de Taskforce zijn gekoppeld). De Taskforce komt een keer per maand bijeen.

School als Wijk

In 2018 hebben de gemeenten een project uitgebreid om MBO-studenten (ook uit de BMW-regio) te begeleiden die door persoonlijke problemen minder functioneren op school. Dit project wordt provincie breed georganiseerd; vanuit onze regio zijn Wmo, CJG en jongerenwerk betrokken.

School als Wijk wordt uitgevoerd in opdracht van de twintig Groningse gemeenten. Het is een voorziening die zorgdraagt voor de uitvoering van de gemeentelijke taken op het terrein van preventie en de wettelijke taken vanuit de Wmo, jeugdwet en participatiewet als vooruitgeschoven post in de MBO-scholen. Uit evaluatie (zie ook hieronder) blijkt dat School als Wijk zowel voor gemeenten als scholen een goede werkwijze is om jongeren in de leeftijd van 16 tot 23 jaar (preventief) te bereiken. Het is een doelgroep die nauwelijks in beeld is bij de basisteams van de gemeenten. Met School als Wijk lukt het deze jongeren in hun eigen leefwereld (school) te bereiken en te ondersteunen in situaties waar ze in hun privéleven/thuissituatie tegen aanlopen maar die belemmerd werken op de schoolloopbaan. De verbinding tussen het MBO-onderwijs en het sociale domein in de woongemeente van de student is het afgelopen jaar versterkt. Er is in korte tijd een goed lopende, provinciaal dekkende, preventieve voorziening opgebouwd en bij zowel scholen als gemeenten is inhoudelijk breed draagvlak om deze werkwijze voort te zetten en bij voorkeur structureel te maken. Ook de jongeren zelf waarderen en hebben baat bij deze wijze van ondersteuning. Dat blijkt uit een tevredenheidsmeting die in juni 2018 onder ruim 170 ondersteunde studenten is gehouden.

Reguliere zorgroutes

Naast al deze initiatieven hebben we in 2018 extra ingezet op het verbeteren en intensiveren van de reguliere (zorgroute) overleggen tussen voorschoolse voorzieningen, onderwijs en CJG.

Om de samenwerking tussen onderwijs en CJG te bevorderen hebben wij (al eerder; in 2014) zorgroutes ontwikkeld. Deze routes hebben als doel om signalen zo snel mogelijk op te vangen, en zo nodig, ondersteuning/ hulp in te zetten (eventueel via doorgeleiding naar het CJG). Binnen deze route zijn de jeugdarts en de jeugdverpleegkundige van de GGD contactpersoon voor de scholen. Van deze werkwijze gaat een belangrijke preventieve werking uit. Soms is het echter zo dat, ondanks het doorlopen van deze reguliere zorgroutes, de problematiek blijft bestaan. In die gevallen kan worden doorverwezen naar de Taskforce (het is dus een opschalingsmodel). Voordat de Taskforce de casuïstiek overneemt, wordt eerst beoordeeld of alle stappen in de reguliere route goed zijn doorlopen. Naast casuïstiekbespreking is de Taskforce ook bedoeld om knelpunten in deze route te signaleren, en daarmee (zo mogelijk) te verbeteren.

Samenwerking CJG/ jeugdhulp – huisartsen

Het verbeteren van de samenwerking tussen CJG en huisartsen was een van onze speerpunten in het afgelopen jaar. Huisartsen zijn belangrijke verwijzers naar jeugdhulp. Ook kan de samenwerking

zorginhoudelijk winst opleveren. In 2018 is gestart met de pilot Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG). De OJG'er is aan vier huisartsenpraktijken gekoppeld en werkt zowel voor de huisartsenpraktijk als het CJG. De OJG'er biedt kortdurende, lichte jeugdhulp. Het doel daarvan is om onze inwoners goede (laagdrempelig en preventief) jeugdhulp te bieden. Hierdoor kan gespecialiseerde, dure zorg worden voorkomen. De RIGG heeft de pilot gevolgd, en bij een positieve evaluatie is het doel om de pilot uit te breiden.

Wmo

In de afgelopen jaren is veel aandacht gegaan naar de transitie van de zorg en ondersteuning en de continuïteit hiervan voor onze cliënten. Hierdoor hebben we minder aandacht gehad voor de transformatieopgaven van de Wmo2015. In 2018 zijn de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van algemene voorzieningen. Ook is meer aandacht uitgegaan naar transformatieopgave in het kader van begeleiding en ondersteuning in het kader van de Wmo. Deze stappen worden tezamen met de gecontracteerde aanbieders gezet. Ook zij zien en ervaren de noodzaak van het kantelen in de uitvoering van zorg en ondersteuning. Naast contractpartners zijn gemeenten en aanbieders daarmee ook samenwerkingspartners in het opzetten en behouden van goede structuren en ondersteuning.

Voor de Wmo begeleiding 18+ geldt dat de contracten voor zowel ondersteuning en begeleiding als het Pijlerpartnerschap in 2018 zijn verlengd. In 2019 zal de nieuwe inkoop voor begeleiding en ondersteuning worden voorbereid. De transformatie in innovatie van ondersteuning zullen speerpunten zijn voor de contractering.

Ondersteunen van mantelzorgers

In 2017 is het actieplan 'Hoe helpen wij u te helpen' door de steunpunten Mantelzorg nader uitgewerkt in een gezamenlijk uitvoeringsplan. Beide plannen lopen door in 2018, waarna een evaluatie zal volgen. Het ondersteunen van mantelzorgers (en vooral vroegtijdig (h)erkennen van mantelzorgers) voorkomt dat ze overbelast raken en daardoor niet meer voor hun naaste kunnen zorgen.

Mensenwerk Hogeland voert binnen de opdracht van de basisondersteuning ook taken uit ten behoeve van mantelzorgers. Naast een informatie & advies functie voor mantelzorgers wordt er ook kortdurende ondersteuning geboden door een sociaal werker. Daarnaast heeft Mensenwerk Hogeland boven op de basis ondersteuning in 2018 extra werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van mantelzorgers. Dit was in het kader van het actieplan Mantelzorg. Deze werkzaamheden bestonden onder anderen uit het aanbieden van mindfulness cursussen, het organiseren van respijtvoorzieningen, uitvoeren van de mantelzorgwaardering en activiteiten ontplooiën voor jonge mantelzorgers. In het voorjaar van 2019 zullen deze activiteiten geëvalueerd worden en zal er bekeken worden welke activiteiten eventueel vanuit het actieplan binnen de basisondersteuning toegevoegd kunnen worden.

Ondersteuning van vrijwilligers

In 2018 zijn de werkzaamheden voor het Steunpunt Vrijwilligerswerk Bedum uitgevoerd door de coördinator van het Steunpunt Vrijwilligerswerk De Marne en Winsum. Hierdoor waren er in 2018 twee fysieke steunpunten Vrijwilligerswerk: één gehuisvest bij Werkplein Ability in Winsum en één Steunpunt (Vrijwilligerswerk Eemsmond) gehuisvest bij Werk Opmaat in Uithuizen.

De Steunpunten Vrijwilligerswerk staan open voor alle inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties en zijn allemaal aangesloten bij het provinciaal platform www.vrijwilligersgroningen.nl. In 2018 zijn vier zeer geslaagde waarderingsbijeenkomsten voor vrijwilligers georganiseerd, vele matches gemaakt tussen vrijwilligers en organisaties, de NL –Doet actie gecoördineerd met een record aantal deelnemende verenigingen en is voorlichting gegeven over de nieuwe privacywet en over vrijwilligersverzekeringen. Er zijn afspraken gemaakt over harmonisatie van verzekeringen. Tevens is deelgenomen aan taalhuisprojecten, week van de alfabetisering en aan versterking van inwonerkracht, zie ook het Jaarverslag 2018 van Steunpunt Vrijwilligerswerk De Marne & Winsum en Steunpunt Vrijwilligerswerk Bedum en Jaarverslag 2018 Stichting Werk Opmaat.

In overleg met medewerkers van de Steunpunten, de Kerngroep Inwoners van de Adviesraad Het Hogeland, bestuurders en beleidsmedewerkers is het Uitvoeringsplan Vrijwilligerswerkbeleid Het Hogeland 2019 ontwikkeld. Dit plan is in november 2018 vastgesteld. In het najaar van 2018 hebben beide Steunpunten subsidie aangevraagd bij de provincie Groningen voor het mentorenproject voor statushouders en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente Het Hogeland heeft hiervoor cofinanciering beschikbaar

gesteld. Deze subsidies zijn toegekend en in 2019 gaat de uitvoering van het mentorenproject van start. In 2019 wordt verder gewerkt aan ontwikkeling van vrijwilligerswerkbeleid en afstemming met inwonersinitiatieven en dorpencoördinatoren.

Hulp in het huishouden, publiek vervoer, hulpmiddelen, begeleiding

Eind 2017 zijn nieuwe convenanten afgesloten in het kader van de Huishoudelijke Ondersteuning. In 2017 en 2018 is vooral gezamenlijk gewerkt aan de wijzigingen in de uitvoering van de Huishoudelijke Ondersteuning als gevolg van de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Mede als gevolg van de gezamenlijke inzet op het herstructureren van de Huishoudelijke Ondersteuning is minder aandacht uitgegaan naar de transformatie-opdracht dan gewenst. Er is helaas nog geen structurele oplossing gevonden voor het ontwikkelpunt maaltijdvoorziening. Dit punt blijft onze aandacht houden. Daarnaast ervaren we ook de effecten van het personeelstekort waarmee ook deze sector wordt geconfronteerd. Bij ongewijzigde omstandigheden zal het personeelstekort in de komende jaren de dienstverlening sterk onder druk zetten. Voor zowel de aanbieders als ons als opdrachtgever vormt het zoeken naar passende oplossingen een duidelijk speerpunt. Ook de tariefstijging van het product HO is een duidelijk punt van zorg. De gemeente is op grond van de AMvB-inkoop Wmo gehouden om reële tarieven te betalen aan de aanbieders Huishoudelijke Ondersteuning. De stijging van de CAO heeft in 2018 geleid tot een eerste stijging van tarieven. Daar verwacht wordt dat in het kader van de vergrijzing de vraag naar HO zal stijgen, hetgeen bij ongewijzigd beleid uiteraard negatieve effecten hebben op de gemeentelijke begroting. Door tezamen met de aanbieders het product HO te innoveren hopen we de HO zowel betaalbaar als uitvoerbaar te houden in de komende jaren.

Publiek Vervoer

In april 2018 is het contract Wmo-vervoer en kleinschalig Openbaar Vervoer ingegaan. Voor het perceel Noord-Groningen zijn in de overeenkomst een paar duidelijke thema's opgenomen: ontsluiting van het ruraal gebied en verduurzaming. Het is in het kader van de leefbaarheid van het minder verstedelijkt gebied dat voorzieningen als winkels, scholen en zorgvoorzieningen goed bereikbaar zijn en blijven. Een goed netwerk van vervoervoorzieningen is in dit kader van groot belang. De Hubs of vervoerknooppunten spelen in dit kader een belangrijke rol. Vervoer draagt ook bij aan integratie en sociale inclusie. Waar mogelijk wordt het overstap van reizigers van speciaal vervoer naar openbaar vervoer bevorderd. In het perceel Noord-Groningen blijven wij dan ook in samenwerking met Publiek Vervoer inzetten op doorontwikkeling van het kleinschalig vervoer.

Het vervoer moet verder meer duurzaam worden uitgevoerd. Hierdoor wordt gestuurd op betere bezetting van voertuigen, maar ook door gebruik van schonere voertuigen. Het perceel Noord-Groningen is een van de zogenaamde koplopers in het kader van het landelijk project Zero Emissie Doelgroepenvervoer.

Hulpmiddelen

In 2018 zijn de nieuwe contracten voor zowel hulpmiddelen als trapliften afgesloten. Voor beide contracten geldt dat de "zittende" leveranciers opnieuw zijn gecontracteerd. Het gaat daarbij om langlopende overeenkomsten.

Begeleiding en dagbesteding

Voor het maatwerkdeel van zorg en ondersteuning zullen we verder inzetten op de zogenaamde transformatieopdracht. Deze opdracht aan Pijlerpartners en aanbieders krijgt langzamerhand meer vorm en inhoud in de vorm van pilots en concrete projectplannen. Doorontwikkeling blijft ook punt van aandacht in volgende inkoopprocessen.

De Pijlerpartners hebben in 2018 verschillende activiteiten uitgevoerd. Zo zijn er twee zorgmarkten georganiseerd om de relatie tussen de aanbieders en de Wmo-teams van onze gemeente te versterken. Ook begeleiden de Pijlerpartners een aantal (startende) inwonersinitiatieven op het gebied van informele zorg en niet-indiceerde voorzieningen zoals een respijtvoorziening. Deze initiatieven betreffen: Bommel thoes (Uithuizermeeden), De Holm (Den Andel), Thuiskamer (Ulrum), Ontmoetingscentrum (Winsum) en Charitas (Bedum).

Beschermd wonen

In 2018 is verdere uitwerking en uitvoering gegeven aan het meerjarenprogramma “van Beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat” dat in de 23 Groninger gemeenten is vastgesteld. De voormalige BMW-gemeenten hebben gezamenlijk bijgedragen aan de projecten vanuit dit meerjarenprogramma. Denk hierbij aan het project Wonen. Er is een convenant opgesteld waarbij aanbieders, corporaties en gemeenten zich committeren aan afspraken om uitstroom uit beschermd wonen en opvang te bespoedigen. In de inkoop 2019-2020 is het product Thuis+ ingekocht dat het mogelijk maakt om Beschermd wonen ambulant aan te kunnen bieden. Er is een nieuw Groninger financieel verdeelmodel ontwikkeld dat in 2020 (na besluitvorming door de raden) wordt ingevoerd. Er is gewerkt aan de decentralisatie van de toegang naar Beschermd Wonen (inclusief de backoffice). Bij de ontwikkeling van de sociale teams is rekening gehouden met het feit dat de indicatiestelling vanaf 2020 mogelijk is in het sociale team.

Participatie

In 2016 is Werkplein Ability ontstaan als samenvoeging van het oude SoZaWe Hoogeland, Werkplein Noord-Groningen en het SW-bedrijf Ability. De verantwoording over het totaal vindt tot en met 2018 nog gescheiden plaats. Bij de verantwoording over de Sectoren van de SW, zal evenals in 2017, in een bijlage ook verantwoording worden gedaan over de werkzaamheden in de Sporen van Werkplein Ability. Voor een uitgebreide verantwoording wordt verwezen naar de later te ontvangen bijlage (mei/juni 2019).

Aantal uitkeringen

De uitkeringen zijn in 2018 sterk gedaald. Op 1 januari 2018 zijn de vier BMW-gemeenten met 1204 gemeentelijke uitkeringen (bijstand, IOAW, IOAZ, BZ) gestart. De nieuwe gemeente Het Hogeland is op 1 januari 2019 met 1074 uitkeringen begonnen. Dat is een daling van 10,8%. Hierbij is rekening gehouden met een overgang van 27 uitkeringen naar gemeente Westerkwartier door de grenscorrectie van Middag. Zonder deze grenscorrectie zou de daling circa 8% zijn.

In 2018 waren van de 426 beëindigde uitkeringen 202 gerelateerd aan werk. Dat is een percentage van 47,4%. Dit percentage is hoger dan de benchmark. Daarin is 38% gerelateerd aan uitstroom door werk.

Binnen Werkplein Ability is in het verleden bewust ook ingezet op mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met Alfa College en De Hoven is het Wijkleerbedrijf Winsum opgezet. Dat leidt deelnemers op voor een opleiding Zorg en Dienstverlening niveau 1 (Entree-opleiding). In verband met de nieuwe doelgroepen voorzagt dat in een behoefte en naar nu blijkt leidt een plek waar mensen zich kunnen ontwikkelen tot vervolgopleiding en werk.

Voor bouw en techniek is in samenwerking met Noorderpoort in Uithuizen een voorschakeltraject ingericht, het project Noorderhuizen. Ook daar is nu een opleiding aan gekoppeld. Door de veranderingen op de arbeidsmarkt blijken werkgevers veel behoefte te hebben aan medewerkers met de juiste competenties en vaardigheden. Diploma's zijn dan minder van belang. Om de duurzaamheid te borgen wordt ingezet op het zo lang mogelijk scholen van de deelnemers, ook na plaatsing bij werkgevers.

In de praktijk blijkt dat met name statushouders gebruik maken van het project Noorderhuizen. Deze groep ziet kans om door een andere vorm van leren, praktijkleren, meer kans te maken op de huidige arbeidsmarkt. Ongeveer 1/3e deel van het totale uitkeringsbestand betreft mensen met een migratieachtergrond. Het college heeft in de zomer van 2018 extra middelen ter beschikking gesteld om deze groep te begeleiden. Na de zomer van 2018 is gestart met vier medewerkers om een groep van 250 mensen extra te begeleiden. De uitvoering van dit plan loopt ook in 2019 door.

Jeugdwerkloosheid en route dagbesteding

In de begroting 2019 van de gemeente Het Hogeland is per abuis opgenomen dat de jeugdwerkloosheid groot is. De jeugdwerkloosheid was een groot probleem, echter is dit in de afgelopen jaren steeds verder teruggedrongen. In de arbeidsmarktregio Groningen bestaat de jaarlijkse ambitie om 1000 jongeren aan een baan te helpen. Dit is in de jaren 2016 en 2017 gelukt. In 2018 zijn minder jongeren aan het werk geholpen, te weten 600. Dit heeft vooral te maken met de aantrekkende arbeidsmarkt. Veel jongeren lukt het om zelfstandig een baan te vinden. Daarentegen is het voor de kwetsbare jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, zonder startkwalificatie veel lastiger geworden om deel te nemen aan de samenleving. Steeds meer jongeren komen in dagbestedingstrajecten terecht of zitten thuis zonder startkwalificatie. Bij de jaarrekening van Werkplein Ability 2018 volgt een nadere cijfermatige verantwoording.

In 2018 is de RMC regio Noord Groningen de route dagbesteding ontwikkeld voor het Praktijkonderwijs en het Voorgezet Speciaal Onderwijs. Deze route is een aanvulling op de Route Arbeid. De laatste route is er op gericht om zoveel mogelijk jongeren richting reguliere arbeid te begeleiden. Voor de jongere waarvoor dit niet mogelijk is en die het uitstroomprofiel “dagbesteding” hebben, hebben de gemeenten DAL en Het Hogeland samen met de scholen de route dagbesteding opgezet. Deze route is er op gericht om al tijdens de schoolperiode van de jongere gezamenlijk te kijken naar de toekomst. Daarbij wordt gekeken naar ontwikkelmogelijkheden op de dagbestedingsplek. In 2019 wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan route dagbesteding. Hier worden ook aanbieders van dagbesteding bij betrokken.

Taalhuizen

In 2018 zijn twee nieuwe taalhuizen opgericht. Naast de al bestaande taalhuizen in Uithuizen en Winsum zijn in 2018 ook in Leens en Bedum de taalhuizen officieel geopend. In 2019 wordt verder vorm en inhoud aan de taalhuizen gegeven. De taalhuizen zijn er op gericht om laaggeletterdheid verder terug te dringen

Beschut Werk/ Themabijeenkomst doelgroepen

PEILDATUM 31 DECEMBER 2018		
Afspraakbanen gemeentelijke doelgroep		
1	Aantal personen uit de gemeentelijke doelgroep van de afspraakbanen met een lopende arbeidsovereenkomst (op peildatum 31 december 2018)	52
1a	Waarvan met een bijstandsuitkering	6
1b	Waarvan zonder uitkering (NUG)	46
	Waarvan met LKS	42
	Waarvan zonder LKS	4
1c	Waarvan jonger dan 27 jaar	42
1d	Aantal personen uit de gemeentelijke doelgroep van de afspraakbanen dat op 31 december aan het werk is via een proefplaatsing .	4
Loonwaardemeting		
2	Aantal verrichte loonwaardemetingen in 2018	32
	Waarvan t.b.v. afspraakbaan	27
	Waarvan t.b.v. Beschut Werk	5
Beschut werk		
3	Aantal personen uit uw gemeente(n) met wie op de peildatum 31/12 een arbeidsovereenkomst is	10
3a	Aantal personen uit uw gemeente(n) dat op 31/12 een indicatie beschut werken heeft	10

Beschut werk

In 2018 heeft het college de inzet van Beschut Werk nader geregeld in een beleidsregel. Op grond van de ministeriele regeling is vastgesteld dat de vier gemeenten BMWG gezamenlijk in 2018 achttien personen zouden moeten gaan plaatsen op een beschutte werkplek, als er ook minimaal een gelijk aantal positieve adviezen indicatie Beschut Werk door het UWV zouden zijn afgegeven. Dit is niet het geval geweest.

In 2018 zijn er slechts tien positieve indicaties BW door het UWV afgegeven en deze tien mensen zijn vervolgens geplaatst op een beschutte werkplek. Een belangrijke reden voor het achterblijven van de positieve adviezen indicatie Beschut Werk is dat mensen zich over het algemeen niet zelf melden met een reeds afgegeven indicatie. Vorig jaar is dit slechts in één situatie gebeurd (Wajonger).

De meeste positieve adviezen voor indicatie worden uiteindelijk bewerkstelligd door actieve begeleiding en onderbouwing van de van de gemeente, in het voortraject naar de aanvraag bij UWV. Er is namelijk een goed beeld van de gemeentelijke doelgroep nodig en er moet veel tijd worden geïnvesteerd om de onderbouwing en dossiervorming naar aanloop van de aanvraag en het advies tot stand te brengen. In 2018 is hiervoor onvoldoende ruimte geweest door gebrek aan capaciteit, mede als gevolg van de werkzaamheden ter voorbereiding op de gemeentelijke herindeling.

De verwachting bestaat dat in 2019 meer mensen zullen gaan instromen in Beschut Werk. In het jaar 2019 moet de gemeente Het Hogeland 23 personen op een beschutte werkplek gaan plaatsen, als er ook minimaal een gelijk aantal positieve adviezen indicatie Beschut Werk door het UWV wordt afgegeven.

Uitvoering minimabeleid

Op grond van het plan Mee Doen! 2018 en 2019 heeft het college zorg voor mensen die gebruik maken van minimaregelingen. Het beleid is gericht op het leiden naar werk. Daar waar dit niet kan is het beleid er op gericht om inwoners op een andere wijze te laten participeren in de samenleving. Inwoners met een minimuminkomen worden gestimuleerd om gebruik te maken van de beschikbare regelingen. In 2018 is veel ingezet op voorlichting en communicatie van de minimaregelingen. Op grond van de regelingen kunnen inwoners met een laag inkomen deelnemen aan sport en culturele activiteiten. Hierbij ligt de nadruk op kinderen en chronisch zieken. Hierbij wordt samengewerkt met diverse maatschappelijke organisaties als Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds, Leergeld, Stichting Present, Humanitas, Voedselbank en Kledingbank Maxima. Door de forse inzet op voorlichting en communicatie is er meer gebruik gemaakt van de regelingen die de diverse maatschappelijke organisaties boden. Met name de Stichting Leergeld en de Stichting Jeugdsportfonds hebben veel meer aanvragen binnen gekregen dan in 2017 het geval was.

Nieuw in het minimabeleid is de inzet van het maatwerkbudget. Om professionals de ruimte te geven om snel gerichte hulp te kunnen bieden die noodzakelijk is, is een deel van het minimabudget beschikbaar gesteld in de vorm van een maatwerkbudget. Medewerkers uit het integrale team en binnen het team inkomens-ondersteuning hebben dit budget ingezet om problemen op te lossen waarvoor via de reguliere wegen geen, of pas na een te lange procedure, middelen beschikbaar zijn. In de eerste maanden van 2018 werd nog geen gebruik gemaakt van dit budget omdat het een nieuwe manier van werken was die met name voor wat betreft de verantwoording verschilt van andere regelingen. In de evaluatie van het minimabeleid in 2019 volgt nadere informatie over de ingezette voorzieningen in 2018.

Vangnetuitkering

De betaling van de algemene uitkeringen voor bijstandsgerechtigden geschiedt vanuit de BUIG-middelen. Dit budget is niet toereikend gebleken in de afgelopen jaren voor de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum. Over de jaren 2015, 2016 en 2017 zijn hiervoor vangnetuitkeringen aangevraagd. De uitkeringen over de jaren 2015, 2016 en 2017 zijn inmiddels ontvangen. De analyse om voor het jaar 2018 een aanvraag voor de vangnetuitkering in te kunnen dienen is in november 2018 ter goedkeuring voorgelegd aan de vier afzonderlijke raden en vastgesteld. Voor het jaar 2019 bestaat de verwachting dat de nieuwe gemeente Het Hogeland ook een aanvraag in zal moeten dienen voor de vangnetuitkering.

Budgettaire ontwikkelingen Sociaal Domein

Bij de invoering van de decentralisaties in 2015 was bekend dat van rijkswege de jaren na invoering het rijksbudget voor de decentralisaties zou gaan dalen. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2018 bedroeg op basis van de meeste recente informatie (meicirculaire 2017) het budget voor de decentralisaties € 31,4 miljoen. Op basis van ontwikkelingen in de circulaire (onder andere loon en prijsindex) viel het uiteindelijk budget in 2018 € 715.000 hoger uit. Zie voor een specificatie onderstaande tabel.

	2018	Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond
	BMWE				
Wmo 2015	8.367.709	1.702.681	1.777.672	1.795.782	3.091.574
Jeugd		2.591.253	2.363.398	3.253.234	4.946.566
	13.154.451				
Participatie		1.389.331	1.897.204	2.177.113	5.134.428
	10.598.076				
TOTAAL 3D realisatie		5.683.264	6.038.274	7.226.129	13.172.568
	32.120.235				
Begroting 2018		5.584.403	5.889.918	7.069.068	12.861.922
	31.405.311				
Verschil	714.924	98.861	148.356	157.061	310.646

In de programmaverantwoording wordt financieel verantwoording afgelegd over de inkomsten en de uitgaven. Op grond van eerdere besluitvorming zal het saldo van de decentralisatie(s) gemuteerd worden op de reserve sociaaldomein/decentralisaties.

Solidariteit Jeugd

De provinciale solidariteit op de uitgaven jeugdhulp is met terugwerkende kracht per 1 januari 2018 teruggebracht naar de gezamenlijke subsidies (o.a. Veilig Thuis) en beschikbaarheid van bepaalde functies zoals bijvoorbeeld die van Het Poortje. De omvang van deze gezamenlijk uitgaven bedraagt ongeveer 14 miljoen. Naar rato van het aandeel van de rijksbijdrage doen de BMWE-gemeenten hier een bijdrage in.

Wat willen we bereiken?/ Wat hebben we daar voor gedaan?

Jeugd

<ul style="list-style-type: none"> • We ondersteunen inwoners in het gebruikmaken van hun eigen kracht en het eigen netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit is verankerd in de werkwijze van de partners van het CJG. Wij monitoren dit met het contractbeheer.
<ul style="list-style-type: none"> • We de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren zoveel mogelijk vragen en problematiek rondom opgroeien en opvoeden 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit is verankerd in de werkwijze van de partners van het CJG. Wij monitoren dit met het contractbeheer.
<ul style="list-style-type: none"> • We bieden eerder (jeugd)hulp op maat aan 	<ul style="list-style-type: none"> • De basisondersteuning is doorontwikkeld • De jeugdhulp is ingekocht volgens de Open House methode • De toegankelijkheid van het CJG verbeteren en de bekendheid is vergroot (te zien aan de toename van het aantal aanmeldingen voor jeugdhulp bij de gemeente) • De pilot Ondersteuner Jeugd en Gezin bij de huisartsen is gestart
<ul style="list-style-type: none"> • We bieden meer ruimte aan professionals en zorgen voor een vermindering van regeldruk 	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben een maatwerkbudget beschikbaar gesteld voor professionals om snelle vormen van ondersteuning in te zetten
<ul style="list-style-type: none"> • We zorgen voor een optimale samenwerking met huisartsen, voorschoolse voorzieningen en het onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • We monitoren en evalueren van de zorgroutes met het onderwijs. • De pilot Ondersteuner Jeugd en Gezin bij de huisartsen is gestart

In de begroting was opgenomen dat verschillende beleidsdoelen geëvalueerd zouden worden. Het afgelopen jaar is veel inzet gepleegd in het analyseren van de tekorten in de jeugdzorg en opstellen van maatregelen om de zorg efficiënter en goedkoper te organiseren. Doordat dit prioriteit had, heeft er geen evaluatie van de beleidsdoelen plaatsgevonden. Herijking van de beleidsdoelen zal onderdeel worden van de nieuw op te stellen Integrale Zorgvisie.

Wmo

<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen: Start maken met transformatieopgave 	<ul style="list-style-type: none"> • De transformatieopgave is helder en concreet. De ondersteuning wordt waar mogelijk dichtbij huis georganiseerd en de zelf- en samenredzaamheid wordt bevorderd. Waar mogelijk wordt zwaardere ondersteuning afgeschaald zodat deze vorm van ondersteuning voldoende toegankelijk blijft voor degene die dit echt nodig heeft,
<ul style="list-style-type: none"> • Basisondersteuning: Goede samenwerking in integrale teams. Versterken eigen kracht, zelfredzaamheid, participatie van inwoners. Verbeteren van leefbaarheid in BMW-gemeenten. 	<ul style="list-style-type: none"> • De basisondersteuning wordt verder doorontwikkeld met Mensenwerk Hogeland
<ul style="list-style-type: none"> • Beter ondersteunen en faciliteren van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen en uitvoeren van vrijwilligersbeleid
<ul style="list-style-type: none"> • Mantelzorgondersteuning: Ondersteunen van mantelzorger en overbelasting van mantelzorgers voorkomen 	<ul style="list-style-type: none"> • Mensenwerk Hogeland voert het actieplan Mantelzorgondersteuning uit.

<ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen dat inwoners zorg/ondersteuning mijden of in financiële problemen raken door de stapeling van eigen bijdrages uit Zorgverzekeringswet en Wmo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de collectieve zorgverzekering worden de effecten van stapeling bestreden. Feit blijft dat de grootste problematiek voortkomt uit de kosten van de eigen
<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners met een ondersteuningsbehoefte krijgen de hulp of ondersteuning die nodig is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning op maat inzetten, waarbij integraal gekeken wordt wat nodig is (maatwerkvoorzieningen, algemene voorzieningen, ondersteuning uit eigen netwerk). Hierbij wordt breed gekeken naar ondersteuningsvragen op alle leefdomen.
<ul style="list-style-type: none"> • Beschermd wonen: stappen maken in de transformatieopgave scheiden van wonen en zorg. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan meerjarenprogramma Van beschermd wonen naar wonen met begeleiding op maat. Meer inzetten op ambulante zorg in de wijken in combinatie

Participatie

<ul style="list-style-type: none"> • Een goed werkende uitvoeringsorganisatie voor werk en inkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • In 2018 is het strategisch beleidsplan geëvalueerd en is een nadere analyse uitgevoerd van het Strategisch beleidskader Werk en Inkomen.
<ul style="list-style-type: none"> • Meer werk voor onze inwoners 	<ul style="list-style-type: none"> • In 2017 zijn ruim 200 uitkeringsgerechtigden aan het werk gegaan. Dit betreft ruim 47% van de beëindigingen. Hiermee komen we boven het landelijk gemiddelde van 38%.
<ul style="list-style-type: none"> • Onze inwoners meer laten participeren in de samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> • De regelingen voor minima op grond van de nota Mee Doen! zijn in 2018 uitgevoerd. In 2018 is extra ingezet op samenwerking met de verschillende partners en is ingezet op communicatie van de diverse regelingen. Dit heeft geleid tot een grotere bekendheid en een groter bereik.
<ul style="list-style-type: none"> • We bieden onze inwoners ruimte om te participeren en we bieden onze professionals ruimte om de juiste 	<ul style="list-style-type: none"> • We hebben een maatwerkbudget beschikbaar gesteld voor professionals om snelle vormen van ondersteuning in te zetten.
<ul style="list-style-type: none"> • Voor de tekorten op het BUIG budget (inkomensdeel) vragen we een vangnetuitkering aan. 	<ul style="list-style-type: none"> • In november 2018 is de analyse op het tekort van het inkomensdeel ter bespreking aan de vier raden voorgelegd. Hiermee hebben we in 2018 voldaan aan de voorwaarde om in 2019 de vangnetuitkering over het jaar 2018 bij de toetsingscommissie in te kunnen dienen.

Beleidsindicatoren

Bij de invoering van het huidige Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in 2004 lag de nadruk op het vergroten van de transparantie van het proces van begroting- en verantwoording en het versterken van de positie van raad. Er zijn ruim 10 jaar na invoering van het BBV diverse ontwikkelingen die vragen om vernieuwing van het BBV. In de periode tussen 2014 en 2015 heeft een commissie onder aanvoering van wethouder Stef Depla een advies uitgebracht inzake de vernieuwing BBV. In maart 2016 is het wijzigingsbesluit BBV in de Staatscourant gepubliceerd. De indicatoren worden door het rijk beschikbaar gesteld via www.waarstaatjegemeente.nl. De beleidsindicatoren inzake de decentralisaties staan hieronder opgenomen.

Onderdeel Taakvelden	Participatie 6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie-instrumenten gericht op toeleiding naar werk						
Inhoud We begeleiden, door sociaal beleid uit te voeren, werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt. Zij kunnen dan zelfstandig en zonder hulp van de overheid in hun eigen levensonderhoud voorzien. Voor inwoners die dat niet kunnen, zorgen we voor een financieel vangnet en maatschappelijke ondersteuning. We stimuleren zelfredzaamheid en actief meedoen in onze samenleving. Binnen dit programma valt ook de inburgering van nieuwkomers.							
Beleidsindicatoren							
Naam indicator	Eenheid	Periode	Indicator (download 7 februari 2019)				
			Bedum	de Marne	Winsum	Eems- mond	Landelijk
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar *	2017	375,1	490.8	365	437.5	651.5
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar **	2015	5,05%	5,64%	3,88%	6,88%	6,58%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking ***	2017	66,6%	62%	65,2%	62,8%	66,6%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen **	2015	2,24%	2,79%	1,83%	2,33%	1,52%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners ***	2018	27,6	43,3	30,6	42,5	38,5
Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar ***	2018	33,9	53,8	45,4	60,4	26,1

*) bron: LISA (Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen)

**) Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

***) CBS (Centraal Bureau voor de statistiek)

Onderdeel Taakvelden	Jeugdwet en Wmo 2015 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.6 Maatwerk-voorzieningen (Wmo) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
---------------------------------	--

Jeugd

Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp, van bescherming tot reclassering en van opvoedingsondersteuning tot geestelijke gezondheidszorg.

We willen dat de jeugd mogelijkheden krijgt om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Jeugdigen moeten gezond en veilig kunnen opgroeien tot zelfstandige en evenwichtige volwassenen. Als ondersteuning, hulp of zorg nodig is, moet deze hulp zo vroeg mogelijk geboden worden, in de lichtste vorm, zo snel mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Wij willen bevorderen dat er vanuit de ouders, de school, de buurt en de samenleving aandacht voor en betrokkenheid bij de (zorg voor) jeugdigen is. Ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van jeugdigen en ouders staan hierbij voorop. Bij ernstige gedrags- of ontwikkelingsproblematiek moet er gespecialiseerde hulp in de buurt van het kind en de ouders zijn.

Wmo

Onze maatschappelijke ambitie is dat zoveel mogelijk inwoners actief participeren. Ieder naar vermogen en op een manier die bij hen past – als vrijwilliger, ouder, buren, mantelzorger of professional. Mensen zijn actief op scholen, in de buurt, kerk of werkplaats of bij een vereniging of sportclub. Daarbij handelen we in ons doen en laten vanuit de volgende waarden:

Gemeenschapszin: Wij hechten eraan dat mensen omzien naar elkaar;

- Participatie: Wij vinden het van belang dat inwoners deelnemen aan het sociale leven;
- Samenwerking: Wij werken samen (met inwoners, instellingen, bedrijven) vanuit een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- Vertrouwen: Wij luisteren naar inwoners en geven ruimte aan professioneel handelen;
- Gelijkwaardigheid: Maatschappelijke instellingen zien wij als gelijkwaardige samenwerkingspartners;
- Verantwoordelijkheid: Wij vinden dat inwoners zoveel mogelijk zelf de regie over hun eigen leven moeten voeren;
- Toegankelijkheid: De toegang tot hulp is laagdrempelig en daarmee voor iedereen toegankelijk;
- Keuzevrijheid : Inwoners kunnen zoveel mogelijk kiezen voor hulp die bij hun situatie past.

In onze gemeente zijn de meeste inwoners zelfredzaam en nauw verbonden met de samenleving waaraan zij actief deelnemen. Wij zorgen samen met hen voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Periode	Indicator (download 7 februari 2019)				
			Bedum	de Marne	Winsum	Eems- mond	Landelijk
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen *	2015	0,93%	1,49%	0,51%	1,04%	1,45%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar **	(H1) 2018	10,8%	10,6%	9,8%	13,4%	9,2%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar **	(H1) 2018	0,7%	0%	0,7%	1,5%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar **	(H1) 2018	0%	0%	0%	0,5%	0,3%
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 1.000 inwoners **	(H1) 2018	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	58

*) Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

**) CBS (Centraal Bureau voor de statistiek)

4. Jaarrekening 2018

4.1 Inleiding

Op de volgende bladzijden treft u de jaarrekening 2018 aan. De opzet van de jaarrekening 2018 wijkt niet af van de opzet van de jaarrekening 2017.

De jaarrekening 2018 sluit ook aan bij de wijze van presenteren van de begroting 2018 en voldoet aan de eisen van het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden).

De jaarrekening 2018 sluit met een batig saldo van € 1.550.433. Hiervan betreft € 1.144.456 een overheveling van geoormerkte budgetten.

4.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties), dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut.

Investerings die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten, zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend, is niet relevant voor de classificatie.

Nota waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum

In de raadsvergadering van 21 september 2017 is de Nota waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum (opnieuw) vastgesteld. De in deze nota vastgestelde richtlijnen zijn gehanteerd bij de opstelling van de jaarrekening 2018.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden.

Onze gemeente heeft geen gronden in erfpacht uitgegeven. Wel worden gronden verpacht.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met economisch nut en Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (met ingang van 2017)

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (geactiveerd voor 2017) .

Infrastructuurle werken in de openbare ruimte, zoals bijv. wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken werden onder aftrek van bijdragen derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kon bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, mag op dergelijke activa (resultaatafhankelijk) extra worden afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Afschrijvingstermijnen

In hoofdstuk 4, onderdeel 4.4. van de nota “Waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum”, vastgesteld op 21 september 2017, zijn de volgende te hanteren afschrijvingstermijnen opgenomen:

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en het saldo van agio en disagio worden lineair in 4 jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. De materiële vaste activa, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden lineair afgeschreven:
 - a. in 60 jaar: oude schoolgebouwen;
 - b. in 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen en nieuwe schoolgebouwen en algehele renovatie woonruimten en (bedrijfs)gebouwen mits gemotiveerd aangegeven kan worden dat het gerenoveerde nog een gebruiks-periode/economische levensduur heeft van 40 jaar;
 - c. in 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen;
 - d. in 15 -20 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;

- e. in 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; telefooninstallaties; kantoormeubilair; schoolmeubilair; aanleg tijdelijke terreinwerken; nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen; groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen;
 - f. in 5-10 jaar: zware transportmiddelen; aanhangwagens; personenauto's; lichte motorvoertuigen;
 - g. in 3-5 jaar: automatiseringsapparatuur en software;
 - h. in 10-15 jaar:abri's en fietsenstallingen;
 - i. in 25 jaar: kunstgrasvelden;
 - j. in 20 jaar: bebording/verkeersborden;
 - k. niet: gronden en terreinen.
 - l. overeenkomstig de uitgangspunten in het Afvalwaterbeleidsplan BMWE/NZV 2014-2018: rioleringen, vrijvervalriolen, bouwkundig gedeelte van gemalen en van mechanische riolering, persleidingen, IBA's bouwkundig, mechanisch/electrisch gedeelte van gemalen en van mechanische riolering, mechanisch/electrisch gedeelte grondwatermaatregelen;
 - m. overeenkomstig de uitgangspunten in het Beleidsplan Openbare verlichting: openbare verlichting, armaturen;
 - n. overeenkomstig de uitgangspunten in het Beheerplan wegen 2014-2018: aanleg wegen, reconstructies wegen, herinrichtingen;
 - o. overeenkomstig de uitgangspunten in het Beheerplan kademuren en beschoeiingen 2017-2026: beschoeiingen, damwanden, betuiningen;
 - p. overeenkomstig de uitgangspunten in het Beheerplan bruggen 2016-2020: nieuwe bruggen, algehele renovatie bruggen, bewegingsmechanisme bruggen, loop- en fietsbruggen, steigers.
4. De afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa is als volgt.
- kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio: afschrijvingsduur is maximaal gelijk aan de looptijd van de lening;
 - kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief: afschrijvingsduur is ten hoogste vijf jaar;
 - bijdragen aan activa in eigendom van derden: afschrijvingsduur is maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

De genoemde afschrijvingstermijnen zijn op hoofdlijnen opgesteld. Bij de uitvoering kan discussie ontstaan over de vraag wat de juiste termijn is. De te hanteren termijn wordt dan in overleg met de interne deskundige bepaald waarbij uitgangspunt de gebruiksperiode is.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Bijdragen aan activa van derden worden conform het raadsbesluit op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- Kapitaalverstrekkingen aan:
 - *deelnemingen*
 - *gemeenschappelijke regelingen*
 - *overige verbonden partijen*
- Langlopende leningen aan:
 - *deelnemingen*
 - *woningbouwcorporaties*
 - *overige verbonden partijen*

- Overige langlopende leningen.
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningsvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare constante rentevergoeding.

Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen, ook al resteert er minder dan 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd. Van een “deelneming” is krachtens artikel 1d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of lagere marktwaarde. De rente wordt bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs.

De als “onderhanden werken” opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voorzover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Oninbare vorderingen worden afgeboekt. Voor het risico van oninbaarheid is een voorziening “dubieuze debiteuren” gevormd.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Nota reserves en voorzieningen

In de raadsvergadering van 21 september 2017 is de “Nota reserves en voorzieningen” (opnieuw) door uw raad vastgesteld. Met het beleid zoals vastgelegd in deze nota is rekening gehouden bij de opstelling van de rekening 2018.

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover mogelijk, gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De onderhoudsegalisatievoorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen”, die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.3 Balans per 31 december 2018

	31-12-2018	31-12-2017
ACTIVA		
<i>Immatriële vaste activa</i>	22.330	23.925
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	22.330	23.925
<i>Materiële vaste activa</i>	22.418.885	17.608.550
- Investerings met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	0	0
- overige investeringen met een economisch nut	9.108.068	8.346.846
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	7.119.332	5.287.314
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	6.191.485	3.974.390
<i>Financiële vaste activa</i>	4.526.259	5.185.513
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	63.405	63.405
- gemeenschappelijke regelingen	0	0
- overige verbonden partijen	14.215	14.215
- Leningen aan:		
- openbare lichamen, als bedoeld in art 1, a, Fido	0	0
- woningbouwcorporaties	2.606.886	2.744.473
- deelnemingen	249.271	249.271
- overige verbonden partijen	3.922	12.409
- Overige langlopende leningen u/g	1.588.561	2.101.741
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0
Totaal vaste activa	26.967.474	22.817.988
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	3.196.251	3.928.592
- Grond en hulpstoffen		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0
- overige grond- en hulpstoffen	0	0
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	3.191.540	3.925.059
- Gereed product en handelsgoederen	4.711	3.533
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	3.976.835	7.130.475
- Vorderingen op openbare lichamen	3.109.914	1.788.519
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	27.534	5.759
- Uitzettingen in s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	298.381	4.455.492
- Overige vorderingen	541.006	880.705
- Overige uitzettingen	0	0
<i>Liquide middelen</i>	169.621	61.614
- Kassaldi	1.741	2.696
- Bank- en giroaldi	167.880	58.918
<i>Overlopende activa</i>	6.354.632	2.278.883
Totaal vlottende activa	13.697.339	13.399.564
Afrondingsverschillen		
Totaal generaal	40.664.813	36.217.552

		31-12-2018	31-12-2017
PASSIVA			
Vaste passiva			
<i>Eigen vermogen</i>		11.235.866	12.820.798
- Algemene reserve		4.524.110	5.392.041
- Bestemmingsreserves			
- voor egalisatie tarieven		0	0
- overige bestemmingsreserves		5.161.323	6.195.204
- Gerealiseerd resultaat		1.550.433	1.233.553
<i>Voorzieningen</i>		4.344.607	4.678.333
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		1.853.613	1.997.442
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen		968.105	922.216
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting		1.522.889	1.758.675
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		12.506.466	13.715.150
- Obligatieleningen		0	0
- Onderhandse leningen van:			
- binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinstellingen		0	0
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen		12.506.466	13.715.150
- binnenlandse bedrijven		0	0
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1,a, Wet Fido		0	0
- overige binnenlandse sectoren		0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		0	0
- Waarborgsommen		0	0
Totaal vaste passiva		28.086.939	31.214.281
Vlottende passiva			
<i>Nettovlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		8.536.378	1.686.125
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1,a, Fido		0	0
- Overige Kasgeldleningen		3.500.000	0
- Bank- en girosaldi		0	162.327
- Overige schulden		5.036.378	1.523.798
<i>Overlopende passiva</i>		4.041.496	3.317.145
Totaal vlottende passiva		12.577.874	5.003.270
Afrondingsverschillen		1	1
Totaal generaal		40.664.814	36.217.552
Gewaarborgde geldleningen		26.856.000	27.059.000

4.4 Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste activa

Immatriële vaste activa

De post immatriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinv.	Aflossingen/af schrijvingen	Afwaard./ Voorz.	Boekwaarde 31-12-2018
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	23.925	0	0	1.595	0	22.330
Totaal	23.925	0	0	1.595	0	22.330

Toelichting immatriële vaste activa

De bijdrage aan activa in eigendom van derden, betreft een bijdrage die de gemeente heeft gedaan in de modernisering van de Zijlvesterhoek in Onderdendam.

Vanwege gewijzigde regelgeving worden de bijdragen aan activa in eigendom van derden met ingang van 2016 gepresenteerd onder de immateriële vaste activa. Voorheen stonden deze onder de financiële vaste activa.

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investeringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
In erfpacht uitgegeven gronden	0						0
Overige investeringen met een economisch nut	8.346.846	3.494.823	590.644	459.557	1.683.400	0	9.108.068
Investeringen met een economisch nut, wavoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.287.314	2.003.553	0	171.535	0	0	7.119.332
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.974.390	2.427.287	0	210.192	0	0	6.191.485
Totaal	17.608.550	7.925.663	590.644	841.284	1.683.400	0	22.418.885

Toelichting materiële vaste activa

Er zijn geen gronden in erfpacht uitgegeven. Wel zijn er gronden verpacht.

De afschrijvingen hebben conform besluitvorming van de raad plaatsgevonden.

De investering over 2018 bedraagt € 7.896.663. Deze investering heeft betrekking op diverse investeringen ter uitvoering van raadsbesluiten. De bijdragen van derden bedragen in totaal € 1.683.400. De totale desinvestering bedraagt € 306.741. Dit betreft verkoop gronden en terreinen € 63.450 en de sloop van een school € 243.291.

In de navolgende overzichten is het verloop per onderdeel weergegeven met aansluitend een specificatie van de investeringen in 2018 gesaldeerd met de bijdragen van derden. Deze overzichten geven daarnaast inzicht in de restantkredieten.

De “Overige investeringen met een economisch nut” kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings- Vermeerder.	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	2.110.798	459.829	0	17.361	63.450	0	2.489.816
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0
Gebouwen	4.608.532	2.958.383	527.194	245.009	1.683.400	0	5.111.313
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	370.383	0	0	27.120	0	0	343.262
Vervoermiddelen	497.233	29.000	0	79.390	0	0	446.843
Machines, apparaten en installaties	642.354	47.612	0	78.606	0	0	611.360
Overige materiële vaste activa	117.545	0	0	12.070	0	0	105.475
Totaal	8.346.845	3.494.823	527.194	459.557	1.746.850	0	9.108.068

De investeringen zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Gronden en terreinen							
Voormalig gasfabrieklocatie Bedum						396.379	
Totaal							

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Gebouwen							
Verbouw Horizon	U	5e/16	550.000	7.782	542.218	312.778	229.440
Verbouw Walfridus	U	5e/16	310.000	7.087	302.913	323.802	20.889
Nieuwbouw Togtemaarschool	U	5e/16 12e/18	4.140.000	235.344	3.904.656	265.723	3.638.933
Nieuwbouw Togtemaarschool	I	5e/16 12e/18	2.782.000	462.800	2.319.200	174.400	2.144.800
Verbouw Regenboog	U	5e/16 12e/18	6.605.000	178.320	6.426.680	940.295	5.486.385
Verbouw Regenboog	I	5e/16	4.163.449	-	4.163.449	-	4.163.449
Nieuwbouw Groenland	U	5e/16 3e/18 12e/18	3.012.821	156.889	2.855.932	1.115.785	1.740.147
Nieuwbouw Groenland	I	5e/16 3e/18	2.265.000	303.000	1.962.000	1.509.000	453.000
Toren Noordwolde voegwerk MJOP	U	2e/14	8.323	-	8.323	-	8.323
Gebouw buitendienst -8 overheaddeuren	U	2e/17	49.616	22.350	27.266	-	49.616
Schuifdeuren buitendienst	U	2e/16	41.330	-	41.330	-	41.330
Vervangen roldeuren buitendienst MJOP	U	2e/18	14.547	-	14.547	-	14.547
Luchtheater buitendienst MJOP	U	2e/18	7.049	-	7.049	-	7.049
Totaal						1.274.983	

De desinvestering ad € 527.194 betreft de extra afschrijving in verband met (gedeeltelijke) sloop van De Regenboog (€ 283.903) en De Venhuisschool (243.291).

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Vervoermiddelen							
Vervanging Citroen Jumpy 2017	U	2e/17	19.118	-	19.118	-	19.118
Vervanging busje 2017	U	2e/17	61.612	-	61.612	-	61.612
Electr. bedrijfsvoertuig zwerfafval	U	17e/18	29.000	-	29.000	29.000	-
Totaal						29.000	

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Machines, apparaten en installaties							
Heaters sporthal Beemden MJOP	U	2e/11	88.069	79.399	8.670	-	8.670
Luchtheaters/gevelkachel buitendnst MJOP	U	2e/12	10.719	-	10.719	-	10.719
De Beemden fase 2 MJOP	U	2e/12	191.015	65.323	125.692	6.331	119.361
CV-ketels De Vliet MJOP	U	2e/13	13.960	4.447	9.513	-	9.513
CV-ketels voetbal Bedum MJOP	U	2e/14	14.868	2.662	12.206	-	12.206
CV-ketels gymzaal Schoolstraat MJOP	U	2e/14	17.176	-	17.176	-	17.176
Installatie zwembad	U	2e/13	395.000	332.652	62.348	-	62.348
Vervanging Captor toegang en tijdregistratie	U	2e/14	10.482	8.662	1.820	6.768	4.948
Geluidsinstallatie raadzaal	U	2e/11	12.605	-	12.605	-	12.605
Aanpassing CV-installatie buitendienst	U	2e/14	6.611	-	6.611	-	6.611
MJOP CV-ketel O'dam 2016	U	2e/16	9.160	-	9.160	-	9.160
MJOP voegwerk toren Zuidwolde	U	2e/16	7.464	-	7.464	-	7.464
Stoomcleaner buitendienst 2016	U	2e/16	3.493	-	3.493	-	3.493
Maaier begraafplaats	U	9e/17	6.150	-	6.150	-	6.150
Veldverlichting w Nwolve	U	12e/17	52.500	13.782	38.718	34.513	4.205
Veldverlichting w Nwolve	I	12e/17	11.000	-	11.000	-	11.000
Totaal						47.612	

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Overige materiele vaste activa							
Afrastering buitendienst	U	2e/13	11.730	7.227	4.503	-	4.503
Invoering zaakgericht en digitaal werken	U	8e/14 12e/15	36.666	36.434	232	-	232
Totaal						-	

De “Investerings met een economisch nut”, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings Vermeerder.	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.281.834	2.003.553	0	166.055	0	0	7.119.333
Machines, apparaten en installaties	5.480	0	0	5.480	0	0	0
Overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.287.314	2.003.553	0	171.535	0	0	7.119.332

Investerings zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken Econ. Nut							
BRP woonwijk Uilenest	U	8e/14	46.625	23.284	23.341	-	23.341
BRP pompinstallaties 2014	U	8e/14	33.430	-	33.430	-	33.430
BRP maatregelen gemalen 2015	U	2e/15	33.430	8.845	24.585	-	24.585
BRP Tuinbouwstraat Zwalde	U	2e/15	194.750	2.993	191.757	-	191.757
BRP Van Berumstraat Zwalde	U	2e/15	66.000	2.993	63.007	-	63.007
BRP Industrieweg Bedum	U	2e/15	10.000	-	10.000	-	10.000
BRP Ter Laan 3 Bedum	U	2e/15	42.500	-	42.500	-	42.500
BRP Centrumplan Bedum 2015	U	2e/15	20.000	16.011	3.989	3.087	902
BRP herinrichting Stationsgebied Bedum	U	2e/15	175.000	2.501	172.499	218.470	45.971-
BRP Akkerstraat Zwalde	U	2e/16	108.000	-	108.000	-	108.000
BRP maatregelen 2016	U	2e/16	33.430	2.684	30.746	23.187	7.559
BRP Boterdiep Bedum 2017	U	2e/17	470.000	-	470.000	-	470.000
BRP Centrumplan Bedum 2017	U	2e/17 14e/17	133.617	40.398	93.219	20.881	72.338
BRP Maatregelen 2017	U	2e/17	212.200	-	212.200	70.000	142.200
Rioolreconstructie Waldadriif	U	14e/17	600.000	-	600.000	690.204	90.204-
Rioolreconstructie De Vliet	U	14e/17	1.276.000	67.072	1.208.928	966.601	242.327
BRP afkoppelen panden Boterdiep Bedum	U	2e/18	10.000	-	10.000	-	10.000
BRP Schoolstraat Zuidwalde	U	2e/18	266.000	-	266.000	11.124	254.876
Totaal						2.003.553	

De “Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut” kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investerings	Desinves- terings	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.918.863	2.427.287	0	199.520	0	0	6.146.631
Machines, apparaten en installaties	55.526	0	0	10.673	0	0	44.854
Totaal	3.974.390	2.427.287	0	210.192	0	0	6.191.485

De

investerings zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Totaal vrgnd jaren	Stand begin 2018	Mutatie 2018	Stand eind
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken Maatsch. Nut							
Cofinanciering uitvoering ILG (2009)	U	2e/09	60.000	39.534	20.466	-	20.466
Uitvoering verkeersveiligheidsplan 2009	U	2e/09	45.000	32.487	12.514	-	12.514
Reconstructie Molenweg	U	2e/10	100.000	7.587	92.413	1.325	91.088
Herinrichting Molenweg	U	2e/18	204.000	-	204.000	7.678	196.322
Cofinanciering uitvoering ILG (2010)	U	2e/10	33.338	18.766	14.572	9.329	5.243
ILG cofinanciering uitvoering (2011)	U	2e/11	60.000	3.508	56.492	-	56.492
Openbare verlichting 2014	U	2e/14	326.000	321.859	4.141	5.629	1.488-
Uitvoering Bederawalda	U	9e/14 9e/17	1.294.175	449.337	844.838	-	844.838
Uitvoering Bederawalda	I	9e/14 9e/17	120.400	260.585	140.185-	-	140.185-
Openbare verlichting 2015	U	2e/15	127.500	29.585	97.915	97.821	94
Reconstructie Waldadriif	U	2e/15 2e/17 17e/18	1.580.548	273.960	1.306.588	1.348.766	42.178-
Openbare verlichting 2016	U	2e/16	127.500	11.258	116.242	116.242	0
Brug Nije Draai Zwalde	U	9e/16	69.666	-	69.666	-	69.666
Openbare verlichting 2017	U	2e/17	127.500	-	127.500	27.926	99.574
Reconstructie Boterdiep OZ Bedum	U	2e/17 14e/17 8e/18	490.000	28.675	461.325	481.974	20.649-
Herinrichting Stationsgebied	U	9e/17	155.000	7.544	147.456	46.233	101.223
Herinrichting De Vliet en Versplein	U	9e/17	1.120.000	407.218	712.782	74.774	638.008
Herinrichting De Vliet en Versplein	I	9e/17	120.000	-	120.000	-	120.000
Openbare verlichting 2018	U	2e/18	127.500	-	127.500	10.000	117.500
Vervanging beschoeiing 2018	U	2e/18	561.980	-	561.980	199.592	362.388
Vervanging kanosteiiger Zuidwalde	U	2e/18	6.780	-	6.780	-	6.780
Totaal						2.427.287	

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinv.	Aflossingen/af schrijvingen	Afwaard./ Voorz.	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	63.405	0	0	0	0	63.405
gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0
Overige verbonden partijen	14.215	0	0	0	0	14.215
Leningen aan:						
openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, a, Fido	0	0	0	0	0	0
woningbouwcorporaties	2.744.473	0	0	137.587	0	2.606.886
deelnemingen	249.271	0	0	0	0	249.271
overige verbonden partijen	12.409	0	0	8.487	0	3.922
Overige langlopende leningen	2.101.741	9.769	0	522.949	0	1.588.561
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.185.514	9.769	0	669.024	0	4.526.259

Toelichting financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Er is aan de volgende organisaties kapitaal verstrekt:

- deelneming stichtingskapitaal Trefcentrum	€ 45.378,02
- deelneming "Vordering op Enexis"	€ 14,24
- deelneming "Verkoop Vennootschap BV"	€ 14,24
- deelneming "Publiek Belang Elektr.prod.BV"	€ 5.309,23
- deelneming "CBL Vennootschap BV"	€ 14,24
- deelneming "Claim Staat Vennootschap BV"	€ 14,24
- deelneming "Enexis Holding NV"	€ 12.660,47
Totaal per 31-12-2018	<u>€ 63.404,68</u>

De gemeente heeft geen kapitaal verstrekt aan gemeenschappelijke regelingen.

Kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen

5.265 aandelen A BNG à € 2,50	€ 11.945,76
5 aandelen Waterleidingmaatschappij	€ 2.268,91
	<u>€ 14.214,67</u>

Leningen aan woningbouwcorporaties

Door de woningbouwcorporatie is conform de leningsovereenkomsten een bedrag van €137.587 afgelost op de verstrekte geldleningen. Er zijn in 2018 geen nieuwe leningen verstrekt.

Leningen aan deelnemingen

De gemeente heeft een lening aan deelnemingen:

- lening aan deelneming "Vordering op Enexis BV", tranche D	€ 249.271
---	-----------

Leningen aan overige verbonden partijen

Er zijn aan 4 organisaties 4 leningen verstrekt. De totale boekwaarde van deze leningen per 31-12-2018 bedraagt € 3.922. In 2018 is door deze organisaties een bedrag van € 8.487 afgelost op de verstrekte leningen conform de leningsovereenkomsten. Er zijn in 2018 geen nieuwe leningen verstrekt.

Overige langlopende leningen u/g

De “Overige langlopende leningen u/g” kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Desinves- tering	Aflossingen/af- schrijvingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2018
Leningen ambtenaren	2.018.005	0	0	489.363	0	1.528.642
Startersleningen	82.462	0	0	22.543	0	59.919
Fietsproject	1.274	9.769	0	11.043	0	0
Totaal	2.101.741	9.769	0	522.949	0	1.588.561

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- dering	Verminde- ring	Mutatie Voorziening i.v.m. verwacht verlies	Boekwaarde 31-12-2018
<i>Grond- en hulpstoffen:</i>					
- overige grond- en hulpstoffen	0	0	0		0
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	3.925.059	877.225	1.568.215	42.529	3.191.540
Gereed product en handelsgoederen	3.533	7.808	6.630		4.711
Totaal	3.928.592	885.033	1.574.845	42.529	3.196.251

Toelichting voorraden

Onder de boekwaarde “onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie ” per 31-12-2018 valt:

- Bouwgrond Bedrijventerrein fase 1	€ 297.811
- Bouwgrond Bedrijventerrein fase 2	€ 279.044
- Bouwgrond Ter Laan 4	€ 3.176.527
- Bouwgrond Vogelzanglocatie/kwekerij	-/- € 125.009
	€ 3.628.373

Bedrijvenpark

Het verwachte verlies bij de exploitatie van Bedrijvenpark fase I bedraagt € 119.056 en bij de exploitatie van Bedrijvenpark fase II € 317.777. In totaal een verwacht verlies van € 436.833.

Voor dit bedrag is (conform de voorschriften BBV) een voorziening gevormd die in mindering moet worden gebracht op de boekwaarde.

Ter Laan 4

Het tempo van realisatie van de verkoop van de kavels is bepalend voor de uitkomst van de exploitatieopzet. De onzekerheden betreffende deze verkooprealisatie betekenen derhalve ook onzekerheden in de uitkomst van de exploitatie. Vooralnog gaan we ervan uit dat de exploitatie sluitend blijft.

Boekwaarde

De boekwaarde per 31-12-2018 van de voorraden onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie bedraagt:

Boekwaarde 31-12-2018	€ 3.628.373
Voorziening bouwgrond Bedrijvenpark fasen I&II	-/- € 436.833
Balans 31-12-2018	€ 3.191.540

Financiële ontwikkeling exploitaties

	Onder handen		Voorziening	Boek-	Verwachte	Verwachte	Geraamde	
	werk	Mutatie	verwacht	waarde	kosten	baten	eindresultaat	*1
	1-1-2018	2018	verlies	31-12-2018				
Bedrijventerrein fase 1	272.861	24.950	119.056	178.755	7.445	186.200	-	
Bedrijventerrein fase 2	577.087	-298.043	317.777	-38.733	38.733	-	-	
Ter Laan 4	3.591.375	-414.849	-	3.176.526	3.093.462	6.361.157	-91.169	
Vogelzang	-121.960	-3.049	-	-125.009	137.442	15.000	-2.567	
	4.319.363	-690.991	436.833	3.191.539	3.277.082	6.562.357	-93.736	
*1 indien het eindresultaat +/- is, betekent dit dat de exploitatie positief wordt afgesloten.								

Voor een nadere specificatie verwijzen we naar de geactualiseerde grondexploitaties.

De voorraad gereed product en handelsgoederen betreft de voorraad eigen verklaringen en VVV bonnen.

Het totaal van de voorraden op de balans op 31-12-2018 bedraagt: € 3.196.251.

Uitzettingen korter dan één jaar

De balansspecificatie van de uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	3.109.914	1.788.519
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet Fido	0	0
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet fin.instellingen	27.534	5.759
Overige vorderingen	541.006	880.705
Overige uitzettingen	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	298.381	4.455.492
Totaal	3.976.835	7.130.475

Toelichting uitzettingen korter dan één jaar

De openstaande “overige vorderingen” betreffen:

- belastingkohieren t/m 2018:	€ 96.547
- debiteuren sociale zaken:	€ 161.655
- debiteuren algemeen	€ 347.475
Totaal	€ 605.677

Dubieuze debiteuren

In verband met dubieuze debiteuren (exclusief debiteuren sociale zaken) is een voorziening getroffen ad € 51.603,34. Dit bedrag is in mindering gebracht op de balanspost “overige vorderingen” per 31-12-2018. In verband met dubieuze debiteuren sociale zaken is een voorziening getroffen ad € 13.067,96. Dit bedrag is ook in mindering gebracht op de balanspost “overige vorderingen” per 31-12-2018.

Balans 31-12-2018 Overige vorderingen

Boekwaarde 31-12-2018	€ 605.677
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 51.603
Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	€ 13.068
	€ 541.006

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag buiten 's Rijks schatkist is aangehouden, bedraagt voor elk kwartaal in 2018:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	77	120	99	104
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	173	130	151	146
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	23.785			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	23.785			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	6.953	10.908	9.140	9.532
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	77	120	99	104

Liquide middelen

De balansspecificatie van de liquide middelen ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kassaldi	1.741	2.696
Banksaldi	167.880	58.918
Totaal	169.621	61.614

De specificatie van de bank- en girosaldi is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
Bank Nederlandse Gemeenten	157.962	(*)
Rabobank	9.918	58.918
Totaal	167.880	58.918

(*) Het saldo van de Bank Nederlandse Gemeenten was per 31-12-2017 € 162.327 negatief en is derhalve opgenomen onder de vlottende passiva.

Overlopende activa

De balansspecificatie van de overlopende activa ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Nog te ontvangen bedragen	6.354.632	2.233.541
Vooruitbetalingen	34.893	45.342
Totaal	6.389.525	2.278.883

Het saldo van de post “Nog te ontvangen bedragen” bestaat uit:

- nog te ontvangen 2018	€ 5.891.420
- overlopende activa Overheidsgelden	€ 428.319
Totaal	€ 6.389.525

Het saldo van de post “nog te ontvangen 2018” bestaat uit:

- salariskosten SoZa 2018	€ 400.916
- suppletie BTW/BCF 2018	€ 385.978
- doorbelasting kosten (incl. investeringen) herindeling	€ 4.506.364
- Nedvang 4 ^e kwartaal 2018	€ 71.038
- afrekening BMW-P&O 2018	€ 152.601
- vs begrote exploitatietekort WSW	€ 59.122
- afrekening VRG 2018	€ 17.662
- afrekening energie tijdelijke school Ter Laan	€ 11.975
- beschermd wonen 2018	€ 131.661
- declaratie kosten brugbediening	€ 17.421
- leges diverse omgevingsvergunningen	€ 111.004
- marktgelden en energiekosten markt 2018	€ 5.811
- diverse posten	€ 19.868
Totaal	€ 5.891.420

Overlopende activa Overheidsgelden

Op grond van het BBV moeten de door ons uitgegeven bedragen, waarvoor later subsidies van Nederlandse of Europese overheidslichamen worden ontvangen (zogenaamde voorfinanciering), als een afzonderlijk onderdeel binnen de balanspost Overlopende activa worden verantwoord.

Voor 2018 betreffen dit de volgende posten:

	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2018	Vordering op
Subsidie toegankelijk maken bushaltes	90.080	0	0	90.080	Prov. Groningen
Vangnetuitkering 2016	192.328	0	192.328	0	Rijk
Vangnetuitkering 2017	0	274.503	0	274.503	Rijk
Gasfabriek Wbb 2018	0	63.450	0	63.450	Prov. Groningen
Declaratiedeel Bbz 2017	2.194	0	2.194	0	Rijk
Aanvullende uitk Bbz 2017	0	286	0	286	Rijk
Totaal	284.602	338.239	194.522	428.319	

De boekwaarde van de vooruitbetaalde bedragen per 31-12-2018 bedraagt € 34.893. Het gaat hier om in 2018 betaalde bedragen die betrekking hebben op 2019. Te denken valt hierbij aan verzekeringspremies, contributies, abonnementen, contracten e.d.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten.

	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene reserve:				
- niet vrij aanwendbaar	1.542.289	0	24.368	1.517.921
- vrij aanwendbaar	3.849.752	909.545	1.753.108	3.006.189
Bestemmingsreserves:				
- voor egalisatie tarieven	0	0	0	0
- overige bestemmingsreserves	6.195.204	1.321.257	2.355.138	5.161.323
Gerealiseerd resultaat	1.233.567	1.550.443	1.233.567	1.550.433
Totaal	12.820.812	3.781.245	5.366.181	11.235.866

Toelichting eigen vermogen

In paragraaf 3.2.2 “Weerstandsvermogen” wordt ingegaan op het eigen vermogen van de gemeente. Onderstaand is een specificatie van de diverse mutaties in de reserves opgenomen. Daarbij is ook aangegeven wat de aard en reden van de reserve is.

Algemene reserve

Algemene reserve (niet-vrij aanwendbaar)

Algemeen doel: de algemene reserve, niet vrij aanwendbaar, is nodig als buffer ter afdekking van risico's.

Specifiek doel: door de raad is op 22-9-2005 besloten om de reservering voor de bouw van het gemeentehuis toe te voegen aan deze reserve. Vanuit deze reserve wordt jaarlijks een bijdrage aan de exploitatie gegeven gedurende 40 jaar.

saldo 01-01-2018

bijdrag afdekking kapitaallast gemeentehuis

saldo 31-12-2018

Claim

uitbreiding gemeentehuis 682.328 (bijdr. ter afdekking kapitaallast gemeentehuis tot en met 2046)

Onttrokken:

Toegevoegd:

€ **1.542.289,26**

€ 24.368,00

€ **1.517.921,26**

Algemene reserve (vrij aanwendbaar)

De algemene reserve is de buffer om niet voorzienbare uitgaven en risico's af te kunnen dekken. Daarnaast wordt de algemene reserve gebruikt om nieuwe beleidskeuzes financieel uitvoerbaar te maken.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 3.849.751,79
batig saldo 2017		€ 65.911,50
Toev. Bijdrage gemeentefonds tbv kosten herindeling		€ 843.634,00
Bijdr AR 2018 in afscheidsfeest Bedum	€ 75.000,00	
Bijdr AR 2018 in kosten herindeling	€ 935.644,00	
Bijdr AR 2018 afb boekw ivm sloop Venhuisschool	€ 243.291,06	
Bijdr AR 2018 afb boekw ivm sloop De Regenboog	€ 283.903,32	
Bijdr AR 2018 in sloopkosten De Regenboog	€ 105.000,00	
Bijdr AR 2018 in incidentele kosten representatie	€ 8.000,00	
Bijdr AR 2018 in revitalisering en omvorming De Lijnbaan	€ 90.000,00	
Bijdr AR 2018 in uitv. info beveiliging	€ 12.270,00	
Totaal	€ 1.753.108,38	

Saldo 31-12-2018	€ 3.006.188,91
-------------------------	-----------------------

Claims

Programmaplan onderwijshuisvestiging (afboeken boekwaarden in verband met sloop)	€ 776.000,00
Niet Automatisch Bev. Spoorwegovergangen (NASB)	€ 100.000,00
	€ 876.000,00

Saldo vrij aanwendbare algemene reserve na claims	€ 2.130.188,91
---	----------------

Bestemmingsreserves

Gemeentelijk monumentenbeleid

Buffer voor de uitvoering van het monumentbeleid.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 1.600,56
mutaties	€ -	€ -
saldo 31-12-2018		€ 1.600,56

Onderhoud begraafplaatsen

Reserve voor het toekomstig onderhoud van de begraafplaatsen (waaronder onderhoud graven).

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 442.338,93
bijdrage aan exploitatie onderhoud graven	€ 25.000,00	
saldo 31-12-2018		€ 417.338,93

Scholen programma

saldo 01-01-2018	€ 760.086,00
mutaties	€ -
saldo 31-12-2017	€ 760.086,00

Bevingsschade

saldo 01-01-2018	€ 222.340,00
toevoeging bijdrage NAM schade	€ 65.600,01
saldo 31-12-2018	€ 287.940,01

Overlopende budgetten

Het veiligstellen van budgetten uit een bepaald jaar waarvan de uitgaven in een volgend jaar plaatsvinden.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ -
toevoeging inz. bestemming rekening resultaat 2017		€ 1.167.655,00
onttrekking ivm gebruik budgetten in 2018	€ 1.167.655,00	
saldo 31-12-2018		<u>€ -</u>

Frictie personeelskosten

Het opvangen van schommelingen in de personeelskosten als gevolg van ziekte, vacatures, incidentele werkzaamheden etc.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 152.641,82
Onttr BR Frictie pers.kn inz expl.saldo 2018	€ 152.641,82	
saldo 31-12-2018		<u>€ -</u>

Onderhoud wegen

Doel is om de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud wegen op te kunnen opvangen.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 1.463.665,35
Onttr best.res onderhoud wegen inz expl.saldo 2018	€ 321.759,51	
saldo 31-12-2018		<u>€ 1.141.905,84</u>

Kinderopvang

Budget voor financiële afdekking van het beleid t.b.v. kinderopvang in de breedste zin van het woord.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 27.657,98
mutaties		€ -
saldo 31-12-2018		<u>€ 27.657,98</u>

Groot onderhoud dorpshuizen

Reserve om bijdragen te kunnen verstrekken in het groot onderhoud van dorpshuizen en verenigingsgebouwen.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 43.379,50
Jaarlijkse toevoeging 2018		€ 5.000,00
saldo 31-12-2018		<u>€ 48.379,50</u>

Instrumenten/Uniformen

Vorming van een reserve om bijdragen te kunnen verstrekken aan muziekverenigingen voor de aanschaf van instrumenten en uniformen.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 23.279,95
Jaarlijkse toevoeging 2018		€ 1.951,00
saldo 31-12-2018		<u>€ 25.230,95</u>

Bruggen

Middelen voor planmatig onderhoud van de gemeentelijke bruggen.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 86.422,62
onttrekking i.v.m. exploitatiesaldo 2018	€ 53.063,67	
saldo 31-12-2018		<u>€ 33.358,95</u>

Ontsluiting Bedum

Reservering voor onze gemeentelijke bijdrage in een rondweg ter ontlasting van de Wilhelminalaan en de Stationsweg.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018	€	1.000.000,00
mutaties	€	-
saldo 31-12-2018	€	1.000.000,00

Spaarverlof

Budget om in geval van opname van gespaard verlof door medewerkers externe ondersteuning te kunnen aantrekken.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018	€	30.435,45
mutaties 2018	€	-
saldo 31-12-2018	€	30.435,45

Bovenwijkse kosten Ter Laan 4

Bovenwijkse voorzieningen t.g.v. Ter Laan 4

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018	€	117.902,50
mutaties	€	-
saldo 31-12-2018	€	117.902,50

Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie

Bovenwijkse voorzieningen t.g.v. locatie Vogelzang.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018	€	15.121,00
mutaties	€	-
saldo 31-12-2018	€	15.121,00

Herstructureringsfonds

Vorming van een reserve voor het verrichten van onderzoeken en het bijdragen in herstructureringsprojecten binnen de gemeente Bedum.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 902.293,55
Toev. '18 inz onderuitputting kapitaallasten Centrumplan		€ 81.051,36
Onttr'18 inz planvorming centrum Bedum	€ 38.800,00	
Onttr'18 inz stedenbouwkundig ontwerp Bederawalda	€ 1.700,00	
	€ 40.500,00	
saldo 31-12-2018		€ 942.844,91

Claims:

Bijdrage gasfabriek locatie	€ 360.000,00	
Planvorming centrum Bedum	€ 24.700,00	
Plannen Bederawalda/Centrum	€ 6.000,00	
Planontwikkeling Folkerdastraat	€ 63.318,00	
Saldo na claims		€ 407.663,55

Sociaal Domein

Reserve voor overschotten en tekorten op de invoering/uitvoering van regelingen in het sociale domein (Participatiewet, Jeugdzorg, WMO).

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 906.038,73
Onttrekking inzake exploitatie saldo 2018	€ 594.518,42	
saldo 31-12-2018		€ 311.520,31

Gerealiseerd resultaat

Het nog te bestemmen resultaat ad € 1.233.567 (resultaat jaarrekening 2017) is verdeeld conform het besluit van uw raad d.d. 12 juli 2018.

Ten aanzien van de bestemming van het resultaat 2018 ad € 1.550.433 dient uw raad nog een besluit te nemen. We verwijzen naar het collegevoorstel in de inleiding.

Voorzieningen

De balansspecificatie van de voorzieningen ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.997.442	0	143.829	1.853.613
Onderhoudsegalisatie-voorzieningen	922.216	167.612	121.723	968.105
Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.758.675	0	235.786	1.522.889
Totaal	4.678.333	167.612	501.338	4.344.607

Toelichting voorzieningen

Onderstaand is een specificatie van de diverse mutaties in de voorzieningen opgenomen. Daarbij is ook aangegeven wat de aard en reden van de voorziening is. Voor een nadere doelomschrijving van de voorzieningen, alsmede de bepaling van de boven- en ondergrens, wordt verwezen naar de "Nota reserves en voorzieningen", vastgesteld in de raadsvergadering van 21 september 2017. Binnen de meerjarenraming 2016-2019 zijn de voorzieningen toereikend. Ten aanzien van de 'door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting' merken we op dat dit de voorziening 'egalisatie afvalstoffenheffing' (art. 44, lid 2 BBV) en de voorziening 'egalisatie rioolheffing' (art. 44, lid 2 BBV) betreft.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Wethouders pensioenen

Wethouders zijn niet aangesloten bij een pensioenfonds. Gemeenten moeten voor hun pensioen sparen. Het doel van de voorziening wethouderspensioenen is het vormen van een buffer om te kunnen voldoen aan de toekomstige pensioenverplichtingen.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 1.997.442,00
herijking n.a.v. actuariële berekening	€ 143.829,00	
saldo 31-12-2018		<u>€ 1.853.613,00</u>

Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting

Egalisatie afvalstoffenheffing (o.b.v. art 44 lid 2 BBV)

Voorziening voor het opvangen van schommelingen in de tarieven.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 120.409,23
saldo exploitatie 2018	€ 120.409,23	
saldo 31-12-2018		<u>€ -</u>

Egalisatie rioolheffing (o.b.v. art 44 lid 2 BBV)

Het opvangen van de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud en vervanging riolering.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 1.638.265,51
saldo exploitatie 2018	€ 115.377,00	
saldo 31-12-2018		<u>€ 1.522.888,51</u>

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Middelen voor het plegen van onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
saldo 01-01-2018		€ 922.215,71
toevoeging 2018		€ 167.611,50
onderhoud gebouwen 2018	€ 121.722,60	
saldo 31-12-2018		<u>€ 968.104,61</u>

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en Verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële Instellingen	12.506.466	13.715.150
- binnenlandse bedrijven	0	0
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
Waarborgsommen	0	0
Totaal	12.506.466	13.715.150

Specificatie onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen:

Stand 31/12/2017	opname geldleningen	aflossing normaal	aflossing vervroegd	stand 31/12/2018
13.715.150	0	1.208.684	0	12.506.466

De totale rentelast voor het jaar 2018 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 599.848.

Vlottende passiva

Schulden met een looptijd korter dan één jaar

De balansspecificatie van de schulden met een looptijd korter dan één jaar ziet er als volgt uit.

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Kasgeldleningen	3.500.000	0
Banksaldi	0	162.327
Overige schulden	5.036.378	1.523.798
Totaal	8.536.378	1.686.125

Toelichting schulden met een looptijd korter dan één jaar

Er zijn twee kasgeldleningen opgenomen gedurende 2018. Het saldo bedraagt per 31 december 2018 € 3.500.000.

Het totaalsaldo van de Bank Nederlandse Gemeenten was per 31-12-2017 € 162.327 negatief en is derhalve opgenomen onder de vlottende passiva. Per 31-12-2018 is het saldo positief en is derhalve opgenomen onder de post liquide middelen. Bij de overige bankinstellingen, waar rekeningen worden aangehouden, zijn in rekening-courant per 31-12-2017 en per 31-12-2018 geen schulden. Zie voor het inzicht in de diverse saldi de toelichting op de post “Liquide middelen” onder de vlottende activa.

De overige schulden bestaan uit diverse crediteuren 2018.

Overlopende passiva

De balansspecificatie van de overlopende passiva ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Overlopende passiva	4.041.496	3.317.145
Totaal	4.041.496	3.317.145

De specificatie van de boekwaarde per 31-12-2018 ziet er als volgt uit.

Nog te betalen bedragen:

- transitorische rente	€ 211.789
- vooruit ontvangen bedragen	€ 7.241
- nog te betalen 2015/2018	€ 3.139.382
- nog te betalen zorgkosten WMO	€ 135.733
- bedragen buiten rekening	€ 0
- overlopende passiva “nog te besteden Overheidsgelden”	<u>€ 547.351</u>
Totaal	€ 4.041.496

Het saldo van de post “nog te betalen 2015/2018” bestaat uit:

- suppletie BCF2010-2015	€ 40.099
- kosten samenwerking sociaal domein	€ 743.298
- kosten re-integratie	€ 215.931
- kosten bedrijfsvoering SoZaWe-BMW	€ 422.624
- MEE cliëntondersteuning 2018	€ 39.600
- afrekening I&A 2018	€ 299.058
- kosten jeugdwet ZIN	€ 479.990
- zorgkosten jeugd	€ 89.557
- belastingdienst bcf	€ 127.612
- eindheffing WKR 2018	€ 35.405
- kosten leerplicht 2018	€ 39.157
- Loonheffing dec 2018	€ 298.458
- kosten herindeling	€ 45.037
- diverse posten	<u>€ 263.556</u>
Totaal	€ 3.139.382

Nog te besteden Overheidsgelden: overzicht per doeluitkering/subsidie.

	Boekwaarde 31-12-2017	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2018
Declaratiedeel Bbz 2018	0	151.043	0	151.043
Gasfabriekloc. 2017	0	396.308	0	396.308
Totaal	0	547.351	0	547.351

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Het in de balans opgenomen bedrag kan als volgt gespecificeerd worden.

	stand 31/12/18	stand 31/12/17
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	26.856.000	27.059.000

De gemeente Bedum heeft de borgstelling/garanties ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), waaraan de gemeente ook deelneemt. Deze regeling houdt in dat de garantieverplichting berust bij het waarborgfonds met een achtervang van de deelnemende gemeente als het waarborgfonds in financiële problemen komt. Volgens opgave van het Waarborgfonds bedraagt ons achtervangrisico op 31 december 2018 € 26.856.000. De gelden zijn uitgeleend aan woningstichting Wierden en Borgen.

Overzicht gewaarborgde geldleningen 31 december 2018							
Financier	Code	Hoofdsom	Percentage lenings- bedrag borg	Schuldrestant per 1-1-2018	Schuldrestant per 31-12-2018	Totaalbedrag betalingen uit hoofde garantiestel- ling t/m 31-12-2018	Afloop
Bank Nederlandse Gemeenten 4,55%	83749	526.684,20	50%	309.723,27	277.000,00	249.684,20	2025
Bank Nederlandse Gemeenten 3,65%	83750	509.093,52	50%	305.180,04	272.000,00	237.093,52	2025
Gemeente Bedum 4,86%	72513	2.608.000,00	100%	1.671.403,11	1.593.000,00	1.015.000,00	2032
Gemeente Bedum 3,84%	72512	1.761.000,00	100%	1.073.069,52	1.014.000,00	747.000,00	2031
ABN AMRO N.V. 4,0%	241955491	4.500.000,00	100%	4.500.000,00	4.500.000,00	-	2027
ABN AMRO N.V. 4,10%	241955483	1.500.000,00	100%	1.500.000,00	1.500.000,00	-	2037
Nederlandse Waterschapsbank 4,32%	20026324	7.500.000,00	100%	7.500.000,00	7.500.000,00	-	2019
Aegon Levensverzekering N.V. 3,7%		10.200.000,00	100%	10.200.000,00	10.200.000,00	-	2052
Totaal		29.104.777,72		27.059.375,94	26.856.000,00	2.248.777,72	

Overige

Er loopt een procedure bij de rechtbank van de woningbouwcorporatie tegen de aanslag rioolheffing. De uitkomsten zien we met vertrouwen tegemoet, we verwachten niet dat afwikkeling van deze procedure leidt tot een financieel nadeel voor de gemeente.

Voor de grondexploitatie Ter Laan 4 is een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar. Zij dragen zorg voor het bouw- en woonrijp maken. De totale geraamde lasten die hiermee gemoeid zijn bedragen € 2.750.000 voor de jaren 2019-2023. Deze lasten zijn voorzien in de grondexploitatie.

4.5 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Omschrijving programma	Raming			Raming		
	begrotingsjaar voor			begrotingsjaar na		
	wijziging			wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemeen bestuur	196.675	1.094.744	-898.069	199.728	1.985.188	-1.785.460
Overhead	33.789	3.013.884	-2.980.095	63.789	3.367.254	-3.303.465
Openbare orde en veiligheid	0	610.881	-610.881	0	688.380	-688.380
Verkeer, vervoer en waterstaat	102.042	1.717.620	-1.615.578	102.063	1.863.320	-1.761.257
Economische zaken	72.035	89.640	-17.605	152.264	221.123	-68.859
Onderwijs	25.482	599.409	-573.927	260.841	1.932.263	-1.671.422
Cultuur en recreatie	201.698	2.298.738	-2.097.040	204.237	2.191.609	-1.987.372
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	2.352.445	10.191.619	-7.839.174	2.464.025	10.897.073	-8.433.048
Volksgezondheid en milieu	2.568.012	2.626.334	-58.322	2.635.406	2.840.140	-204.734
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	339.676	772.801	-433.125	385.675	1.839.527	-1.453.852
Financiën	134.583	636.527	-501.944	0	319.803	-319.803
Subtotaal programma's	6.026.437	23.652.197	-17.625.760	6.468.028	28.145.680	-21.677.652
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	1.940.539	0	1.940.539	2.088.398	0	2.088.398
Algemene uitkeringen	15.314.009	0	15.314.009	16.317.084	0	16.317.084
Dividend	94.415	0	94.415	98.415	0	98.415
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	17.348.963	0	17.348.963	18.503.897	0	18.503.897
Onvoorzien	0	26.198	-26.198	0	26.198	-26.198
Saldo van baten en lasten	23.375.400	23.678.395	-302.995	24.971.925	28.171.878	-3.199.953
Subtotaal mutaties reserves	579.578	106.951	472.627	4.435.975	1.066.391	3.369.584
Resultaat	23.954.978	23.785.346	169.632	29.407.900	29.238.269	169.631

	Realisatie			Verschil saldi
	begrotingsjaar			begroting na wijziging
				met realisatie
Omschrijving programma	Baten	Lasten	Saldo	
Algemeen bestuur	328.524	2.064.907	-1.736.384	49.076
	332.075	3.758.920	-3.426.845	-123.380
Openbare orde en veiligheid	0	600.124	-600.124	88.256
Verkeer, vervoer en waterstaat	102.873	1.970.641	-1.867.769	-106.512
Economische zaken	145.804	176.693	-30.889	37.970
Onderwijs	5.980	1.284.430	-1.278.449	392.973
Cultuur en recreatie	215.277	2.213.135	-1.997.858	-10.486
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	2.441.605	11.513.125	-9.071.520	-638.472
Volksgezondheid en milieu	2.692.056	2.464.474	227.582	432.316
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	811.972	1.239.965	-427.993	1.025.859
Financiën	40.145	96.562	-56.417	289.584
Subtotaal programma's	7.116.311	27.382.977	-20.266.666	1.437.184
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen	2.060.499	0	2.060.499	-27.899
Algemene uitkeringen	16.450.654	0	16.450.654	133.570
Dividend	104.967	0	104.967	6.552
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	18.616.120	0	18.616.120	112.223
Onvoorzien	0	0	0	26.198
Saldo van baten en lasten	25.732.431	27.382.977	-1.650.546	1.575.605
Subtotaal mutaties reserves	5.528.705	2.327.727	3.200.978	-168.606
Resultaat	31.261.137	29.710.704	1.550.433	1.407.000

4.6 Toelichting op het Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

In 4.5 is in één overzicht weergegeven wat de realisatie per programma is geweest. De verklaringen van de verschillen per programma zijn opgenomen bij de programma's zelf.

In onderstaande tabel geven we aan waar de verschillenverklaring is opgenomen:

Programma	Verschillenverklaring
Algemeen bestuur	Pagina 17/18
Openbare orde en veiligheid	Pagina 21
Verkeer, vervoer en waterstaat	Pagina 27
Economische zaken	Pagina 30
Onderwijs	Pagina 33
Cultuur en recreatie	Pagina 36
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	Pagina 41
Volksgezondheid en milieu	Pagina 45
Ruimtelijke ordening en volkhuusvesting	Pagina 50
Financiën	Pagina 53

Lokale heffingen

Lokale heffingen	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
OZB niet woningen	655.948	677.175	635.845	-21.227
OZB woningen	1.348.719	1.352.773	1.247.227	-4.054
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	2.596	1.547	1.453	1.049
Hondenbelasting	53.235	56.903	56.014	-3.668
Totaal	2.060.499	2.088.398	1.940.539	-27.899

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.2.1 Lokale heffingen.

Algemene uitkering

Algemene uitkering	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Algemene uitkering	10.767.390	10.642.989	9.769.617	124.401
AU sociaal domein	5.683.264	5.674.095	5.544.392	9.169
Totaal	16.450.654	16.317.084	15.314.009	133.570

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen.

Dividend en rente

Dividend en rente	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Aandelen BNG	13.320	3.000	3.000	10.320
Enexis N.V.	73.702	80.000	80.000	-6.298
Enexis B.V.	17.944	15.415	11.415	2.529
Totaal	104.967	98.415	94.415	6.552

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen.

Onvoorzien

Onvoorzien	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	0	0	0	0
Lasten	0	26.198	26.198	-26.198
Totaal	0	-26.198	-26.198	26.198

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.12 Onvoorzien.

Mutaties in de reserves

Mutaties in de reserves	Realisatie	Raming	Raming	verschil saldi
	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begrotingsjaar	begroting na wijziging
		na wijziging	voor wijziging	met realisatie
Baten	5.528.705	4.435.975	579.578	1.092.730
Lasten	2.327.727	1.066.391	106.951	1.261.336
Totaal	3.200.978	3.369.584	472.627	-168.606

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf 4.4.

De gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen per programma zijn als volgt.

Mutaties per programma

Omschrijving programma	Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo
Algemeen bestuur			
onttrekking AR ter afdekking kapitaallast gemeentehuis	24.368		
onttrekking AR tbv afscheidsfeest Bedum	75.000		
onttrekking AR tbv incidentele kosten representatie	8.000		
onttrekking AR tbv uitv info beveiliging BMW E	12.270		
mutatie AR tbv herindeling	935.644	843.634	
	1.055.282	843.634	-211.648
Openbare orde en veiligheid			
	0	0	0
Verkeer, vervoer en waterstaat			
onttrekking AR tbv revitalisering en omvorming De Lijnbaan	90.000		
mutaties bestemmingsreserve wegen	321.760		
mutaties bestemmingsreserve bruggen	53.064		
	464.823	0	-464.823
Economische zaken			
	0	0	0
Onderwijs			
onttrekking AR ivm afboeking boekwaarden scholen (ivm sloop)	632.194		
	632.194	0	-632.194
Cultuur en recreatie			
mutaties bestemmingsreserve instrumenten/uniformen		1.951	
	0	1.951	1.951
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening			
mutaties bestemmingsreserve groot onderhoud dorpshuizen		5.000	
mutaties bestemmingsreserve Sociaal Domein	594.518		
	594.518	5.000	-589.518
Volksgezondheid en milieu			
mutaties bestemmingsreserve onderhoud begraafplaatsen	25.000		
	25.000	0	-25.000
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting			
mutaties bestemmingsreserve herstructureringsfonds	40.500	81.051	
	40.500	81.051	40.551
Financiën			
bestemming rekeningresultaat 2017		65.912	
mutaties overlopende budgetten	1.167.655	1.167.655	
BR herstel bevestigsschade bijdrage NAM		65.600	
mutaties frictie personeelskosten	152.642		
	1.320.297	1.299.167	-21.130
Totaal generaal	4.132.615	2.230.803	-1.901.812

Overzicht structurele mutaties reserves

Overzicht structurele mutaties reserves		
	<u>Onttrokken:</u>	<u>Toegevoegd:</u>
<u>Algemene reserve</u>		
<i>Niet vrij aanwendbaar</i>		
Bijdrage ter afdekking kapitaallast gemeentehuis (t/m 2046)	€ 24.368,00	
<u>Bestemmingsreserves</u>		
Onderhoud begraafplaatsen		
onttrekking tgv exploitatie	€ 25.000,00	
Instrumenten/Uniformen		
Jarlijkse toevoeging		€ 1.951,00
Groot onderhoud dorpshuizen		€ 5.000,00
Jarlijkse toevoeging		

Overzicht van baten en lasten per taakveld per programma

		baten	baten	lasten	lasten
		Begrotingcijfers	Realisatie	Begrotingcijfers	Realisatie
		na wijziging	begrotingsjaar	na wijziging	begrotingsjaar
Programma 0 Algemeen Bestuur					
Taakveld 0.1 Bestuur		0	143.829	1.633.411	1.695.267
Taakveld 0.2 Burgerzaken		199.728	184.695	298.205	304.877
Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		0	0	53.572	64.764
Taakveld 0.4 Overhead, ondersteuning en organisatie		63.789	332.075	3.367.254	3.758.920
Totaal programma 0		263.517	660.599	5.352.442	5.823.827
Programma 1 Openbare orde en veiligheid					
Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer		0	0	552.571	526.509
Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid		0	0	135.809	73.615
Totaal programma 1		0	0	688.380	600.124
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
Taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water		102.063	102.873	1.806.307	1.930.296
Taakveld 2.4 Economische havens en waterwegen		0	0	53.928	37.286
Taakveld 2.5 Openbaar vervoer		0	0	3.085	3.059
Totaal programma 2		102.063	102.873	1.863.320	1.970.641
Programma 3 Economische Zaken					
Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		144.725	139.923	151.552	101.307
Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen		7.164	5.511	11.778	18.292
Taakveld 3.4 Economische promotie		375	369	57.793	57.094
Totaal programma 3		152.264	145.804	221.123	176.693
Programma 4 Onderwijs					
Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting		235.000	-299	1.416.133	778.731
Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		25.841	6.280	516.130	505.699
Totaal programma 4		260.841	5.980	1.932.263	1.284.430
Programma 5 Cultuur en recreatie					
Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering		0	19.423	109.868	140.731
Taakveld 5.2 Sportaccommodaties		202.614	186.327	899.030	898.379
Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		0	0	144.300	149.031
Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed		0	5.378	31.410	36.511
Taakveld 5.6 Media		0	0	216.587	217.144
Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		1.623	4.149	790.414	771.339
Totaal programma 5		204.237	215.277	2.191.609	2.213.135

		baten	baten	lasten	lasten
		Begrotingcijfers na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Begrotingcijfers na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Programma 6 Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening					
Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		10.000	10.448	1.075.566	614.678
Taakveld 6.2 Wijkteams		0	0	91.213	97.246
Taakveld 6.3 Inkomensregelingen		2.333.703	2.238.925	3.183.775	3.164.663
Taakveld 6.4 Begeleide participatie		0	0	1.338.688	1.200.828
Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie		0	-189.958	339.845	442.806
Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		0	0	331.066	299.403
Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		113.091	108.423	1.772.268	2.122.386
Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		0	0	2.669.692	3.448.329
Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+		0	273.767	22.729	24.606
Taakveld 7.1 Volksgezondheid		7.231	0	72.231	98.181
Totaal programma 6		2.464.025	2.441.605	10.897.073	11.513.125
Programma 7 Volksgezondheid en milieu					
Taakveld 7.1 Volksgezondheid		0	0	365.792	386.266
Taakveld 7.2 Riolering		1.242.667	1.150.034	949.150	601.274
Taakveld 7.3 Afval		1.195.727	1.264.494	973.948	984.552
Taakveld 7.4 Milieubeheer		45.000	130.000	276.384	189.106
Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematie		152.012	147.528	274.866	303.276
Totaal programma 7		2.635.406	2.692.056	2.840.140	2.464.474
Programma 8 Ruimtelijke ordening en Volkshuisvesting					
Taakveld 8.1 Ruimtelijke ontwikkeling		50.000	54.528	1.286.296	509.505
Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		21.689	193.825	52.656	216.673
Taakveld 8.3 Wonen en bouwen		313.986	563.619	500.575	513.787
Totaal programma 8		385.675	811.972	1.839.527	1.239.965
Programma 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen					
Taakveld 0.10 Mutaties reserves		4.435.975	5.528.705	1.066.391	2.327.727
Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		0	0	0	0
Taakveld 0.5 Treasury		98.415	104.976	-5.922	-63.034
Taakveld 0.61 OZB woningen		1.352.773	1.348.719	134.558	98.694
Taakveld 0.62 OZB niet-woningen		677.175	655.948	63.529	44.189
Taakveld 0.64 Belastingen overig		58.450	55.831	11.400	14.243
Taakveld 0.7 Algemene uitkering en ov. uitker. gemeentefonds		16.317.084	16.450.654	0	0
Taakveld 0.8 Overige baten en lasten		0	40.137	142.436	2.470
Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting		0	0	0	0
Totaal programma 9		22.939.872	24.184.971	1.412.392	2.424.289
Totaal		29.407.900	31.261.137	29.238.269	29.710.704

Overzicht incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten zijn reeds op diverse plaatsen in de toelichting aangegeven. Onderstaand wordt in grote lijnen inzicht gegeven in de gerealiseerde incidentele baten en lasten.

In onderstaand overzicht zijn niet meegenomen de incidentele baten en lasten die een gevolg zijn van een normale bedrijfsvoering, zoals bijdragen van en aan reserves en voorzieningen, bijdragen en subsidies bestemmingsplannen of aangepaste bekostigingsstelsels.

Incidentele Baten en Lasten per Programma		Incidentele Baten	Incidentele Lasten
Incidenteel voor bestemming			
Algemeen Bestuur			
Informatiebeveiliging			29.470
Wederopbouw St Maarten			10.470
Invoering Zaaksysteem			31.399
Bijdrage herindeling			342.256
Totaal Algemeen Bestuur			413.595
Verkeer, vervoer en waterstaat			
Inspectie kademuren			18.600
Totaal Verkeer, vervoer en waterstaat			18.600
Onderwijs			
Afb boekwaarden sloop Walfridusschool en schilderschool			1.023.461
Totaal Onderwijs			1.023.461
Cultuur en recreatie			
Het Groene Ommetje			9.169
Subsidie Wilhelmina muziekinstrumenten			2.000
Beplanting Ommelandersdrift			41.211
Inventarisatie bomen			11.935
Weerstandsvermogen zwembad de Beemden			70.000
Cultuursubsidies			6.375
Totaal Cultuur en recreatie			140.690
Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting			
Centrumplan			19.122
De Plank			18.147
Subsidie Kerkgebouw Onderdendam			10.000
Ministerie en streekarchitecten beeldbepalende objecten	35.000		
Woonvisie			11.700
Inzet Leefbaarheidsgelden werkzaamheden de Vliet			74.619
Grootschalige Basiskaart			7.322
Invoering Omgevingswet			2.078
Totaal Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	35.000		142.988
Financiën			
WOZ algehele herwaardering			39.200
Totaal Financiën			39.200
Totaal Incidenteel voor bestemming	35.000		1.778.533
Reservemutaties Incidenteel			
Resultaat 2016	2.620.637		
Bestemming rekening resultaat 2016 aan ABR			314.682
Bestemming rekening resultaat 2016 Bevingsschade herstel gemeentelijke gebouwen			222.340
Bestemming rekening resultaat 2016 scholenprogramma			760.086
Bestemming rekening resultaat 2016 overlopende budgetten			1.323.529
Onttrekking overlopende budgetten 2016	1.323.529		
Onttrekking ABR Project het groene ommetje	10.850		
Onttrekking ABR afboeking boekwaarden gesloopte schoolgebouwen	1.023.461		
Onttrekking ABR Informatiebeveiliging BMW	29.470		
Onttrekking ABR Bijdrage Herindeling	342.256		
Onttrekking reserve Herstructurering Centrumplan	151.408		
Onttrekking reserve Wilhelmina muziekinstrumenten	2.000		
Onttrekking reserve Subsidie Kerkgebouw Onderdendam	10.000		
Totaal Reservemutaties Incidenteel	5.524.081		2.620.637
Totaal Incidenteel	5.559.081		4.399.170

Overzicht afwijkingen ten behoeve van het begrotingscriterium

In de raadsvergadering van 8 november 2018 is het controleprotocol 2018 vastgesteld. Hierin zijn de richtlijnen voor de accountant vastgelegd met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2018.

In het kader van de oordeelsvorming met betrekking tot de rechtmatigheid is het begrip “begrotingscriterium” in het protocol genoemd. Hiermee wordt bedoeld dat uitgaven binnen de door uw raad beschikbare programmabudgetten dienen te blijven. Overschrijding is in strijd met het budgetrecht van uw raad.

Overschrijdingen dienen goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. Door vaststelling van de jaarrekening door uw raad worden deze overschrijdingen alsnog geautoriseerd.

Bij de programma's hebben wij de afwijkingen al toegelicht.

Uit de gepresenteerde programmarekening (zie paragraaf 4.5) blijkt dat bij de volgende programma's het saldo van de inkomsten en uitgaven hoger zijn uitgekomen dan in de begroting geraamd.

- Algemeen bestuur (toelichting; zie pagina 17 en 18);
- Verkeer, vervoer en waterstaat (toelichting; zie pagina 27);
- Cultuur en recreatie (toelichting, zie pagina 36);
- Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening (toelichting, zie pagina 41).

4.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

(Single Information Single Audit (Sisa-bijlage))

Met het Besluit (AmvB) van 4 juli 2006 is het principe van single information en single audit van kracht geworden: dit geldt met ingang van verantwoordingsjaar 2006.

Het doel is om de verantwoording over- en de controle op de specifieke uitkeringen van het rijk naar medeoverheden te vereenvoudigen.

Er hoeft niet speciaal meer een aparte verantwoording voor het rijk worden opgesteld, maar het eigen jaarverslag kan worden gebruikt. Er kan worden volstaan met een verantwoording in de jaarrekening/-verslag door middel van een verplichte bijlage.

In deze bijlage bij de jaarrekening wordt de verantwoordingsinformatie opgenomen over specifieke uitkeringen die het Rijk nodig heeft om de specifieke uitkeringen te kunnen beoordelen. De controle door de accountant wordt onderdeel van de reguliere controle van de jaarrekening.

Door middel van deze bijlage is de Sisa formeel onderdeel van de jaarrekening/-verslag.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
		Provinciale beschikking en/of verordening				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen						
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/01	Aard controle R Indicatornummer: E27B/02	Aard controle R Indicatornummer: E27B/03	Aard controle R Indicatornummer: E27B/04	Aard controle R Indicatornummer: E27B/05	
			1 2008-15199	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 2010-18891	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B/10	
			1 2008-15199	€ 68.998	€ 0	nvt	Nee	
			2 2010-18891	€ 200.000	€ 1.032.671	nvt	Nee	

lenW	E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden) Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen Aard controle R Indicatornummer: E6B / 02	Besteding (jaar T) aan samenloop Aard controle R Indicatornummer: E6B / 03	Besteding (jaar T) exclusief samenloop Aard controle R Indicatornummer: E6B / 04	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop Aard controle R Indicatornummer: E6B / 05	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 06
			1 ovk 23-06-2009	€ 0	€ 0	€ 63.450	€ 0	€ 400.000
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding aan samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 07	Cumulatieve besteding exclusief samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 08	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 10	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 11	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 12
			1 ovk 23-06-2009	€ 0	€ 1.978.136	€ 400.000	Nee	nvt
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 2.025.279	€ 62.647	€ 299.854	€ 601	€ 16.272	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 31.258	€ 2.210	€ 0	€ 59.205	€ 0	Ja

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 9.419	€ 0	€ 2.551	€ 15.652	€ 5.232	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Ja			
GRO	GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 01</i>	Welke regeling betreft het <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 02</i>	Totale besteding in jaar T <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 03</i>	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 04</i>	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 05</i>	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 06</i>
			1 2018-052258	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 07</i>	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 08</i>	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 10</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: GRO2C / 11</i>	
			1 2018-052258	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

4.8 Overzicht bezoldiging topfunctionarissen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Bedum van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Gemeente Bedum € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	R. Wiltjer	H.P. Reijsoo
Funcctiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,83
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.036	60.036
Beloningen betaalbaar op termijn	17.843	9.441
<i>Subtotaal</i>	<i>135.879</i>	<i>69.477</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	156.870
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	135.879	69.477
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
bedragen x € 1	R. Wiltjer	H.P. Reijsoo
Funcctiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0,72
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.386	58.670
Beloningen betaalbaar op termijn	14.041	8.218
<i>Subtotaal</i>	<i>122.427</i>	<i>66.888</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	150.230
Totale bezoldiging	122.427	66.888

bedragen x € 1	H. Kastermans	
Funcctiegegevens	Plaatvervangend griffier	
Kalenderjaar	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	28/3-31/7	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	5	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar ⁶	€ 182	€ 176
Maxima op basis van de normbedragen per maand ⁷	126.500	N.v.t.
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	59.514	
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	29.430	N.v.t.
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	29.430	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	29.430	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

5. Controleverklaring

6. Vaststellingsbesluit

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Bedum;

Gelet op artikel 198 van de Gemeentewet;

B e s l u i t:

--

Het jaarverslag en de jaarrekening voor het dienstjaar 2018 van de voormalige gemeente Bedum vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Het Hogeland, gehouden op 3 juli 2019.

Henk Jan Bolding, voorzitter

Pieter Norder, griffier

7. Bijlagen

7.1 Overzicht begrotingswijzigingen 2018

Overzicht begrotingswijzigingen 2018		
NR.	OMSCHRIJVING	BEDRAG in €
1	Aanpassingen gemeentelijke tarieven	120.421,00
2	Voorgenomen investeringen	1.402.856,00
3	IKC " 't Groenland"	2.863.000,00
4	Planontwikkeling Folkerdastraat	63.318,00
5	Budgetoverheveling van 2017 naar 2018	1.167.655,00
6	Herindelingskosten 2018	815.000,00
7	Actualisatie grexten Vogelzang, Bedrijvenpark Boterdiep fase 1 en 2	-
8	Gewijzigde aanpak reconstructie Boterdiep Oz	150.000,00
9	Actualisatie Ter Laan 4	-
10	Voorjaarsnota	-
11	Renovatie en verbouw De Kern fase 2	50.000,00
12	Programmaplan onderwijshuisvesting	-
13	Verkoop van vml. Schoolgebouw "De Haven"	235.000,00
14	Projectplan "Beleefbaar Onderdendam"	14.000,00
15	Plan van aanpak omgevingsvisie	130.000,00
16	Bijdrage MFA Sportpark Bedum	119.000,00
17	Najaarsnota	-

7.2 Over te hevelen budgetten

Grootboeknr.	Omschrijving	Over te	Over te	Motivering
		hevelen lasten	hevelen baten	
600 001 - 834 050	Lumpsum NCG 2e tranche	€ 129.000,00		De inzet van het team Aardbevingen wordt deels gedekt uit de lumpsumvergoeding die we ontvangen van de NCG. Bedrag is eind december 2018 ontvangen en dient ter dekking van kosten 2019.
606 500 - 434 320	Leefbaarheidsgeld NAM	€ 50.000,00		Bedrag is beschikbaar gesteld voor co-financiering van leefbaarheidsprojecten in het kader van de bevingproblematiek. Tot op heden is hier nog geen aanspraak op gedaan.
607 700 - 434 754	Fietsenstalling Schoolstraat	€ 35.000,00		Bedrag is benodigd voor het project fietsenstalling Schoolstraat te Bedum, uitbreiding van de fietsenstalling maakt onderdeel uit van de fietsstrategie gemeente Bedum. De uitvoering is voorzien in 2019.
610 000 - 434 700	Beschoeiingen	€ 11.500,00		In 2018 is de meeste aandacht uitgegaan naar grootschalige vervanging van beschoeiingen. Deze kosten zijn geboekt op het investeringsnummer 72400001, vervanging beschoeiing 2018. Kleinschalige reparaties aan kademuren/beschoeiingen worden in het voorjaar van 2019 weer opgepakt. Het betreft reparaties aan de beschoeiing in de Van Heemskerckstraat, het Balkgat, de weg Ter laan, Kosterijland e.d. Daarnaast loopt er een juridisch traject met het Waterschap Noorderzijlvest over de onderhoudsplicht van kademuren en beschoeiingen. Wij worden hierin ondersteund door PlasBossinade advocaten.
612 100 - 444 800	Verplaatsingsvergoeding	€ 73.000,00		Voor het realiseren van nieuwe winkels aan De Vlijt zullen de oude huurders elders gehuisvest moeten worden. Hiervoor ontvangen zij te zijner tijd een vergoeding. Budget dient derhalve beschikbaar te blijven.
615 150 - 423 501	Sloop/verkoop diverse scholen	€ 617.000,00	€ 617.000,00	In verband met het scholenprogramma wordt de Togtemaarschool gesloopt en De Haven en De Akker worden verkocht. Dit zal plaatsvinden in 2019. De boekwaarden dienen bij sloop en verkoop afgeboekt te worden. Deze afboeking wordt gedekt uit de Algemene reserve.
615 150 - 833 200	Verkoop De Haven	€ 115.806,00	€ 235.000,00	Verkoop van De Haven (school) zal plaatsvinden in 2019. Daarom wordt voorgesteld bijbehorende budgetten over te hevelen naar 2019.
625 100 - 433 121	Bijdrage MFA sportpark Bedum	€ 97.500,00		Voor het realiseren van een multifunctionele accommodatie op het sportpark Bedum loopt een haalbaarheidsonderzoek. De kosten daarvan worden grotendeels gemaakt in 2019. Wij stellen voor het restantbudget over te hevelen.

Grootboeknr.	Omschrijving	Over te hevelen lasten	Over te hevelen baten	Motivering
632 000 - 433 300	Inspectie/vervanging speeltoestellen	€ 5.000,00		Nog uit te voeren vervanging speeltoestellen. In het voorjaar worden alle speeltoestellen weer geïnspecteerd. Het aantal speeltoestellen is de afgelopen jaren fors uitgebreid vanwege bewonersinitiatieven/leefbaarheids gelden. Eind 2018 zijn, door alle hectiek rond de herindeling, en de verhuizing onveilige speeltoestellen wel verwijderd maar nog niet vervangen. In het voorjaar van 2019 wordt dit weer opgepakt.
639 100 - 434 700	Bijdrage dorps huis De Kern 2e fase	€ 50.000,00		De bijdrage voor fase 2 van dorps huis De Kern (Zuidwolde) zal uitbetaald worden na afronden van fase 2 in 2019.
647 700 - 434 314	Uitvoering zwerfafvalplan	€ 20.000,00		Bij de najaarsnota 2018 is € 45.000 budget geraamd voor uitvoering van het zwerfafvalplan. De uitvoering loopt deels door in 2019, wij stellen voor het restantbudget over te hevelen.
650 000 - 433 117	Planontwikkeling Folkerdastraat	€ 63.318,00	€ 63.318,00	Planontwikkeling Folkerdastraat zal uitgevoerd worden in 2019. Budget en dekking uit BR herstructureringsfonds dienen derhalve mee te worden genomen naar 2019.
650 000 - 433 118	Rondje om de Noord	€ 50.000,00		Bij de najaarsnota 2018 is € 50.000 budget geraamd voor het project 'Bedumrondje om de Noord'. Uitvoering zal plaats vinden in 2019 en daarom stellen we voor dit budget over te hevelen.
650 000 - 433 119	Projectplan leefbaar Onderdendam	€ 14.000,00		Projectplan leefbaar Onderdendam zal uitgevoerd worden in 2019. Budget dient derhalve mee te worden genomen naar 2019.
650 000 - 434 326	Uitbreiding FrieslandCampina	€ 20.000,00		Voor de uitbreiding van FrieslandCampina is een overeenkomst gesloten. In deze overeenkomst is vastgelegd dat zowel de provincie als Friesland Campina bijdragen in de kosten. Deze bijdrage is reeds ontvangen en dient ter dekking van nog te maken kosten.
650 000 - 434 377	Leefbaarheids gelden NAM	€ 427.900,00		Betreft de in 2015 van de NAM ontvangen leefbaarheids gelden die nog niet zijn besteed. Het restant budget zal worden ingezet ten behoeve van het Centrumplan, voor inhuur derden, advieskosten etc.
650 000 - 434 379	Substantieel project RGA	€ 233.000,00		Betreft in 2016 van de Regio Groningen Assen ontvangen regiofondsbijdrage die nog grotendeels moet worden besteed. Deze zullen worden ingezet ten behoeve van het Centrumplan.
655 000 - 434 378	Besteding gelden St. Landarbeiders wet	€ 47.750,00		Betreft de opbrengsten van de liquidatie van de Stichting Landarbeiders wet. Bedrag wordt ingezet bij een initiatief voor de herontwikkeling van de Oosterseweg 37.
Subtotaal		€ 2.059.774,00	€ 915.318,00	
Saldo			€ 1.144.456,00	
Totaal		€ 2.059.774,00	€ 2.059.774,00	